

Bestuursverslag 2016

**Stichting Gereformeerd Voortgezet Onderwijs
Oost-Nederland te Zwolle**

www.greijdanus.nl

Hoofdstuk 1. Inleiding

- 1.1 Verslag van de Raad van Toezicht
- 1.2 Verslag van de Raad van Identiteit

Hoofdstuk 2. Identiteit en Imago

- 2.1 Algemeen
- 2.2 Statistieken
  - 2.2.1 Aantal leerlingen
  - 2.2.2 Prognose
  - 2.2.3 Trekkingspercentage
  - 2.2.4 Instroom naar kerkelijke achtergrond
  - 2.2.5 Verdeling hv <-> vmbo

Hoofdstuk 3. Onderwijs en meer

- 3.1 Algemeen
- 3.2 Onderwijsvisie
- 3.3 Bureau van Waarden
- 3.4 Verkenning maatschappelijke inbedding
- 3.5 Kwaliteit
- 3.6 Onderwijstijd
- 3.7 Leermiddelenbeleid
- 3.8 Examenresultaten
- 3.9 Maatschappelijke stage
- 3.10 Examenresultaten
- 3.11 Vergelijking SE en CE

Hoofdstuk 4. Schitteren in en met de omgeving

- 4.1 Relatie met de schoolomgeving
- 4.2 GO|ON
- 4.3 Passend Onderwijs/samenwerkingsverbanden
- 4.4 Gereformeerde scholen
- 4.5 Klachten en procedures

Hoofdstuk 5. Onderwijs in ...

- 5.1 Onderwijs in Zwolle
- 5.2 Onderwijs in Hardenberg
- 5.3 Onderwijs in Meppel
- 5.4 Onderwijs in Enschede

Hoofdstuk 6. Professie en Passie

- 6.1 Doelen
- 6.2 Kader door waarden
- 6.3 Functiemix
- 6.4 Gesprekscyclus
- 6.5 Deskundigheidsbevordering
- 6.6 Opleiden in school
- 6.7 Arbeidsomstandigheden
  - 6.7.1 BHV
  - 6.7.2 EHBO
  - 6.7.3 Schoolveiligheid
  - 6.7.4 Verzuimbeleid
  - 6.7.5 Privacy
- 6.8 Statistieken

Hoofdstuk 7. Ondersteuning

- 7.1 MR
- 7.2 ICT
- 7.3 Facilitaire zaken
- 7.4 Communicatie, Marketing en PR
- 7.5 Vrienden van Greijdanus

Hoofdstuk 8. Blik vooruit - de toekomst

Hoofdstuk 9. Financiën

- 9.1 Financiële resultaat
  - 9.1.1 Resultaat 2016
  - 9.1.2 Balans 31-12-2016
  - 9.1.3 Kasstroomoverzicht 2016
- 9.2 Continuïteitsparagraaf

Bijlage 1: Jaarrekening

- Model A: Geconsolideerde balans per 31 december 2016
- Model B: Geconsolideerde staat van baten en lasten 2016
- Model C: Geconsolideerd kasstroom overzicht 2016
  - Grondslagen voor de geconsolideerde jaarrekening
- Model D: Toelichting op het geconsolideerd Eigen Vermogen
- Model G1: Geoormerkte doelsubsidies OCW en LNV
- Model I: Toelichting op de geconsolideerde balans
- Model J: Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten

Enkelvoudig jaarrekening

- Model K: Enkelvoudige balans per 31 december 2016
- Model L: Enkelvoudige staat van baten en lasten 2016
  - Grondslagen voor de enkelvoudige jaarrekening
- Model M: Verbonden partijen
- Model N: Toelichting op de enkelvoudige balans
- Model O: Toelichting op de enkelvoudige staat van baten en lasten

Controleverklaring

Gegevens

Het Greijdanus met vestigingen in Hardenberg, Enschede, Meppel en Zwolle gaat uit van de 'Stichting Gereformeerd Voortgezet Onderwijs Oost Nederland te Zwolle'. De stichting regelt de exploitatie van de school.

Centraal adres

Campus 5, 8017 CB Zwolle
Postbus 393, 8000 AJ Zwolle
T 038 - 469 8620
E secretariaat@greijdanus.nl

Adres vestiging Zwolle

Campus 5, 8017 CB Zwolle
Postbus 393, 8000 AJ Zwolle
T 038 - 4 698 698
E zwolle@greijdanus.nl

Adres vestiging Hardenberg

Burg. Schuitemstraet 7a, 7772 BS Hardenberg
Postbus 61, 7770 AB Hardenberg
T 038 - 4 698 500
E hardenberg@greijdanus.nl

Adres vestiging Meppel

Schoolstraat 5, 7941 CA Meppel
Postbus 248, 7940 AE Meppel
T 038 - 4 698 550
E meppel@greijdanus.nl

Adres vestiging Enschede

Deppenbroekstraat 4, 7523 PB Enschede
Postbus 282, 7500 AG Enschede
T 038 - 4 698 530
E enschede@greijdanus.nl

Doelstelling

We geloven in de God van de Bijbel. We geloven dat God van ons vraagt Hem groot te maken. En om Hem en de mensen naast ons lief te hebben. We geloven dat we mogen en moeten 'schitteren in Zijn licht'. Dat kunnen we alleen als we ontdekken wie we zijn en mogen worden. Dan zien we onze tekortkomingen en onze afhankelijkheid, met aan de andere kant unieke gaven en talenten die ons door God gegeven zijn.

We zien een wereld die het Licht nodig heeft. We mogen en moeten daarin, geïnspireerd door zijn Geest, werken. Hoe we dit doen? Op school gebruiken we een set van waarden die richting geven: 'christus volgen', 'groeien', 'verschil', 'samen', 'dienstbaar', 'verantwoordelijk' en 'genieten'. Zo vertalen we het Licht op onze school en kleuren we ons onderwijs. In de spiegeling van het Licht mogen we zien hoe mooi we al zijn. Door reflectie willen we leren hoe we voor en dankzij andere mensen, binnen en buiten de school, steeds meer kunnen stralen.

We bieden uitdagend en bijdetijds onderwijs. Daarom willen we werken met professionals met passie. De school is geworteld in het werkgebied en wil naast een leer- ook een leefgemeenschap zijn. Ons doel is onderwijs te bieden aan een zo groot mogelijke verscheidenheid aan leerlingen.

Beleid

Het strategisch beleid van Greijdanus is vastgelegd in het *Strategisch Beleidsplan* 2011-2016. De doelen zijn weer-gegeven in vijf pijlers: 1. Identiteit en imago, 2. Onderwijs en meer, 3. Schitteren in en met de omgeving, 4. Professie en passie en 5. Organisatie. Deze zelfde indeling vindt u terug in dit bestuursverslag. Per pijler zijn de te behalen en de behaalde uitkomsten vermeld.

Kernactiviteiten

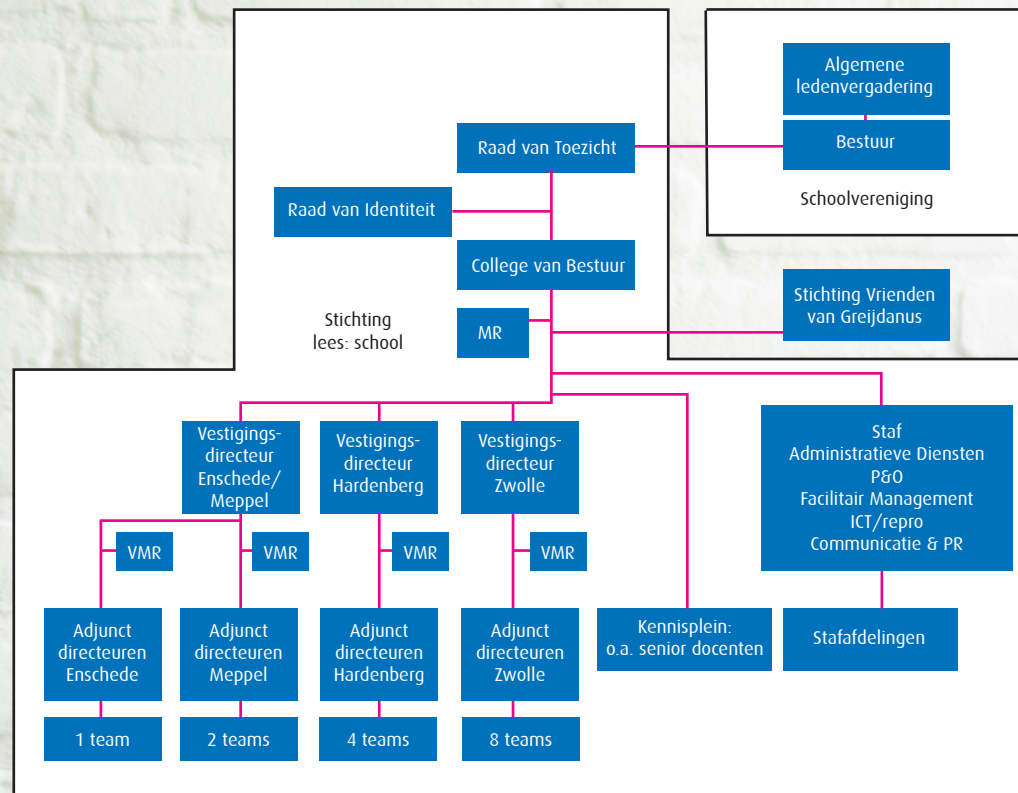
In Enschede gaan dagelijks 141 leerlingen naar school voor vmbo tl-onderwijs of de eerste drie jaar van de havo/vwo. In Hardenberg gaan 919 jongeren naar school met examinering op vmbo, havo en vwo niveau. Ditzelfde geldt voor 469 leerlingen in Meppel, met uitzondering van het vwo. De vestiging in Zwolle verzorgt onderwijs aan 2210 jongeren in alle richtingen. Op alle vestigingen wordt lwoo-, loopbaan-, huiswerk- en andere vormen van leerlingbegeleiding geboden. Er is veel aandacht voor talentontwikkeling, op elk niveau. Ook zijn er speciale onderwijsprogramma's voor leerlingen met bijvoorbeeld dyslectie, dyscalculie en hoogbegaafdheid. In totaal werken er 425 (ondersteunende) onderwijsmedewerkers bij het Greijdanus.

Juridische structuur

De stichting kent drie organen:

1. College van Bestuur
2. Raad van Toezicht
3. Raad van Identiteit

Organigram

1. Inleiding

‘Schitteren in Zijn licht’ siert als motto het briefpapier, de schoolgidsen, de brochures en de visitekaartjes van Greijdanus. Greijdanus is een school waarin de God van de Bijbel, voor ons heel zichtbaar in de Heer Jezus Christus, het leven richting, doel en rust geeft. In Zijn licht willen we leven. Zijn licht willen we meer en meer zichtbaar maken. Vanuit een basis waarin we Christus willen volgen, werken we met de waarden groeien, verschil, samen, dienstbaar, verantwoordelijk en genieten. We werken hiermee richting leerlingen, medewerkers, in het onderwijs en als school.

Met het vernieuwde identiteitsdocument waar we vanaf 2015 mee werken is er nog meer energie rond identiteit in de school gekomen. Het is vaker onderwerp van gesprek, van inspiratie en van een vertaling naar de onderlinge omgang. In het document worden grondslag, waarden en zichtbaar gedrag met elkaar verbonden.

Zo willen we een goede school zijn. Waar leerlingen worden voorbereid op het leven vanuit een het vertrouwen in de God van de Bijbel, daarin een diploma halen dat past bij hun mogelijkheden en waar leerlingen en medewerkers het beste uit zichzelf naar boven halen.

In het verslagjaar hebben we een volgende stap gezet in de doorwerking van onze identiteit. Er heeft een uitgebreide bezinning plaats gevonden op een bredere maatschappelijke rol van de school. Op de onderwijs-

visie die nog sterker voortvloeit uit de verschillende onderdelen van ons identiteitsdocument. En tot slot op hoe we onze identiteit ook langs de lijn van persoonlijke vorming inhoud geven. Aan het einde van het jaar zijn daarover finale concept rapportages verschenen die nu voor bredere gedachtenwisseling en implementatie in de school liggen.

Kwaliteit is daarmee een thema dat we op alle niveaus en in alle thema's vorm geven. Het vraagt wel om een vernieuwde manier kijken naar kwaliteit. Relatief minder is meetbaar, meer is merkbaar. Ook zullen we minder in de 4-jaarscycli gaan werken. Veranderingen komen te snel langs. En we willen ons kunnen aanpassen aan de intern gevoelde noodzaak om het een beetje anders te doen.

Het jaar 2017 zal daarmee in het teken staan van de overgang naar een school die op verschillende manieren een ander gezicht zal laten zien. Heel concreet is daarvan op een eigen manier iets zichtbaar in de nieuwbouw die eind 2016 gereed kwam in Meppel. Een aanpak die veel sterker groeit vanuit de waarde verschil faciliteert, wordt met een heel andere inrichting mogelijk gemaakt.

Met de ontwikkeling van een vriendenstichting verbinden we ons als school op een nieuwe manier aan allerlei verschillende soorten maatschappelijk kapitaal: kennis, netwerken, tijd, ideeën en geld. Dat heeft ook gevolgen voor de vereniging van waaruit de

school gestart is. Voorbereidingen worden getroffen om het laatste restje functies onder te brengen bij de vriendenstichting.

Dit zijn prachtige ontwikkelingen die ons ook nog wel een aantal jaren zullen bezig houden. Met een groeiend leerlingenaantal tegen de prognoses in ervaren we de steun van ouders en leerlingen voor onze inspanningen. Zo mogen we leven onder de zegen van onze Here God.

Martin Jan de Jong
College van Bestuur

1.1 Verslag van de Raad van Toezicht

Sinds enkele jaren is de governance vorm gegeven via het Raad van Toezichtmodel. We onderscheiden 3 organen:

- het College van Bestuur (CvB);
- de Raad van Toezicht (RvT);
- de Raad van Identiteit (RvI).

De leden van de RvT vormen tevens het bestuur van de schoolvereniging.

Volgens de Statuten heeft de RvT de volgende taak (artikel 8):

1. De RvT houdt toezicht op het beleid van het CvB en op de gang van zaken binnen de stichting. De RvT kan het CvB gevraagd en ongevraagd adviseren. Bij zijn taakuitoefening richt de RvT zich naar het belang van de stichting en de met haar verbonden onderwijsinstellingen.
2. De RvT ziet toe op de naleving van de wettelijke verplichtingen van het CvB en de navolging van de fungerende governance code voor het voortgezet onderwijs. Tevens houdt de raad toezicht op de rechtmatige verwerving en doelmatige en rechtmatige bestemming en aanwending van de middelen van de stichting en de met haar verbonden onderwijsinstellingen.

In de uitoefening van zijn functie heeft de RvT in 2016 vooral aandacht besteed aan de volgende onderwerpen:

- identiteit en imago: doorontwikkeling van het identiteitsdocument naar concreet gedrag, eigentijds onderwijs door gepersonaliseerd leren, een

diploma gereformeerd voortgezet onderwijs en het Bureau van Waarden;

- strategisch beleid: ontwikkelingen in de onderwijsvisie, onderwijsinhoud en vorming, de maatschappelijke positie van de school
- financieel beleid: de school staat er in financiële zin goed voor;
- personeelsbeleid;
- onderwijsvisie en -kwaliteit: De onderwijskwaliteit is op orde. De ontwikkeling van het onderwijs vindt plaats op basis van identiteit en op basis van wat er maatschappelijk aan de orde is. Het kwaliteitsbeleid krijgt een nieuwe impuls.
- ontwikkelingen (financieel, huisvesting, personeel en leerprestaties) van de onderscheiden locaties;
- veiligheid en arbeidsomstandigheden: de afhandeling van incidenten en de voortgang van het beleid hieromtrent is in dit jaar nauwgezet gevolgd.
- samenwerking GOION: de zakelijke onderlinge verhoudingen zijn vastgelegd.
- professionalisering RvT-model: met een externe deskundige is gekeken naar het functioneren van de RvT;
- rollen en verhouding RvT en RvI leidend tot het in elkaar schuiven en het opheffen van de Raad van Identiteit. Dit hangt ook samen met het volgende.
- De vervanging van de schoolvereniging door de vriendenstichting;
- Selectie en benoeming van een nieuwe accountant. Benoemd werd van Ree Accountants te Barneveld.

In het kader van evaluatie van het functioneren van de bestuurders is een klankbordgesprek gevoerd met medewerkers en leerlingen van de werkgroep internationalisatie en het Bureau van Waarden. Het College van Bestuur is sinds de instelling eenhoofdig.

In algemene zin kan met dankbaarheid worden vastgesteld dat de school het goed doet. Ook het aantal leerlingen blijft – tegen de trend in – stijgen. De school heeft zelfs het hoogste leerlingenaantal ooit gehaald in dit jaar.

In 2016 heeft de Raad van Toezicht zes keer vergaderd, waarvan eenmaal samen met de Raad van Identiteit, en eenmaal een 'heidag' gehouden. De heer Rietberg heeft wegens persoonlijke omstandigheden vroegtijdig de raad verlaten. Voor de continuïteit van met name de auditcommissie is besloten naast zijn vervanger reeds dit jaar een extra lid te werven. Op 15 juni zijn mevrouw Groen en de heer Noorman tot de raad toegetreden.

De leden van de Raad van Toezicht ontvangen voor hun werkzaamheden een vergoeding die aansluit bij het advies van de Nederlandse Vereniging voor Toezichthouders in Onderwijsinstellingen van 2010. De bedragen worden verantwoord in de jaarrekening. De RvT evalueert 1 maal per jaar haar eigen functioneren en inventariseert daarbij de nevenfuncties van de bestuurder en de toezichthouders.

1.2 Verslag van de Raad van Identiteit

Het Greijdanus College kent naast de Raad van Toezicht (RvT) ook een door de schoolvereniging benoemde Raad van Identiteit (RvI) die een eigen verantwoordelijkheid en positie heeft binnen het huidige bestuursmodel van de school. In het verslagjaar 2016 heeft de RvI tweemaal vergaderd, waarvan eenmaal samen met de RvT. Bij deze vergaderingen was de voorzitter van het College van Bestuur (CvB) aanwezig.

De uitwerking van de identiteit die in 2015 is gestart heeft in 2016 een vervolg gekregen in verkennings-teams. Enkele verkenningen heeft de raad met bijzondere belangstelling en ook kritisch gevolgd. Zo heeft één van de teams verkend hoe een vormingscurriculum een geïntegreerde plaats in de school kan krijgen. Vorming van leerlingen gebeurt impliciet als onderdeel van lessen, projecten en gesprekken; het is de bedoeling expliciet te laten zien hoe een leerling wordt gevormd. Het Plusdocument (I*D cv) kan worden ingezet om de ontwikkeling van de leerling zichtbaar te maken. Daarnaast zijn er ook concrete stappen gezet voor de ontwikkeling van het diploma gereformeerd voortgezet onderwijs. In samenwerking met de Christelijke Hogeschool Ede is een minor ontwikkeld die in company aan een school kan worden aangeboden, maar ook als onderdeel van de reguliere opleidingen kan worden gevolgd. De minor is ontwikkeld voor het christelijk onderwijs en wordt door de praktijkonderdelen gekleurd naar de identiteit van de school waar men werkt.

Verder heeft de raad met genoeg kennis genomen van het onderzoek naar de beleving van de identiteit die onder medewerkers van gereformeerde scholen is gehouden. Naar verhouding blijken medewerkers van Greijdanus ruim meer dan gemiddeld op de hoogte van het formele beleid rond identiteit. Ook is geconstateerd dat de formele en beleefde identiteit samen gaan in de school. Er worden onderling en met leerlingen meer gesprekken gevoerd over de identiteit.

De herbezinning op de gereformeerde identiteit heeft ook zijn beslag gekregen binnen het Landelijk Verband van Gereformeerde Scholen. In 2016 is een gezamenlijk visiedocument in concept opgesteld. De raad is aan de ene kant blij met de ontwikkeling dat landelijk het gesprek over de uitwerking van de gereformeerde identiteit op gang komt. Aan de ander kant heeft de raad kritische kanttekeningen geplaatst bij formuleringen die misverstand wekken en theologisch voor verbetering vatbaar zijn.

Met de verminderde functie van de schoolvereniging en de groei van de vriendenstichting is nogmaals samen met de RvT gesproken over de functie van de RvI. Gezamenlijk is geconcludeerd dat de raad van toegevoegde waarde is geweest in het proces van Verdiepen en verbinden en dat nu de tijd is gekomen om identiteit te integreren in de RvT. De RvI zal in het komende jaar daarom worden opgeheven en de voorzitter van de RvI zal zitting nemen in de RvT.

De Raad heeft er alle vertrouwen in dat, bij de huidige veranderingen in de samenleving, het Greijdanus College met zijn duidelijk omschreven en vormgegeven christelijke identiteit, een school mag blijven met een onderscheiden plaats in het onderwijslandschap. Tot zegen van leerlingen en medewerkers.

Samenstelling Raad van Toezicht

Mr. A. Hoogendoorn
voorzitter RvT, lid remuneratiecommissie

Mw. drs. J.A. van Drieënhuizen-Kok
voorzitter remuneratiecommissie

Mw. G. Groen-Baas MSc
lid auditcommissie

Mw. drs. S.H. Koning-Klapwijk
lid RvT

M. Pool, RA
voorzitter auditcommissie

Ir. S.A. Noorman
lid auditcommissie

Samenstelling Raad van Identiteit

Dr. J. Dekker, voorzitter
Ds. A. de Jager
Drs. J. Messelink

2. Identiteit en imago

De uitkomst voor de pijler 'Identiteit en imago' moet zijn: in imago en tevredenheidsonderzoek wordt Greijdanus herkend en benoemd als school met een duidelijk herkenbare gereformeerde identiteit vanuit het beeld van 'schitteren in Zijn licht' en een uitgesproken onderwijsaanbod, ook voor leerlingen en ouders die ons nu tot dusverre niet hebben gevonden.

2.1 Algemeen

Als school voor Gereformeerd Voortgezet Onderwijs ligt ons bestaansrecht in de gereformeerde identiteit. Dat betekent dat alle mensen op onze school zich willen funderen op, laten inspireren door, richten naar en aanspreken op wat de God van de Bijbel met ons wil, vanuit de verbondsrelatie die Hij met ons is aangegaan. Met die rijkdom willen we leven. Met die rijkdom willen we in onze school kinderen leren leven. Dat doen we onder het motto 'schitteren in Zijn licht'. De formele identiteit van Greijdanus is beschreven in een vernieuwd Identiteitsdocument van 2015.

Identiteit als 'sterk merk'

Speerpunt voor het strategisch beleid is de focus op de verdere ontwikkeling van identiteit als 'sterk merk'. Afgelopen jaren hebben we hier al veel in geïnvesteerd, o.a. met een identiteitsdocument met rollen, waarden en 'schitteren in Zijn licht' als slogan. In heel veel aspecten in de school komt het belang van identiteit terug, zoals waarderingsgesprekken met personeel, kennismakingsgesprekken met nieuwe ouders, ID*CV, in dagopeningen en vieringen, ... en nog veel meer. Dat is prachtig en daar zijn we blij mee en trots op.

Dat is namelijk onze missie als school en onze belofte aan ouders; we willen leerlingen 'laten schitteren in Zijn licht'. In alle klanttevredenheidsonderzoeken komt identiteit terug als belangrijkste reden voor ouders om voor Greijdanus te kiezen. Het is goed te merken in feedback dat van die identiteit ook al veel zichtbaar is in de praktijk. Toch verlangen we naar meer en zien we het als onze opdracht om de identiteitskant van ons onderwijs blijvend te ontwikkelen.

Dat dat nodig is blijkt ook door wat we zien als we om ons heen kijken. Dan zien we een wereld die verandert; ontzuiling, gereformeerde ouders die niet meer als vanzelfsprekend kiezen voor onze school, noodzaak (voor ouders en overheid) om de gereformeerde identiteit te kunnen duiden en zichtbaar te maken in de schoolpraktijk en ons onderwijs (in pedagogiek en didactiek, in gedrag, in de klas) ...

Om het interne proces verder te faciliteren, te stimuleren en te coördineren zijn er verkenningsteams gestart die in het verslagjaar rapporteerden. Onderdelen daarvan zijn:

- een aanvulling op en vernieuwing van de onderwijsvisie: hierin is nog sterker en meer praktisch aansluiting gezocht bij de elementen van het identiteitsdocument: hoe we gereformeerd zijn, de waarden, de mensvisie en de rollen van de medewerkers;
- we werken aan een vormingscurriculum (ID*CV); de eerste stappen hiervoor zijn gezet. Er is veel energie gestoken in het format voor het curriculum. Met het ISVW is het Greijdanus Bildungs Agora model ontwikkeld;
- een opleiding voor een 'certificaat gereformeerd

voortgezet onderwijs' voor docenten: met de CHE, de andere gereformeerde VO scholen, De Passie en Prins Maurits is hiervoor een minor ontwikkeld die voor studenten en docenten in heel Nederland beschikbaar is;

- een schoolleidersopleiding waarin de verbinding wordt gelegd met de identiteit van onze school en ook
- een nieuwe verbinding met de samenleving: onder het thema maatschappelijke inbedding is beschreven hoe we als school een bredere rol willen spelen in relatie tot kerken, jeugdzorg en gezinnen. Deze verbindingen dienen ook dienstbaar te worden gemaakt voor leerlingen in het kader van vorming.

Die identiteit leven we ook heel praktisch. Daar maken we werk van in dagopeningen. Samen met GRIP, het identiteitsplatform van het gereformeerd VO, komen er ieder jaar weer nieuwe digitale interactieve dagopeningen beschikbaar. Daar maken we werk van in het gesprek in de klas, in feesten voor leerlingen, in het omzien naar elkaar en naar anderen, in de vakken die we op het rooster hebben, in de gesprekkencyclus met de medewerkers, en ook in de onderlinge omgang moet daarvan iets zichtbaar worden.

Een belangrijke ontwikkeling, voortbouwend op het begrip 'de leerling als medewerker', is de start van het Bureau van Waarden. Dit is ons interne uitzendbureau voor leerlingen. Jongeren werken hier als gastvrouw, reporter, ICT 'docent' en helpdesk-medewerker, huiswerkbegeleider etc. Daarmee zetten we hun kwaliteiten in, in en voor de school.

Identiteit als 'sterk merk' is niet alleen een Greijdanus-project; we werken hierin ook samen met GO|ON en zijn als school voorloper en actief lid in het LVGS-project 'Identiteit als sterk merk', waarin op landelijk niveau een samenwerking is tussen gereformeerde, christelijke en evangelische po-, vo- en mbo-scholen. Doel is om samen te ontwikkelen (delen en van elkaar leren) en gezamenlijk een meer uniforme profilering uit te dragen, onder de vlag van een koepel met ruimte voor couleur locale, om zo ons christelijk onderwijs als onderwijsrichting/-concept in de markt te zetten en daar (meer) bekendheid voor te creëren.

Beleidsmatige ontwikkelingen

De school heeft beleidsmatig een dekkend pakket aan documenten. Meerjarig is het beleid vastgesteld voor identiteit, de brede strategie, onderwijs, personeel, kwaliteit en communicatie. Het kreeg een vertaling naar vier vestigingsplannen. Daarmee is er een samenhangende aanpak op papier. In het verslagjaar is een start gemaakt om deze documenten te vernieuwen. Dat zal in 2016 een formele afronding moeten krijgen. Met wat wij 'Verkenningsteams' noemen wordt in brede zin de schoolgemeenschap betrokken bij deze vernieuwing. Ondertussen wordt er op allerlei manieren praktisch aan en mee gewerkt. Daar willen we een aantal zaken van noemen:

Identiteit en imago

Met het gereformeerd primair onderwijs – Florion – werken we in GO|ON (Gereformeerd Onderwijs Oost-Nederland) aan de ontwikkeling van 'herkenbaar gereformeerd onderwijs'. Dat betekent dat we met elkaar op zoek gaan naar punten waarop we als

gereformeerd onderwijs zichtbaar onderscheidend zijn. Daarin willen we verder gaan dan de grondslag en de formele identiteit. Inmiddels is dit project onder regie van het Landelijke Verband van Gereformeerde Schoolverenigingen een landelijke reikwijdte gekregen. Onder leiding van prof. dr. Roel Kuiper van de TU Kampen en drs. Klaas Koelewijn is een driejarig traject gestart om gereformeerd/ christelijk onderwijs – ook in het licht van de discussie over artikel 23 – op een nieuwe manier herkenbaar te definiëren. In 2015 is in dit verband onderzoek gedaan naar de beleving van de identiteit van Greijdanus. Daarin zien we terug dat het proces rond het identiteitsdocument veel positieve impact heeft gehad. De vraag om ondersteuning om hier praktisch invulling aan te geven is meer expliciet geworden. Zeker op het terrein van de pedagogische visie en de onderwijsvisie is deze wens geuit. Daar is in 2016 veel aandacht aan gegeven.

Vanuit onze identiteit, aanbod en kwaliteit werken we ook aan ons imago. Met een marktgerichte aanpak, billboards, een duidelijker en aantrekkelijker profilering van ons aanbod, speciale voorlichtingsteams, inzet van leerlingen, veel schoolbezoeken, en in het dagelijkse werk veel aandacht voor tijdige en correcte communicatie met ouders maken we, wat we doen zichtbaar.

Op 1 oktober hadden we een leerlingen aantal dat hoger was dan ooit in de geschiedenis van de school. De verwachte vermindering van aantallen werd geen werkelijkheid, de vestiging Hardenberg is ook groter dan ooit. Meer leerlingen weten de school te vinden en de verbreding met een bovenbouw VWO zijn hiervoor verantwoordelijk. In Meppel is de verontrustende

aanmelding in 2015 niet herhaald. We zijn weer terug op het eerdere niveau. In Enschede hadden we weer een bewogen jaar. Tijdig kon de rust hersteld worden en het aantal meldingen is redelijk op peil. Met het primair onderwijs van De Oosthoek in de regio gaan we verdere verbanden onderzoeken.

De relatieve terugloop van het percentage meldingen vanuit het gereformeerd po is 3 jaar geleden gestopt en ook in 2016 is, behalve in Enschede, een lichte stijging te zien. We merken dat de ontwikkeling van de school en in de kerken een bredere aantrekkingskracht van de school tot stand brengt.

In gesprekken met ouders merken we dat de identiteit, persoonlijke aandacht, de brede mogelijkheden en veiligheid hoog scoren in de waardering. Op het gebied van differentiëren en activiteiten voor leerlingen moeten we ons nog steeds verbeteren. In het kader van een breed invoeringsprogramma voor gepersonaliseerd leren krijgt dit steeds meer aandacht. Er zijn grote aantallen Chromebooks de school in gekomen om dit te ondersteunen. In de onderwijsvisie is dit nog sterker verwoord.

2.2 Statistieken

2.2.1 Aantal leerlingen

Het totaal aantal leerlingen van het Greijdanus heeft in 2016 een unieke recordhoogte bereikt! In totaal gaan er dagelijks 3752 leerlingen naar een van de Greijdanus-vestigingen. Iets waar we blij mee en trots op mogen zijn. De statistieken geven aan dat in navolging van het primair onderwijs het leerlingen-aantal in het voortgezet onderwijs vanaf het schooljaar 2015-2016 licht dalende is. Het voedingsgebied van Greijdanus bestaat voor een deel uit krimpregio's en regio's waar ontgroening (steeds meer ouderen en steeds minder kinderen) plaats vindt. Dit heeft gevolgen voor alle vestigingen van het Greijdanus zoals de prognose van het aantal leerlingen op de volgende pagina laat zien.

Voor het schooljaar 2016-2017 zijn met name de aanmeldingen van nieuwe leerlingen in Meppel hoger dan de prognoses. We zijn blij met het positieve rendement van de – schoolbrede - inspanningen en inzet van marketing en PR activiteiten om nieuwe leerlingen te werven. Met name in Meppel is dit, na de dip van vorig jaar, een knappe prestatie. Dat is onder andere te danken aan het feit dat het onderwijsaanbod in een vernieuwd concept gepresenteerd is en dat de plannen voor nieuwbouw rond zijn.

	2016			2015			2014		
Vestiging	hv	vmbo	totaal	hv	vmbo	totaal	hv	vmbo	totaal
Hardenberg	401	518	919	356	521	877	323	539	862
Enschede	48	93	141	51	98	149	52	98	150
Meppel	214	255	469	171	281	452	219	290	509
Zwolle	1225	998	2223	1184	1018	2202	1137	962	2099
Totaal	1888	1864	3752	1762	1918	3680	1730	1889	3620

Leerlingaantallen per vestiging in de afgelopen jaren.

Vestiging	Prognose	Werkelijk	%
Zwolle	443	434	97,97%
Hardenberg	188	185	98,40%
Meppel	106	121	114,15%
Enschede	37	33	89,19%
Totaal	774	773	99,87%

Nieuwe instroom leerjaar 1 - cursusjaar 2016-2017.

2.2.2 Prognose

De regionale bevolkingsprognose van het Planbureau voor de Leefomgeving tot 2040 laat zien dat behalve in de gemeente Zwolle in de andere gemeenten uit het voedingsgebied van Greijdanus het aantal twaalf- tot zeventienjarigen met maximaal 10% afneemt. In een 'afnemende markt' is het voor Greijdanus steeds belangrijker om te laten zien waarom de school bestaansrecht heeft. Hoe we dit doen beschrijven we elders.

2.2.3 Trekkingspercentage

In 2016 is er een licht stijgend percentage leerlingen dat van een gereformeerde basisschool instroomt. Opvallend voor 2016 is dat er bij Enschede juist een daling te zien is. In absolute aantallen is er de laatste jaren een toename van leerlingen van niet-gereformeerde basisscholen. Alleen dit jaar is dat aantal net wat lager dan vorig jaar. Met name in Zwolle is dit aantal significant: 178 i.v.m. de 212 leerlingen van vorig jaar. De instroom van niet-gereformeerde basisscholen is procentueel van steeds groter belang voor het leerlingenaantal.

Telling	Zwolle	Hardenberg	Enschede	Meppel	Totaal
12/13	2078	819	140	526	3563
13/14	2094	853	153	519	3619
14/15	2099	862	150	509	3620
15/16	2202	877	149	452	3680
16/17	2210	919	141	469	3739
17/18	2151	901	136	460	3648
18/19	2159	914	128	447	3648
19/20	2159	894	125	441	3619
20/21	2190	899	127	445	3661
21/22	2204	900	120	448	3672
21/22	2334	850	124	397	3705

Prognose leerlingaantal tot en met schooljaar 2021/2022.

Vestiging	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Zwolle	68,2	67,1	71,6	72,7	72,5	68,4	77,5
Meppel	81,4	81,4	78,1	83,4	80,4	82,2	86,1
Enschede	79,6	70,6	77,2	75,3	83,5	90,0	84,0
Hardenberg	38,3	48,6	59,6	44,3	50,8	46,4	55,4
Totaal	70,8	69,9	73,3	73,9	74,2	73,6	79,4

Trekkingspercentage gereformeerde basisscholen.

Vestiging	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Zwolle	178	212	154	183	157	128	142
Meppel	59	46	53	70	44	37	58
Enschede	11	8	11	5	7	1	7
Hardenberg	16	17	19	27	9	12	12
Totaal	264	283	237	285	217	178	219

Instroom van niet-gereformeerde basisscholen.

2.2.4. Instroom naar kerkelijke achtergrond

Ouders waren de oprichters van Greijdanus. Na de oprichting was de identiteit van de school voor ouders bepalend om hun kinderen naar één van de scholen in Enschede, Hardenberg, Meppel of Zwolle te laten gaan. Kwaliteit en de afstand waren minder bepalend. Deze laatste twee factoren spelen bij het kiezen van een vervolgschool sinds de eeuwwisseling een steeds belangrijker rol. Ouders kiezen eerder voor een kwalitatief vergelijkbare of betere school in de directe nabijheid dan voor het Greijdanus. Tegelijk merken we dat deze beweging bij Greijdanus relatief langzaam gaat in vergelijking met de gereformeerde scholen in het westen van het land. En dat er – vanwege het record-aantal leerlingen dit jaar – misschien zelfs wel een kentering gaande is: dat ouders bewuster willen kiezen voor een school die echt (merkbaar en meetbaar) werk maakt van de gereformeerde identiteit.

In onderstaande tabel worden de ontwikkelingen zichtbaar van leerlingen naar kerkelijke achtergrond. Het percentage leerlingen met een gereformeerd (vrijgemaakte) achtergrond is licht dalende, terwijl het aantal leerlingen van PKN-huize stijgt.

	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Gereformeerd Vrijgemaakt	61,59	62,75	64,15	66,12	67,16	69,67	70,86
Christelijk Gereformeerd	6,85	6,79	6,08	5,90	5,94	5,56	5,73
Nederlands Gereformeerd	3,97	4,70	4,62	5,00	4,80	4,33	4,55
PKN	13,65	12,42	11,56	11,09	10,21	9,14	8,85
Evangelische Gemeente	8,96	9,00	8,39	7,52	7,65	7,33	6,23
Nieuw Vrijgemaakt	0,29	0,35	0,61	0,96	1,20	1,27	1,49
Overig	4,69	3,99	4,59	3,41	3,04	2,68	2,29

Tabel leerlingen naar kerkelijke achtergrond in de afgelopen jaren.

2.2.5 Verdeling hv <-> vmbo

Greijdanus heeft lang de landelijke trend gevolgd van een groeiend aandeel leerlingen in het havo/vwo. We merkten dat dit een grotere afstroom als gevolg had en zijn daarom actiever gaan sturen op een realistische instroom. Daarmee steeg het aandeel vmbo weer. Nu moeten we verplicht het advies van de basisschool volgen bij plaatsing. Het gevolg is dat het aandeel havo/vwo weer stijgt.

	2016	2015	2014	2013	2012	2011
hv	1888	1762	1731	1814	1878	1972
vmbo	1864	1918	1889	1805	1685	1571
<i>Totaal</i>	<i>3752</i>	<i>3680</i>	<i>3620</i>	<i>3619</i>	<i>3563</i>	<i>3543</i>

Verhouding HV <-> VMBO in de afgelopen jaren.

3. Onderwijs en meer

Uitkomst voor de pijler 'Onderwijs en meer' moet zijn:

- Een breed en uitgesproken aanbod waarin leerlingen kunnen 'schitteren met hun talent'.
- Zo dicht mogelijk bij de leerling.
- Een in de praktijk herkenbare visie gebaseerd op ons identiteitsdocument.
- Positie voor leerlingen als medewerker waarin ze medeverantwoordelijk zijn voor de school.
- Zoveel mogelijk toegang voor ook de meest kwetsbare leerlingen (98%).
- In een bredere context van leefgemeenschap, en met aanvullende en school gerelateerde dienstverlening.
- Een vernieuwde rol voor ouders.
- Een bovengemiddelde onderwijskwaliteit.
- Aansluiting bij het bestuursconvenant VO-Raad en OCW (december 2011).

3.1 Algemeen

De school heeft een onderwijskwaliteit die op orde is. De inspectie heeft basisarrangementen voor alle afdelingen toegekend. In Hardenberg is een tweede fase vwo van start gegaan met een zesde klas. Hierin is er een nauwe samenhang met het havo en halen alle leerlingen op weg naar het vwo-diploma tussentijds ook hun havodiploma. Greijdanus is hierin een voorloper.

In het VMBO wordt in alle vestigingen met BB en KB het nieuwe programma Dienstverlening en Producten ingevoerd. Hiervoor wordt in gemeenschappelijkheid

materiaal ontwikkeld dat past in de visie van de school. Ook in de nieuwe visie. Op dit moment lijkt er geen goed digitaal platform beschikbaar te zijn voor deze methode. Een docent heeft dit daarom zelf ontwikkeld. Hiervoor is via onze deelname aan het Leerlab landelijke belangstelling. De vakgroepen Godsdienst van de verschillende vestigingen ontwikkelen zelf een methode voor de onderbouw eveneens langs de lijn van de vernieuwde onderwijsvisie. Ook zij gaan op dit moment gebruik van het digitale platform.

In Zwolle is in overleg met de andere schoolbesturen gestart met het aanbieden van onderwijs voor leerlingen in het Praktijkonderwijs. Dit moet over een aantal jaren uitgroeien tot een stroom voor Praktijkonderwijs in nauwe relatie met de Basis Beroepsgerichte stroom.

Ook is vwo-delta over de eerste drie leerjaren nu ingevoerd. Dit is een breed concept voor meer dan gemiddeld getalenteerde leerlingen. Uitdagen, veel variatie, verbreding van het onderwijsaanbod en verbinding met het wetenschappelijk onderwijs zijn hierin speerpunten. Er vindt bezinning plaats over verdere verbetering.

In Meppel is om verschillende redenen (inhoud, imago, financiën) in het eerste leerjaar gestart met het onderwijs op een leerplein. Jongeren krijgen de gelegenheid voor persoonlijke keuzes en het werken op hogere niveaus.

In Enschede verbinden we de vernieuwde onderwijsvisie in het denken over een andere organisatie van het onderwijs. Dit moet keuzemogelijkheden én de betaalbaarheid vergroten.

Met de komst van Passend Onderwijs is Greijdanus onderdeel van 4 nieuwe Samenwerkingsverbanden. In alle verbanden is het 'schoolmodel' het uitgangspunt. Greijdanus heeft al een groot aantal leerlingen die meer dan gemiddeld aandacht vragen. Dat vertaalt zich in een relatief groot aantal leerlingen die in het oude systeem een rugzak hadden. Greijdanus ziet de ontwikkelingen rond Passend Onderwijs daarom vooral als een opdracht om voor misschien nog iets meer leerlingen goed onderwijs te geven, met minder geld in de onderwijsregio's waar Greijdanus onderdeel van uitmaakt. Dat vraagt veel. In dit verband is de aandacht voor onderwijskwaliteit van belang. Dat is goed voor alle leerlingen. Er zijn twee orthopedagogen in dienst genomen. Mentoren worden in cursussen toegerust om 'diagnoses' te erkennen, te duiden en ermee om te gaan. De functiemix wordt ingezet met extra eisen en taken in de functies LC en LD. Er is geïnvesteerd in de versterking van de interne zorgstructuur. Met het primair onderwijs zijn er afspraken over de overgang. Er is intensief gewerkt aan een verdere versterking van de gemeenschappelijke verantwoordelijkheid van leerlingen die in het gereformeerd PO zijn gestart om hen de gelegenheid te geven passend gereformeerd onderwijs te blijven volgen.

De cijfers van de samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs maken zichtbaar dat Greijdanus relatief weinig leerlingen verwijst naar het vso.

3.2 Onderwijsvisie

In het afgelopen jaar is door een verkenningsteam gewerkt aan een herziening van de onderwijsvisie. Dit traject is ondersteund door een rondgang langs de vestigingen door het CvB, waarin de noodzaak en wens tot innovatie werd toegelicht. De verkenningsgroep heeft in oktober een vernieuwde visie opgeleverd die in de verschillende geledingen van de school is besproken. Inmiddels zijn de vestigingen en teams begonnen met de implementatie van de vernieuwde visie. De visie bouwt verder op de eerdere visie, maar legt inhoudelijk een aantal nieuwe accenten en heeft een andere stijl.

Wat betreft de stijl is de nieuwe minder beschouwend, maar wel meer sturend. Om de herkenbaarheid te vergroten is gekozen voor een korte verwoording van de visie:

“Om jongeren te laten schitteren in Zijn licht geven we persoonlijk onderwijs, dat we samen als christenen vormgeven. Hierbij leggen we het accent op:

- (zelf)verantwoordelijkheid,
- verschil,
- samenhang en,
- (christelijke)vorming.

Daardoor kunnen jongeren groeien als verantwoorde-lijke christenen om, in en voor de wereld, Christus te volgen.”

Vervolgens is deze visie uitgewerkt in een belofte naar de leerling. Daarna is het meer op detail uitgewerkt en aangevuld met ‘dit betekent’, wat sturing geeft aan de inrichting van het onderwijs.

Tenslotte willen we dat de visie geen statisch document is, maar kiezen we voor regelmatige checkmomenten om te kijken of de visie eventueel aangepast moet worden, op basis van ervaringen en/of nieuwe inzichten.

Inhoudelijk wordt gekozen voor persoonlijk onderwijs, waarbij de school het accent op maatwerk voor jongeren en keuzemogelijkheden wil vergroten. Onderwijsinhoudelijk willen we ook de samenhang in leerstof meer zichtbaar maken. Daarnaast gaan we de vorming van de jongere meer een plaats geven in het onderwijs. Hierbij maken we gebruik van een portfolio en het Agoramodel van Gude, doorontwikkeld naar de identiteit van Greijdanus. Het is de bedoeling dat leerlingen in dit (digitale) portfolio reflecteren op hun persoonlijke ontwikkeling (Wie ben ik in Gods licht? Wie ben ik zelf? Wat wil ik? Wat kan en ken ik?). Te denken valt aan elementen uit ‘burgerschapsvorming’ en ‘geloofsontwikkeling’. Ook op het terrein van de oriëntatie op studie en beroep zijn stevige vorderingen gemaakt. Leerlingen krijgen tijdens hun school-loopbaan in de mentorlessen regelmatig voorlichting over toekomstmogelijkheden. Met dit accent zal ook de christelijke identiteit nog meer zichtbaar worden binnen de school.

Ook dit jaar is er is volop geëxperimenteerd met digitale leermiddelen. In 2016 zijn in een groot aantal klassen Chromebooks ingevoerd. Een aantal docenten arrangeert hun eigen lessen. In het onderwijs worden steeds meer digitale methoden gebruikt en worden deze ingezet ter ondersteuning van het didactisch handelen in het onderwijs. In de praktijk wordt ervaren

dat het Chromebook de mogelijkheden voor differenti-atie en maatwerk vergroot. In de school zijn daarvan steeds meer mooie voorbeelden te zien. Bijvoorbeeld in de beweging van aandacht voor OBIT (onthouden, begrijpen, integreren, toepassen) in de summatieve toetsing naar een formatieve praktijk (ook op basis van OBIT) in het onderwijs.

In het kader van de digitalisering van de samenleving en het onderwijs neemt de vraag naar mediawijsheid toe. Dit is dan ook een thema dat op diverse plekken binnen de school wordt opgepakt.

Al met al constateren we dat het onderwijs op Greijdanus in beweging is en dat onderdelen als digi-talisering, vorming, identiteit en persoonlijk onderwijs vragen om een goede implementatie. Daarom zoeken we de samenhang tussen deze onderdelen en nemen we ook de komende jaren de tijd om deze ontwikke-lingen verder vorm te geven.

3.3 Bureau van Waarden

In het beleidsplan van Greijdanus had de term ‘leer-ling als medewerker’ al een aantal jaar een plek. Op diverse plekken in de school werd hier op een mooie manier invulling aan gegeven, maar nog niet eerder was dit in denken en doen een structureel onderdeel van de school geworden. Vandaar dat het Bureau van Waarden is opgezet om hier vorm aan te geven. Binnen Bureau van Waarden hebben leerlingen een meer gelijkwaardige positie in de school. Ze zijn medewerker, dragen verantwoordelijkheid, delen hun persoonlijk kapitaal en ontwikkelen zich op diverse manieren.

Het concept persoonlijk kapitaal is iets dat we kennen vanuit de Vriendenstichting. Niet alleen ouders, alumni en buurtgenoten hebben als Vriend persoonlijk kapitaal te delen. Ook de jongeren op Greijdanus hebben de rijkdom van persoonlijk kapitaal. Als medewerker via Bureau van Waarden kunnen zie hier van delen. Door zo samen kapitaal te delen kunnen we schitteren op school en in de omgeving en de meerwaarde van de Vriendenstichting praktisch en zichtbaar maken.

3.4 Verkenning maatschappelijke inbedding

In de verkenning van het onderwerp Maatschappelijke Inbedding stond de vraag naar hoe we school zijn in een veranderende maatschappelijke context centraal. Dit is een ontwikkeling op beleidsmatig vlak waarin het operationele van de Vriendenstichting wordt ingebed in breder denken en doen waarin dienstbaarheid aan de maatschappij en het welbevinden van de leerling in brede zin centraal staan. De verkenning heeft inzicht opgeleverd in het kapitaal dat we nu al delen en zicht op de doelen die we ons als organisatie voor de toekomst stellen

3.5 Kwaliteit

De basiskwaliteit van Greijdanus is op orde. Binnen de vestigingen krijgen alle afdelingen van de Inspectie van het Onderwijs een voldoende. Maar het onderwijs aan jongeren is voor het Greijdanus meer dan het aanleveren van kwantitatieve gegevens aan een inspectie. In het denken over het onderwijs ontwikkelde Greijdanus zich in het afgelopen kalenderjaar nadrukkelijk verder. Verkenningsteams op deelgebieden (Onderwijsvisie - Vorming - Proces en inhoud

- Portfolio - Maatschappelijke inbedding - Professie en Passie – Ondersteuning) leverden ‘schitterend werk (...). Als we beloftes, dromen, plannen, wensen die daarin staan voor 80% zouden kunnen realiseren, dan zijn we wel heel bijzonder onderwijs.’ Het implementeren en uitvoeren van ‘dit schitterend werk’ is ook basiskwaliteit. Want het handelen op basis hiervan legt een fundament onder het komen tot onderwijsresultaten die het onderwijsveld traditioneel als onderwijskwaliteit ziet.

De Inspectie van het Onderwijs hanteert de stelling ‘als het onderwijs verandert, kan het toezicht niet achterblijven. Daarom vernieuwen we.’ Deze stelling laat impliciet zien dat het onderwijsveld leidend kan zijn in het veranderen van het onderwijs. Greijdanus is een gereformeerde school die jongeren wil laten schitteren. Dat basistoezicht omvat meer dan het op onderwijsresultaten toegekende basistoezicht. Ook door de inspectie omschreven processen die leiden tot voldoende onderwijs zijn hier in meegenomen. Het meest recente rapport van de inspectie naar aanleiding van haar bezoek aan een afdeling (kaderberoeps-gerichte leerweg) Zwolle in juni 2016 laat zien dat veel geconstateerde processen tot een voldoende leidden. Geconstateerde verbeterpunten deden hier geen afbreuk aan.

In het schooljaar 2015-2016 startte de inspectie met een nieuw resultatenmodel met deels nieuwe indicatoren. Het opvallendste verschil met de oude situatie is dat de resultaten van Greijdanus niet meer gerelateerd zijn aan de resultaten van de andere scholen. De inspectie stelde een absolute norm, waar bijna alle

afdelingen aan voldeden. De afdeling die niet aan deze norm voldeed, was de bovenbouwopleiding vwo (Hardenberg) die nog geen examenjaar heeft.

De indicator Gemiddeld cijfer Centraal Examen van alle vakken per afdeling laat zien dat Greijdanus in de breedte goed scoort. Dat geldt ook voor het percentage geslaagden. De vraag die afgelopen jaar naar voren kwam of deze hoge scores ten koste gaan van het maatwerk aan leerlingen vraagt nog om antwoord. Een bijkomende vraag is, wat de relatie tussen de hoge scores op het examen en de indicator Positie in leerjaar 3 ten opzichte van het advies van de basisschool is. Een school die leerlingen laat opstromen ten opzichte van het basisschooladvies doet het goed volgens deze indicator. De vestigingen Hardenberg en Zwolle laten de afgelopen jaren een sterk dalende positie zien ten opzichte van het advies van de basisschool. Sterk selecteren voorafgaand aan de bovenbouw kan een oorzaak zijn.

De hierboven geschetste ontwikkelingen maken dat het in de 2011 geformuleerde kwaliteitsbeleid van het Greijdanus om verdere uitwerking vraagt. De centraal staande modellen in dit beleid, het INK-model en de PDCA-cyclus blijven leidend. Echter, bestaande processen en nieuwe ontwikkelingen vragen meer dan ooit om borging. Eind 2016 zijn de contouren van dit vernieuwd kwaliteitsbeleid besproken om in 2017 een vervolg te krijgen.

Vaste elementen die in een vernieuwd kwaliteitsbeleid weer terugkomen zijn de gesprekscyclus, het volgen van de resultaten en de tevredenheidsonderzoeken.

Met de vestigingsdirecteuren zijn periodiek over de diverse resultaatgebieden en de onderwijsresultaten gesprekken. Met medewerkers van het cijferprogramma Magister en het data ontsluitingsprogramma Qlikview is overleg over afstemming van deze programma's op het gepersonaliseerd leren zoals Greijdanus dat voorstaat. Jaarlijks vullen leerlingen tevredenheidsonderzoeken. De even jaren nemen derdeklassers deel, de oneven jaren alle leerlingen, evenals hun ouders. De ervaren fysieke en sociale veiligheid is op alle vestigingen (ruim) voldoende. Met uitzondering van Hardenberg valt voor de overige vestigingen van het Greijdanus op dat de items eigentijds onderwijs en brede vorming net onvoldoende scores. Eén van de oorzaken tot het instellen van verkenningsteams ligt hier. Het medewerkerstevredenheid onderzoek maakt voor leidinggevend de mate van voldoening van medewerkers op tal van items inzichtelijk. De uitkomsten van dit onderzoek zijn onderwerp van bespreking in de teams.

Naast anderen elementen in het kwaliteitsbeleid maken bovenstaande items ook duidelijk dat het formuleren en evalueren van dit beleid jongeren en medewerkers in staat stelt de waarden van Greijdanus zich verder eigen te maken. Verantwoordelijkheid is hier een kernwaarde.

3.6 Onderwijstijd

De laatste jaren is er vanuit de schoolleiding nadrukkelijk gestuurd op het onderwerp onderwijstijd. Voor alle vestigingen (Enschede, Hardenberg, Meppel, Zwolle) geldt dat de leerlingen het wettelijke aantal dagen dat ze minimaal op school moeten zijn, ook in

schooljaar 2015-2016 is gerealiseerd. Wat betreft het daadwerkelijk aantal uren onderwijstijd dat de leerlingen maken valt het volgende op:

- In Zwolle wordt zowel bij het vmbo als het havo/vwo de urennorm (royaal) gehaald.
- Er is in Hardenberg verschil in leerweg en richting, maar de urennorm wordt gehaald.
- De urennorm in Meppel wordt gehaald; wel is er sprake van een wat hoger percentage lesuitval.
- In Enschede stond de urennorm 2015-2016 onder druk. Het is een kleine vestiging en een zieke collega - die moeilijk vervangbaar was - leidt ertoe dat de norm net niet is gehaald.

3.7 Leermiddelenbeleid

Het Greijdanus heeft het afgelopen jaar fors geïnvesteerd in het digitaliseren van onderwijs en leermiddelen. Op de vestiging Zwolle werden voor het eerst chromebooks uitgereikt aan alle leerlingen van de jaarlagen 1 en 4. Daarmee komt het aantal leerlingen dat een eigen device heeft voor dagelijks gebruik op ca. 60%, gemeten over alle vier de vestigingen. De uitgifte van Chromebooks werd voorbereid met zes dagdelen scholing voor het onderwijsgevend personeel. Thema's als omgaan met Google apps for Education, ICT en didactiek, differentiëren met chromebooks en het nut van ICT voor het realiseren van de onderwijsvisie passeerden de revue. De scholing werd voor het grootste deel verzorgd door het eigen personeel. De Chromebooks worden door de school betaald en blijven daarom eigendom van school. Van de ouders wordt voor privégebruik een klein bedrag gerekend. Deze constructie heeft het voordeel dat het beheer en inrichting geheel naar wens van de school

kan plaatsvinden. De keerzijde is dat er een groot beslag gelegd wordt op het leermiddelenbudget. Het Greijdanus bevordert daarom het zelf ontwikkelen van leermateriaal door docenten en door scherp te onderhandelen met aanbieders van commercieel materiaal. In dit proces zou het erg helpen als de rijksoverheid de onderhandelingspositie van de scholen zou versterken door het bevorderen van een open markt voor leermiddelen, zonder verplichte aanbesteding en zonder feitelijke monopolisten. De huidige situatie op dit gebied draagt niet bij aan onderwijskundige vernieuwing en kostenreductie.

Het Greijdanus zit echter niet stil te wachten op externe ontwikkelingen, maar draagt zelf actief bij aan het door ons gewenste doel. Tientallen docenten hebben het afgelopen jaar hun eigen leermiddelen geërrangeerd of geschreven. Voor het vak Dienstverlening & Producten is een contentplatform ontwikkeld waarin zelfgeschreven lesstof op een gepersonaliseerde manier ter beschikking wordt gesteld aan leerlingen. Het platform heeft een dusdanige potentie dat met ondersteuning van Schoolinfo de mogelijkheid wordt onderzocht om de totale V.O.-sector te laten profiteren van ons programma. Bij alle ontwikkelingen op het gebied van digitalisering is de onderwijsvisie leidend. De ICT faciliteert het realiseren van de visie en is geen doel op zichzelf.

3.8 Examenresultaten

De overheid heeft ter bevordering van leerachterstanden een regeling in het leven geroepen, waarbij scholen in zogenaamde 'armoedeprobleem-cumulatiegebieden' een extra bijdrage ontvangen om

leerachterstanden, vooral op taal- en rekengebied, aan te pakken. Het doel is om voortijdig schoolverlaten te verminderen en maatwerk te leveren aan individuele leerlingen. Omdat de vestiging Enschede in zo'n gebied ligt (deze worden bepaald op grond van postcodes), heeft het Greijdanus ook in 2014 een subsidie gekregen. Deze is in de breedte van de scholengemeenschap ingezet. In Enschede worden de reken- en taalachterstanden binnen de lessen Nederlands en wiskunde aangepakt. Leerlingen die moeite met hun basisoniveau op deze gebieden hebben krijgen extra aandacht van de docent. Het blijkt vaak dat achter de taal- en rekenachterstanden een ander probleem schuilgaat.

Motivatatieproblematiek en onvoldoende studievoordieningen kunnen zorgen voor uitval op de leergebieden. Op de vestiging Enschede kennen we sinds een aantal jaren 'extra begeleiding'. Tijdens deze uren werkt een leerling in een rustige omgeving aan zijn weektaak, waarbij de begeleiding zich hoofdzakelijk richt op het leerproces. Overzicht krijgen, aan het werk gaan, aan het werk blijven, jezelf controleren: allemaal vaardigheden die van belang zijn voor een succesvolle schoolloopbaan. Deze extra begeleiding is mede mogelijk door de inzet van het leerplusarrangement.

3.9 Maatschappelijke stage

Vanuit de missie en visie van het Greijdanus als christelijke school, waarin de school zich in het onderwijs onder meer richt op de kernwaarden 'samen' en 'dienstbaar', wordt binnen de school vorm gegeven aan de maatschappelijke stage. Ook realiseert de

school zich dat in de Nederlandse samenleving steeds meer een beroep gedaan wordt op vrijwilligers die hun taak en verantwoordelijkheid in de samenleving nemen. Leerlingen worden via maatschappelijke stage en in de lessen gestimuleerd om hierin binnen de samenleving ook zelf hun verantwoordelijkheid te gaan nemen.

Voor alle afdelingen geldt dat de leerlingen minimaal 30 uur besteden aan maatschappelijke stage. Op een enkele vestiging/afdeling wordt meer dan 30 uur stage gerealiseerd. De manier waarop de stage wordt gerealiseerd verschilt per vestiging/afdeling. Er zijn klassikale stages waarin het terrein van de school en de omgeving worden schoon- gemaakt, stages in de kerk, leerlingen die een bijdrage leveren aan een speelgoed- en kledingbank, leerlingen die het vrijwilligerswerk dat ze zelfstandig doen gehonoreerd zien als maatschappelijke stage en leerlingen die een week stage bij een instelling lopen. Waar nodig wordt voor leerlingen met een speciale ondersteuningsvraag een aangepaste stage geregeld, al dan niet binnen de school.

3.10 Examenresultaten

Onderwijs volgen op het Greijdanus betekent in bijna alle afdelingen een hogere kans van slagen dan landelijk gezien. In het zoeken naar een voldoende slagingspercentage dient een voortdurende balans gevonden te worden in relatie met het 'rendement' (dit wordt negatief beïnvloed door zittenblijvers en afstromers) en het bieden van de kans op een diploma op het hoogste niveau voor zoveel mogelijk leerlingen.

Zwolle in %	2016	landelijk	2015	landelijk	2014	landelijk	2013	landelijk
vmbo BB	97	98	100	98	100	97	100	97
vmbo KB	100	96	97	95	86	95	97	93
vmbo TL	98	94	97	94	98	94	97	92
havo	90	89	90	87	86	88	90	88
vwo	97	91	95	92	94	90	93	92

Hardenberg in %	2016	landelijk	2015	landelijk	2014	landelijk	2013	landelijk
vmbo BB	95	98	100	98	100	97	100	97
vmbo KB	100	96	94	95	100	95	100	93
vmbo TL	100	94	99	94	99	94	99	92
havo	100	89	96	87	94	88	95	88

Enschede in %	2016	landelijk	2015	landelijk	2014	landelijk	2013	landelijk
vmbo TL	96	94	93	94	80	94	86	92

Meppel in %	2016	landelijk	2015	landelijk	2014	landelijk	2013	landelijk
vmbo BB	100	98	100	98	100	97	100	97
vmbo KB	100	96	100	95	100	95	100	93
vmbo TL	98	94	100	94	94	94	96	92
havo	93	89	100	87	94	88	83	88

Slagingspercentages afgelopen jaren.

3.11 Vergelijk SE en CE

Vestiging	Opleiding	SE groter dan CE		SE kleiner dan CE	
		< 0,5	> 0,5	< 0,5	> 0,5
Enschede	Tl	6	2	2	0
Hardenberg	Bb	4	0	1	3
	Kb	1	2	5	0
	tl	7	1	6	0
	Havo	2	3	7	4
Meppel	Bb	0	0	4	2
	Kb	1	0	4	1
	Tl	3	1	6	3
	Havo	7	0	3	4
Zwolle	Bb	4	1	3	0
	Kb	5	2	1	1
	Gl/tl	7	3	7	0
	Havo	9	2	7	0
	Vwo	5	5	9	2
<i>Totaal</i>		<i>61</i>	<i>22</i>	<i>65</i>	<i>20</i>

Vergelijking cijfers schoolexamen en centraal schriftelijk examen.

4. Schitteren in en met de omgeving

De uitkomst van de pijler 'Schitteren in en met de omgeving' moet zijn: Greijdanus die als maatschappelijke onderneming en partner:

- Samen met relevante partners oplossingen organiseert voor leerlingen: zorg, inzet, doorlopende lijnen, voor medewerkers.
- Medewerkers en middelen doelmatig inzet, waar wenselijk, met anderen.
- Bijdraagt aan ontwikkelingen in de regio en het onderwijs.

4.1 Relatie met de schoolomgeving

Vanuit de waarden 'dienstbaar' en 'verantwoordelijk' zijn we steeds op zoek naar zinvolle verbindingen met onze omgeving. Tegelijk zien we ook dat de schoolomgeving in sterke mate aan het veranderen is. De jeugdzorg is de verantwoordelijkheid van de gemeenten geworden, inclusief een grote bezuinigingsopdracht. Sociale wijkteams lijken het organisatorische antwoord van de gemeenten. (Vecht-)scheidingen, eenzaamheid, psychische problematiek komen steeds breder voor. Kerken zijn aan het veranderen en de school heeft te maken met steeds meer kerkgemeenschappen. Dat betekent dat we onszelf ook de vraag moeten stellen op welke manier de school daarin mee verandert. In het verkenningsteam maatschappelijke inbedding zijn de veranderingen, en de gewenste gevolgen voor Greijdanus in kaart gebracht. Wij willen present zijn in relatie tot gezinnen (bijvoorbeeld opvoedingsondersteuning en vervoer), kerken (gezamenlijk werken aan geloofsopvoeding), jongeren

(welzijn in relatie tot jeugdzorg) en maatschappelijke organisaties (bijvoorbeeld school langer open). Verder wordt de Vriendenstichting van Greijdanus steeds meer een voertuig voor verbinding met de omgeving.

4.2 GOJON

GOJON is het samenwerkingsverband van het Gereformeerd Onderwijs Oost-Nederland. Hierin werkt Greijdanus samen met 2 schoolverenigingen in het primair onderwijs: Florion (met name rond Zwolle en de vestiging Meppel), De Oosthoek (met name verbonden met de vestigingen in Hardenberg en Enschede) We kozen voor een groei-benadering. De inhoudelijke afstemming tussen de scholen voor po en de vestigingen van Greijdanus krijgt steeds meer regulier vorm: leerlingen die programma's doen in het vo, uitwisseling van leerkrachten groep 8 en mentoren klas 1, het bespreken van onderwijsresultaten, het actief informeren over gebruikte methodes, de onderwijsresultaten, warme overdracht, doorgaande leerlijnen, enz. Ook is er nauwe samenwerking op het gebied van gemeenschappelijke ondersteunende diensten.

4.3 Passend Onderwijs/samenwerkingsverbanden

Greijdanus is met 4 vestigingen onderdeel van 4 samenwerkingsverbanden. Overal nemen we actief deel. In een Dagelijks Bestuur als voorzitter en elders als voorzitter van een AB. Waar we 98% van de leerlingen in de school willen houden is het van belang de middelen die daarvoor nu beschikbaar zijn ook zoveel mogelijk beschikbaar te houden. Met de ontwikkelingen rond Passend Onderwijs zijn de

samenwerkingsverbanden van groot belang. Hier zijn erg veel verantwoordelijkheden en middelen naar overgeheveld. Tegelijk moet er in alle 4 regio's waar we meedoen vanuit de 'verevening' worden ingeleverd de komende 7 jaar. Overal waar Greijdanus onderdeel is van een samenwerkingsverband is de dominante aanpak dat schoolbesturen maximaal worden gehouden hun verantwoordelijkheid zelf – en zo nodig in samenwerking – voor de zorgplicht waar te maken. Samenwerkingsverbanden hebben daarom een hele lichte organisatievorm. Tegelijk zien we tendensen om meer geld in de centrale organisatie te stoppen. We blijven ons zorgen maken over de onmogelijke opdracht om de code 'goed bestuur' vorm te geven en tegelijk als partner verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid te dragen. Voor een samenwerkingsverband Passend Onderwijs is de scheiding van toezicht en bestuur met de enorme belangen van de participanten niet te realiseren. Tegelijk mag verwacht worden dat door de grote belangen samenwerkingsverbanden nooit hun eigen bestuurlijke gang zullen gaan. Principiële discussies hierover voeren we nog steeds in het SWV VO 22.03. Ook hebben in de gesprekken met de VO-Raad dit thema onder de aandacht gebracht.

4.4 Gereformeerde scholen

Aan onze verantwoordelijkheid voor gereformeerd onderwijs geven we ook vorm door in het Landelijk Verband van Gereformeerde Schoolverenigingen(LVGS) actief te zijn. Daarin werken we aan de identiteit, de herkenbaarheid en de condities voor het voortbestaan van gereformeerd onderwijs. Over onze verbinding

daarmee is meer geschreven in het hoofdstuk over Identiteit en Imago.

Greijdanus is partner in het ROC Menso Alting in Zwolle. Hier krijgt in nauwe samenwerking met Landstede gereformeerd mbo vorm. Veel leerlingen van Greijdanus vinden hun weg naar dit ROC voor een vervolgstudie.

Met de vestiging Zwolle werken we nauw samen met de buurt. Dit is zichtbaar in opruimploegen van leerlingen. De school stelt faciliteiten en cursussen beschikbaar voor de buurt en de buurtvereniging. Omgekeerd maakt de school gebruik van de mogelijkheden in de buurt met een landelijke en stedelijke omgeving. De school gaat uit van een schoolvereniging. We merken dat ook in het gereformeerd onderwijs de schoolvereniging niet meer de traditionele rollen heeft. De mensen en de maatschappij zijn veranderd. Oude collectiviteiten werken niet meer. In dit verband is een vriendenstichting opgericht. De principes van 'friendraising', bouwen aan nieuwe netwerkstructuren en zoveel mogelijk gebruik maken van de 'waarde' die allerlei mensen in kwaliteiten, contacten, posities en middelen vertegenwoordigen, zijn hierin leidend. Op den duur moet dit de bestaande vereniging gaan vervangen. Gestuurd wordt op opheffing in het voorjaar van 2017. De vriendenstichting is inmiddels ook het platform voor de ondersteuning voor het vervoer van leerlingen: in bussen en in financiële bijdragen. De landelijke stichting ter ondersteuning van ouders in de vervoerskosten naar gereformeerd onderwijs - CFA - zal haar activiteiten overdragen aan de scholen voor gereformeerd VO en dus ook aan Greijdanus.

Bestuurlijk participeert Greijdanus in:

- de Samenwerkingsverbanden VO in iedere regio;
- het Menso Alting College;
- het Landelijk Verband van Gereformeerde Schoolverenigingen (LVGS);
- GO|ON (Gereformeerd Onderwijs Oost Nederland);
- Het project Identiteit als Sterk Merk van het LVGS;
- Verus;
- de VO-Raad (met lidmaatschap in de Leden Advies Raad);
- het Bestuurlijk Overleg Onderwijs in Zwolle (BLOZ) (met een formele vertegenwoordiging van de bestuurder van Greijdanus in het overleg rond jeugdzorg/ passend onderwijs met de gemeente Zwolle);
- de ondernemersvereniging Hanzeland Zwolle;
- de ontwikkeling 2 fasen vwo vanuit de vestiging Hardenberg;
- het onderwijs aan asielzoekers in Hardenberg samen met het Openbaar Onderwijs en Het Vechtdal;
- de opleidingsschool met Windesheim, Carmel college Salland en Nuborgh College.

4.5 Klachten en procedures

In het verslagjaar is er geen klacht behandeld door de klachtencommissie.

5. Onderwijs in ...

5.1 Onderwijs in Zwolle

Identiteit en imago

We blijven inzetten op de naamsbekendheid van onze school in Zwolle. Naast alles wat we laten zien rond kwaliteit en een breed onderwijsaanbod, is het vooral onze identiteit waar we het verschil mogen maken. Tijdens voorlichtingsbijeenkomsten op de eigen school en op een groot aantal basisscholen, laten we zien wat ons drijft.

Het aantal gasten op de Open Dag neemt ieder jaar iets toe. De inzet van leerlingen en collega's is geweldig. Zo'n 400 leerlingen leverden ook dit jaar hun bijdrage aan de Open Dag. In totaal werden 434 nieuwe eersteklassers ingeschreven. Enkele tientallen leerlingen werden in de hogere leerjaren geplaatst.

Afgelopen jaar is er meer werk gemaakt van de verschillende vieringen in (en buiten) de school: leerlingen die in de bovenbouw zelf het programma samenstellen, zorgdragen voor de meditatie etc. Door andere afdelingen wordt soms een kerk in een wijk afgehuurd: daarbij wordt voor een viering dan ook de wijk uitgenodigd.

Vanaf oktober wordt er weer voorlichting gegeven voor de aanmeldingen voor het schooljaar 2017 – 2018.

Onderwijs en meer

In oktober 2016 is een begin gemaakt met het delen van een concept van onze nieuwe onderwijsvisie. In de daaropvolgende maanden wordt het concept in alle

geledingen van de vestiging verder besproken. Kern van de nieuwe visie: persoonlijk onderwijs. Daarin wordt het accent gelegd op (zelf)verantwoordelijkheid, verschil, samenhang en (christelijke) vorming. Verdergaande digitalisering is daarbij een hulpmiddel.

Het management geeft ruimte om met ingang van 2017 – 2018 in alle teams met pilots te starten. Daarvoor zijn de kaders aangegeven; doelstellingen, ontwikkeltijd, financiën, werkruimten.

In augustus 2016 zijn alle leerlingen van de eerste en derde klassen van een Chromebook voorzien. Ook de leerlingen van klas 4 vmbo zijn daarmee toegerust. Middels een contract met de leverancier van leermiddelen is het mogelijk om methoden digitaal en/of als boek aangeleverd te krijgen. De eerste bevindingen met het Chromebook zijn uiterst positief. Enkele secties zijn zelf bezig met het arrangeren van een eigen digitale methode: Duits, godsdienst en D&P.

Inmiddels hebben alle secties een vakwerkplan opgeleverd. Daarin is niet alleen beschreven wat er in de lessen gebeurt, maar vooral ook op welke wijze de sectie wil werken. Voor de komende tijd zullen de inhoud van de nieuwe onderwijsvisie daarin ook worden opgenomen.

Vanwege verder gaande digitalisering en de inhoud van de onderwijsvisie zijn in alle 8 teams media- en vormingscoaches aangesteld.

Vmbo

PrO

In augustus 2016 is het Greijdanus in Zwolle begonnen met het aanbieden van PrO-onderwijs aan leerlingen van het eerste jaar. Deze ruimte voor de school is vastgelegd in het RPO en doorgesproken met Landstede (waar ook PrO wordt aangeboden). Ook is hierover nadrukkelijk contact geweest met het SwV.

De eerste groep bestaat uit 9 leerlingen. Met ouders zijn intensieve contacten. De inhoud van het onderwijs is zo dat leerlingen na een periode van 2 jaar naar verwachting op drie manieren kunnen doorstromen:

- bovenbouw basisberoepsgerichte leerweg
- leerwerktraject met behalen van een of meer certificaten
- toeleiding tot arbeid

Structuurklas en vervolg

In 2016 is in het vmbo voor de eerste maal het examen gedaan door leerlingen die enkele jaren geleden zijn ingestroomd in het eerste jaar van de structuurklas. De structuurklas in leerjaar 1 en 2 is bedoeld om leerlingen een plek te geven op een reguliere school waar anders verwijzing naar voortgezet speciaal onderwijs aan de orde kon zijn. Op één leerling na is de ze hele groep geslaagd voor het diploma bb of kb.

Basisberoepsgerichte, kaderberoepsgerichte en gemengde leerweg

De nieuwe profielen voor de beroepsgerichte programma's in het vmbo zijn bekend. In 2016 zijn we daarmee inhoudelijk in het derde leerjaar van start gegaan. Duidelijk is dat de programma's Techniek

Breed en vooral ISDC zeer ingrijpend zijn gewijzigd. ISDC is omgevormd naar het programma Diensten & Producten, met op termijn ook de profielen Economie & Ondernemen en Zorg & Welzijn. Techniek Breed blijft onder die naam bestaan, maar de inhoud is gewijzigd in de profielen PIE (Produceren, Installeren en Energie) en BWI (Bouwen, Wonen en Interieur).

Theoretische leerweg/havo

Onze tl/havo-klassen blijken in een behoefte te voorzien. Na 3 leerjaren is zo'n 40% van de leerlingen doorgestroomd naar het havo. De anderen vormen nu tlh-4. Zij krijgen deels een programma op havo-niveau en worden daarnaast opgeleid voor het diploma tl, met de verwachting dat deze leerlingen voor een substantieel deel alsnog doorstromen naar het havo. Op hun route door de school worden deze leerlingen gevolgd. Dat zal straks ook het geval zijn in de bovenbouw van het havo.

Havo-Vwo

Havo

In de bovenbouw van het havo bleek enkele jaren geleden dat teveel leerlingen de gestelde doelen niet haalden. Inmiddels doet in het land de zomer- of lenteschool opgeldt. In Zwolle heeft het team de handen ineen geslagen en de leerlingen een aanbod gedaan voor begeleiding: niet vrijblijvend en met een heldere structuur van verwachting en verplichting, onder de naam 'bootcamp'. Resultaten werden zichtbaar in examenresultaten en het percentage leerlingen dat van havo 4 naar havo 5 werd bevorderd. Deze succesformule werd ook in 2016 toegepast. Inmiddels is het percentage zittenblijvers de helft van het landelijke

cijfer. Deze werkwijze kenmerkt zich door vroege signalering en een daarop volgende aanpak. En voorkomt de mogelijke inzet van een zomerschool.

Vwo

In 2015 is klas 3-vwo gestart met het Delta-concept. Ouders en leerlingen zijn enthousiast. Ook van buiten de bekende doelgroep is belangstelling voor het concept. Voor een verdere inhoud wordt u verwezen naar de site van Greijdanus. Ondertussen rees de vraag of we de aansluiting naar de bovenbouw kunnen versterken. Momenteel wordt onderzoek gedaan naar de mogelijkheid om de basisvorming eerder af te sluiten en de laatste vijf maanden van klas 3 te gebruiken om weloverwogen keuzes te maken voor een profiel en leerlingen daarin daadwerkelijk ervaring te laten opdoen. In bovenbouw-vwo is een start gemaakt met Cambridge Engels. De eerste groep heeft inmiddels examen afgelegd. Allen zijn geslaagd. Inmiddels is de tweede ronde gestart. Achtentwintig leerlingen hopen nu examen te gaan doen.

Passend onderwijs

In 2015 hebben afspraken met de Groene Welle geleid tot een rebound-mogelijkheid over en weer. Ook in 2016 is daarvan enkele malen gebruik gemaakt. Voor beide scholen is dit een bevredigende oplossing. Ook in 2016 hebben we enkele leerlingen moeten verwijzen naar De Ambelt. Enkele leerlingen zijn vanuit De Ambelt bij ons geplaatst.

Binnen de school zijn taal- en rekencoördinatoren en -coaches aangesteld en is een beleidsplan opgesteld. In de onderwijstijd is tijd ingeruimd voor toetsen en

remediëring. Daarmee is de school nu volgens plan aan het werk. Er wordt voor het vierde jaar op deze wijze gewerkt. De resultaten worden beter. Er is een keuze gemaakt voor een ander digitaal rekenprogramma. De ervaringen daarmee zijn positief. Inmiddels is duidelijk dat de resultaten van rekenvaardigheid voor de meeste leerlingen niet meetellen voor het examenresultaat.

Voor een aantal leerlingen is de reguliere ondersteuning door de mentor en de vakdocent onvoldoende om tot optimale prestaties te komen. Daarom wordt iedere middag vanaf 14.00 uur huiswerkbegeleiding geboden. Deze begeleiding wordt door professionals verzorgd. De school ziet deze activiteit deels als een eigen verantwoordelijkheid. Daarom biedt ze dit aan ouders en leerlingen aan tegen een gereduceerd tarief. Ongeveer 2/3 van de werkelijke kosten komen voor rekening van de school.

Fysieke veiligheid

Op allerlei momenten – ook in lessen – is er kans op letsel. In 2014 werd een leerling aan het oog verwond door een losschietend boortje. Dat was voldoende reden, maar niet de enige, om een nieuwe RI&E te laten uitvoeren. Inmiddels zijn de aanbevelingen uit de RI&E in een Plan van Aanpak opgenomen. De meeste aanbevelingen zijn nu verwezenlijkt. De meeste aandacht ging uit naar een grotere bewustwording bij medewerkers. Zo is er voor onze toa's een training rond gevaarlijke stoffen geweest. Verder hebben ongeveer 25 medewerkers een VCA-certificering behaald. Eind 2016 zijn twee inspecteurs van de arbeidsinspectie onaangekondigd op bezoek geweest. Hun rondgang leidde niet tot opmerkingen of aanbevelingen.

Schitteren in en met de omgeving

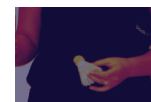
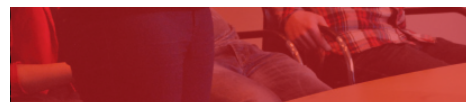
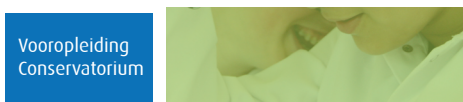
De school is actief op vele fronten. Op het gebied van cultuur zijn de Grote Avond met 4 voorstellingen, de bigband, het koor met diverse optredens beeldbepalend. Maar er gebeurt veel meer. De behoefte ontstond om dit meer zichtbaar te maken in het geheel van een schooljaar. De school richt zich erop om alle leerlingen in de jaren die ze op school doorbrengen met verschillende activiteiten in contact te brengen. Soms is dat voor iedereen, soms is het een eigen keuze. Leerlingen worden gestimuleerd en uitgedaagd om hun talenten te gebruiken en verder te ontwikkelen.

Ook dit jaar hebben we weer ruim energie gestoken in diverse goede doelen: Actie Noodhulp voor vluchtelingen en de grote Nacht van Betekenis voor alle brugklassers voor leerlingen en moeders van Anita Methodist School in Chennai, India. Daar zijn honderd kinderen en hun ouders door ons geadopteerd: het schoolgeld van de kinderen en een opleiding van een van de ouders, wordt door deze actie bekostigd. Waar het ons juist ook om te doen is, is dat dit leidt tot een opbrengst voor leerlingen van beide scholen in het kader van internationalisering. Over en weer doen leerlingen mee aan een uitwisselingsprogramma. Ook medewerkers van beide scholen gaan bij elkaar op bezoek om te delen en van elkaar te leren.

Daarnaast zijn er contacten met scholen in Zuid-Afrika, Canada en de Verenigde Staten. Met een aantal scholen uit deze landen vinden uitwisselingen van leerlingen plaats.

De afgelopen jaren is steeds in het voorjaar een cursusaanbod gedaan aan de ouders van de school:

Cultuur		Bèta		Sport		Levenskunst	
vmbo	hv	vmbo	hv	vmbo	hv	vmbo	hv
Koor	Koor	First Lego League	First Lego League	4 Engelse Mijl	4 Engelse Mijl	Acties goede doelen zoals Night4Gende, AIS	Acties goede doelen zoals Night4Gende, AIS
Big Band	Big Band	(Beroepsgerichte) stages	Samenwerking met bedrijven	PVT	PVT	Godsdienst	Godsdienst
Deelneme talenten wedstrijd	Deelneme talenten wedstrijd	Winklen voor techniek		Speciale mentor en aanpak voor leerproblemen	Speciale mentor en aanpak voor leerproblemen	Debat	Debat
Werkweek Buitenland	Werkweek Buitenland	Timmerwedstrijd Techniek Breed		Hockeytoernooi	Basketbaltoernooi	Maatschappelijk stage	Maatschappelijk stage
Leerlinguitwisseling Canada, Zuid-Afrika, India	Leerlinguitwisseling Canada, Zuid-Afrika, India	Week van de Electro		Badmintontoernooi	Badmintontoernooi	Burgerschap	Burgerschap
Excursies	Excursies	Shakemaces				Opleiding ondernemerschap	Samenwerking TU Kampen
	Samenwerking Artistiek conservatorium						Mens & Religie
	Vooropleiding conservatorium						
	Spaans						
	Vooropleiding Conservatorium						

ouders konden inschrijven om – soms samen met hun zoon/dochter – aan een activiteit mee te doen: hout bewerken, lassen, vakantie-Frans, prezi maken, etc. In 2016 zijn ook twee aanpalende wijken van Zwolle aangeschreven: ook bewoners kunnen zich nu inschrijven. Een aantal buurtbewoners maakte hiervan gebruik.

Professie en Passie

De tweede ronde waarderingsgesprekken is afgerond. In de gespreksvoorbereiding kon gebruik gemaakt worden van leerling-enquêtes en analyse van leeropbrengsten. In deze gesprekken komen wensen van medewerkers rond (na)scholing op tafel en kan een meerjarenplan worden gemaakt.

Volgens de cao hebben medewerkers jaarlijks recht op een bedrag van 500,- euro (naar rato van hun benoemingsomvang) voor deskundigheidsbevordering. Veelal is de studiewens groter, bijvoorbeeld vanwege het willen halen van een extra onderwijsbevoegdheid. Dan worden andere afspraken gemaakt. De school wil graag dat docenten bekwaam en bevoegd zijn. Wanneer nog een eerste bevoegdheid moet worden gehaald, worden daarover strikte afspraken gemaakt. De laatste anderhalf jaar heeft een aanzienlijk aantal collega's een onderwijsbevoegdheid voor het voortgezet onderwijs behaald.

Met alle sectievoorzitters wordt jaarlijks gesproken over het vakwerkplan in relatie tot onder meer identiteit en toetsing. Eenzelfde gesprek wordt ook jaarlijks gehouden door de adjuncten van twee naastgelegen teams met de sectieleden van een sectie die in die

teams lesgeven. Gespreksonderwerpen zijn dan in ieder geval: identiteit en vak, (borging van) toetsen, resultaten van de sectie(leden) en digitalisering.

Organisatie en financiën

De financiële situatie van de vestiging kan worden weergegeven als 'stabiel'. Na een periode van heel forse bezuinigingen werken we nu al weer een drietal jaren met een begroting die bij benadering sluitend is en een exploitatie met overschotten.

5.2 Onderwijs in Hardenberg

Identiteit en imago

Persoonlijke betrokkenheid en een goede zorgstructuur hebben gemaakt dat de vestiging meer dan gemiddeld in beeld is bij ouders als specifieke ondersteuning voor hun kind nodig is. De school staat dan ook bekend als een volwaardige school voor gereformeerd voortgezet onderwijs waar leerlingen op alle niveaus kwaliteit mogen verwachten. De open sfeer die leerlingen en ouders ervaren wordt onderstreept door de transparantie van het gebouw. Telkens weer blijkt dat een bezoek aan de school en een rondleiding in het gebouw leidt tot veel enthousiasme. Ook de evaluaties van de open dag spreken veelal van een goede en fijne sfeer.

De vestiging Hardenberg kent een leerling populatie die voor het overgrote deel uit onze traditionele achterban komt. Tegelijk staan we meer en meer bekend als een school voor goed gereformeerd onderwijs, waardoor ouders met een andere kerkelijke achtergrond ons steeds vaker weten te vinden. De school heeft een groeiende betekenis voor een breder wordende regio. Tegen de verwachting in kiezen mensen ervoor een flinke reisafstand voor lief te nemen om gebruik te kunnen maken van datgene wat de school te bieden heeft. Dit betreft vooral de gebieden ten noorden en zuidoosten van Hardenberg. We zien een positieve trend vanuit de evangelische hoek. De school is ten opzichte van 2015 in 2016 met 43 leerlingen gegroeid naar 919 leerlingen.

In 2016 zijn we gestart met Greijdanus Experience wat bedoeld is om een diepere verbinding te maken

met de basisscholen. Zo zijn er in totaal 178 leerlingen ondergedompeld in een opgezet lesprogramma om de school en voortgezet onderwijs te leren kennen. Vele ouders en leerkrachten vanuit de basisschool waren aanwezig en leerlingen van het Greijdanus waren betrokken bij zowel het maken van de plannen als uitvoerende werkzaamheden. Middels een enquête bleken zowel leerlingen als ouders bijzonder positief te zijn over Greijdanus Experience wat de basis is om een betere verbinding te maken en zo de stap naar het voortgezet onderwijs te verkleinen.

Een identiteitsavond voor ouders en het inrichten van klankbordgesprekken leidt tot ouderbetrokkenheid. Ook tijdens de open dag wordt het ingerichte oudercafé druk bezocht. Binnen de school wordt nadrukkelijker aandacht gevraagd voor het actief vormgeven van onze identiteit. Er wordt veel waarde gehecht aan de gesprekken met ouders en nieuwe medewerkers omtrent identiteit. Leerkrachten en medewerkers zijn creatief in verschillende vormen van openingen, waar samen in gebed gaan, zo ook in de identiteitsgesprekken, steeds vaker voorkomt. Zowel ten tijde van vreugde als verdriet wordt er gedeeld en is men er voor elkaar.

Onderwijs en meer

Binnen de vestiging blijven we werken aan de Greijdanus brede thema's persoonlijk onderwijs, vorming en identiteit en maatschappelijke inbedding. Differentiëren, borgen, arrangeren en onderwijstijd zijn daarbij thema's met een meerjarig ontwikkelperspectief. De mogelijkheden recht te doen aan verschillen zijn hiermee aantoonbaar vergroot, ook al blijft dit een

continu proces. De komende 2 jaar zal deze ontwikkeling op elke afdeling verder worden vorm gegeven en zichtbaar terug te vinden zijn.

De mogelijkheden van Google Chrome waarmee we dit jaar voor het eerst kennis maken zijn heel groot. Zowel in de onderbouw (tablets) als in de bovenbouw (computers) wordt er veel gebruik gemaakt van allerlei apps van Google Chrome. Zo wordt er bijvoorbeeld met leerlingen direct gecommuniceerd, worden opdrachten digitaal verzonden en ontvangen en wordt er ook al digitaal feedback gegeven.

We kunnen constateren dat we ontwikkelen vanuit een gezond pedagogisch klimaat, waarbij klassenmanagement en gerichte instructie in de breedte op orde is. Wat betreft de opbrengsten kunnen we terugzien op goede examenresultaten. Zowel het niveau van het schriftelijk eindexamen, als het verschil tussen eindexamen en schoolonderzoek, laten goede scores zien. Sterker nog, zowel de TL als de Havo afdeling behaalde in 2016 een 100% score.

Bij de start van het schooljaar 2016-2017 hebben we voor het eerst een klas VWO 6. De eerste leerlingen zullen eind dit schooljaar examen doen in het VWO. Een unicum voor Greijdanus Hardenberg.

Ook is er in 2016 begonnen met de lang verwachte nieuwe sporthal dicht in de buurt van het Greijdanus. Dit heeft gevolgen in positieve zin voor de leerlingen van het Greijdanus omdat er nu gebruik gemaakt wordt van 4 verschillende sporthallen, meestal verkerend in

oude staat. Qua reisafstand, mogelijkheden, gezondheid en één vaste sporthal is dit een enorme vooruitgang. Medio 2017 zullen we de sporthal in gebruik gaan nemen.

Schitteren in en met de omgeving

Een mooi voorbeeld van Schitteren in en met de omgeving is de realisatie van een internationale schakelklas. In samenwerking met het Vechtdal College Hardenberg en de Nieuwe Veste Hardenberg zijn de eerste stappen gezet om de gekomen asielzoekers in de gemeente Hardenberg te voorzien van onderwijs en dan vooral op gebied van de Nederlandse taal. Inmiddels wordt er volop les gegeven aan, om en nabij 30 leerlingen, waarvan de eerste leerlingen al een overstap hebben gemaakt naar regulier onderwijs.

Het Greijdanus Hardenberg heeft in 2016 meegedaan aan First Lego League. De First Lego League is een wedstrijd die jongeren tussen de 9 en 15 jaar uitdaagt om de maatschappelijke rol van techniek en technologie te onderzoeken aan de hand van verschillende opdrachten. Een bijzondere ervaring waar leerlingen hun talent kunnen laten zien en prachtige ervaringen opdoen.

Ook hebben leerlingen van het Greijdanus voor elkaar, familie, leerkrachten, de omgeving en andere belangstellenden hun talent getoond tijdens Greijdanus in Concert en De Grote Avond. Op deze avonden hebben zij met prachtige muziek, dans en theater vele mensen een heerlijke avond bezorgd.

Tevens zijn we van betekenis door ons gebouw beschikbaar te stellen voor diverse partijen. De tevredenheid onder die gebruikers is hoog en leidt telkens weer tot mooie nieuwe contacten. Regionale binding is voor de vestiging van wezenlijk belang om van betekenis te kunnen zijn. We nemen actief deel aan het thema maatschappelijke inbedding waar nagedacht wordt hoe Greijdanus langdurige relaties kan aangaan met haar omgeving.

Verder zijn er o.a. samenwerkingen te benoemen met de burens het Vechtdal College in gebruik van de richting PIE (Produceren, Installeren en Energie) en met de Hadassa Hoeve en Siriz in het kader van voorlichting. De school neemt actief deel aan het regionale samenwerkingsverband als gevolg van de wet op passend onderwijs. Ook is er goed contact met de omliggende basisscholen (De Oosthoek) en de scholen waar de leerlingen naar uitstromen (Menso Alting, Alfa, Groene Welle, Windesheim, enz.).

We zijn ons bewust van het feit dat we deel uitmaken van een grotere wereld. Het gaat verder dan onze regio. Helemaal in deze veranderende tijd, waar sneller en makkelijk reizen afstanden kleiner maken. Onze leerlingen willen we dan ook opleiden tot wereldburgers. Dat houdt in: kennis van andere culturen door ontmoeting, uitwisseling en verdieping. Ook op dit thema zijn identiteit en onderwijsinhoud de beide pijlers. Zo hebben er in dit kader ook in 2016 weer internationale trajecten plaatsgevonden, zoals in Londen, Berlijn en Luik. In internationale uitwisseling ervaren jaarlijks leerlingen van onze school en leerlingen uit Canada en een veelvoud aan medeleerlingen een confrontatie met een andere cultuur. Deze uitwis-

seling is in 2016 verder uitgebreid met een school uit Sevilla waar de leerlingen ondergedompeld zijn in de Zuid Europese cultuur en waar omgekeerd met trots de omgeving van Hardenberg is getoond aan Spaanse leerlingen.

Professie en Passie

Met het team is gewerkt aan de eerder genoemde thema's: differentiëren en toetsen. Dit wordt vormgegeven door middel van studiedagen en teamvergaderingen, en heeft voor elke individuele docent een plek binnen de professionele leergroepen. Naast de onder- wijskundige thema's wordt er structureel aandacht besteed aan onze identiteit. Op studiedagen heeft identiteit dan ook een vaste plek in het programma gekregen. Zo geven we bewust en gericht vorm aan onze rol als identiteitsdrager, van waaruit je rolmodel, leermeester en vertrouwenspersoon mag zijn.

Dit heeft gevolgen voor het curriculum en de lesstof wat we onder de noemer van arrangeren ruimte geven ter ontwikkeling. Het arrangeren van lesstof bevindt zich in een volgende fase van verder uitbreiden, toepassen en aanpassen en delen. Vooral Godsdienst, het nieuwe Diensten en Producten, en de praktische vakken gaan hard. Er zijn vele lessen zelf ontwikkeld en samengesteld uit verschillende methodes. Andere vakken zijn volop in ontwikkeling.

Wat betreft bevoegdheden is het aantal scholingscontracten, gericht op het 2e graads gebied, verder afgenomen. Wel wordt nadrukkelijker ingezet op het eerstegraads gebied. Dit met oog op de vwo bovenbouw. Ook zijn er streefpercentages vastgesteld binnen

de functiemix. Daarbij is gestuurd op het inzetten van LC docenten rond ontwikkelen van tabletonderwijs en LD docenten bij de ontwikkeling van 2 fasen vwo.

Het aantal scholingen en studies is explosief toegenomen met als focus de thematiek rond Passend Onderwijs, leren en innoveren en het intern coachen van docenten met behulp van beelden. Daarmee willen we eigen expertise verbreden en tegelijk gericht werken aan kwaliteit van docentschap in de les. De teamleiders voeren waarderingsgesprekken met docenten, waarbij identiteit, verbinding en kwaliteit belangrijke pijlers zijn.

Om de twee jaar houdt Greijdanus een Greijdanusdag dat in teken staat van ontmoeting en ontwikkeling. Ook in 2016 heeft deze weer plaatsgevonden in Hardenberg. De thema's persoonlijk onderwijs, vorming, identiteit en maatschappelijke inbedding zijn door zowel externe sprekers als interne voorlopers ruimschoots aan bod gekomen.

Tevens is er in het kader van maatschappelijke verantwoordelijkheid het initiatief genomen om op school ons afval te scheiden. In samenwerking met leerlingen zijn er keuzes gemaakt in welk afval we waar willen scheiden. Door deel te nemen aan een project van de Rova zijn we in staat om te bezuinigen wat weer ten goede komt aan de leerlingen.

Organisatie en financiën

Greijdanus Hardenberg maakt volwaardig deel uit van het grote geheel Greijdanus. Op de vestiging wordt

er gewerkt in een 4-tal teams die onderwijskundig verantwoordelijk zijn voor een groep leerlingen. Docenten staan om de leerlingen heen, monitoren en coachen de leerlingen. Het werken in teams zorgt ervoor dat de lijnen naar leerlingen en ouders kort zijn. De onderwijskundige teams worden ondersteund door een aantal OOP-ers. (Onderwijs Ondersteund Personeel). Financieel heeft de school in meerjarenperspectief een sluitende begroting.

5.3 Onderwijs in Meppel

Identiteit en Imago

Werken aan en vanuit een gereformeerde identiteit maakt dat het Greijdanus in Meppel een duidelijk onderscheidende positie heeft. In de stad Meppel is vo in de volle breedte en met een gevarieerd aanbod te vinden. Door identiteit en kwaliteit als twee elkaar versterkende perspectieven te nemen, voegt de school iets toe in de regio. Vormgeven aan identiteit gaat verder dan een dagelijks terugkerende gevarieerde dagopening. Deze GRIP dagopeningen worden vormgegeven met digitale ondersteuning en vormen dagelijks een praktische vertaling van de Bijbelse boodschap naar het leven in de huidige maatschappij.

Een belangrijk uitgangspunt voor de medewerkers is het vormgeven aan rolmodel, leermeester en vertrouwenspersoon zijn. Daarmee willen we een antwoord geven op de zoektocht van de generatie waarmee we mogen werken, naar identiteitsdragers en voorbeelden. Door hier bewust vorm aan te geven is Greijdanus Meppel een aantrekkelijke speler in de markt. Juist in een regio waar identiteit een grote rol speelt, bijvoorbeeld Rouveen en Staphorst. Vanuit reformatorische hoek is een toename van het aantal leerlingen op te merken, naast een zich verbredende doelgroep als het gaat om de kerkelijke achtergrond. Nieuwbouw in relatie tot onderwijskundige ontwikkelingen hebben gemaakt dat de school met een vernieuwend geluid zichzelf heeft gepositioneerd. Waar in 2015 de aanmeldingen met 86 nieuwe leerlingen aanmerkelijk achterbleven bij voorgaande jaren en bij de prognose, zijn de aanmeldingsgegevens in 2016

weer hoopgevend. We hebben 123 nieuwe brugklassers mogen begroeten.

Greijdanus Meppel besteedt veel aandacht aan de persoonlijke relatie met ouders. Zo wordt met elke ouder een kennismakingsgesprek gehouden, waarin beide partijen bespreken welke betekenis er voor elkaar kan worden uitgesproken. Ook is er gedurende het schoolseizoen gelegenheid elkaar buiten de formele schoolactiviteiten te ontmoeten. Thema avonden zijn daar een voorbeeld van.

Onderwijs en meer

Er is de afgelopen jaren ingezet op diverse onderwijskundige ontwikkelingen. Te noemen valt het werken vanuit de principes van didactisch coachen, wat uitgaat van gerichte feedback als krachtig leermiddel. Te noemen valt ook het vormgeven aan differentiatie op basis van een verschil in begripsniveau bij de benadering van leerprocessen. OBIT wordt daarbij als leidend principe ingezet. Daarnaast vormen de vijf rollen van de docent een fundament van waaruit elke docent werkt. Het afgelopen jaar is gewerkt aan samenhang tussen de diverse ontwikkelingen. Onderwijs op maat vormt daarbij een belangrijk doel. Om maatwerk te kunnen bieden is Greijdanus Meppel gestart met de ontwikkeling van een curriculum in leerroutes. Daarmee moet het mogelijk worden dat leerlingen invloed hebben op de inrichting van hun persoonlijke onderwijstijd, werken met een hoger leerrendement en waar het kan differentiëren in niveau. Daarmee wordt aangesloten op landelijke ontwikkelingen.

Vormgeven aan genoemde ontwikkelingen ligt voor de hand, omdat er de voorliggende periode hard gewerkt is aan de opbrengsten. Deze geven een gezond beeld, waarmee we kunnen doorontwikkelen vanuit een gezonde basis. In 2016 lagen de slagingspercentages tussen de 93 en 100%. Dat tekent de kwaliteit en geeft tegelijk een extra prikkel om werk te maken van onderwijs op maat. Daarmee willen we af van het principe dat een leerling gebonden is aan een diploma op het niveau van het vak wat het laagst scoort. De examenresultaten in tl en kader en basis waren naar verwachting en boven het landelijk gemiddelde. Met docenten van enkele vakken die lager scoorden zijn individuele afspraken gemaakt.

Een nieuw concept is gestart in augustus 2016 in de brugklassen. De leerlingen werken met een portfolio en er wordt geoefend met het Greijdanus Agoramodel. De ruimte voor deze klassen is verdeeld in instructielokalen, een stiltelokaal en een leerplein. De kernvakken worden aan alle brugklassen tegelijkertijd gegeven, waardoor leerlingen een vak op een naastgelegen hoger vak kan volgen. Verder zijn talentklassen onderdeel van dit concept: sport, cultuur en science. De hogere klassen werken nog met het vertrouwde concept.

Er zijn in het samenwerkingsverband 22.03 en met de scholen in Meppel goede afspraken gemaakt, waardoor er een dekkend netwerk is van zorg voor de leerlingen. De identiteit van onze school blijft onderscheidend. In het ondersteuningsprofiel van Greijdanus Meppel wordt beschreven wat wij aan zorg bieden en waar

onze grenzen voor die zorg liggen. Dit profiel is op de website te vinden.

Intern wordt gewerkt aan de herinrichting van de ondersteuningsstructuur. Een belangrijk effect daarvan is dat leerlingen ondersteuning krijgen binnen het reguliere onderwijsproces waarbij het verlaten van de groep tot een minimum wordt beperkt. Ook bij deze ontwikkeling is het denken vanuit maatwerk het uitgangspunt.

Schitteren in en met de omgeving

Naast de gebruikelijke samenwerking met regionale organisaties die gebruik maken van het schoolgebouw zet de vestiging Meppel het nieuwe gebouw nu nog meer in om gasten te ontvangen. De nieuwe aula en open keuken met balie bieden daarvoor betere mogelijkheden. Leerlingen hebben hierin een belangrijke rol, waardoor ze aan de ene kant van betekenis voor de omgeving kunnen zijn en aan de andere kant nieuwe dingen leren. Hetzelfde geldt voor de maatschappelijke stages die onderdeel zijn van het curriculum.

Professie en Passie

Goed onderwijs is in belangrijke mate afhankelijk van goede docenten. Daar wordt dan ook aandacht aan gegeven door zowel individueel als collectief deskundigheidsbevordering te stimuleren. De vestiging heeft 5 coaches op het gebied van didactisch coachen die ook als train de trainer kunnen optreden. Inmiddels heeft bijna elke docent de training gevolgd. Vormgeven aan leren wordt ook gestructureerd en

gefaciliteerd. Daarvoor worden er onderwijskundige middagen gepland, waar te ontwikkelen thema's als OBIT, differentiëren en werken aan maatwerk onderwijs centraal staan. De ontwikkelingen binnen Greijdanus en een vertaling naar de vernieuwde onderwijsvisie staan hierbij centraal. De schoolleider heeft een universitaire master behaald, gericht op schoolleiderschap.

Het sturen op bevoegdheden heeft ertoe geleid dat op 1 na, alle docenten binnen de gestelde termijn de benodigde bevoegdheid hebben behaald. Wel hebben we afscheid genomen van een drietal docenten die niet tijdig aan de eisen konden voldoen.

In 2016 is de nadruk gelegd op leren in vakgroepverband: samen leren. Om in gezamenlijkheid vorm te geven aan de schoolontwikkeling zijn de vakgroepen autonoom gemaakt bij het innemen van de professionele ruimte. De vakgroepvoorzitters fungeren als een soort stuurgroep richting het management team.

Organisatie en financiën

In het afgelopen kalenderjaar is uitbreiding op de huidige locatie gerealiseerd en in januari 2017 opgeleverd. Het gebouw is uitgebreid met nieuwbouw en ook het bestaande gedeelte is aangepast. Hiermee kon afscheid genomen worden van de tijdelijke behuizing in een sterk verouderd pand aan de overkant van de straat. De (nieuw)bouw kwam op het moment van herbezinning op het onderwijsconcept, waardoor het gebouw direct het nieuwe concept ondersteunt.

De verplichte onderwijstijd wordt ruimschoots gehaald. Ook dit jaar werd lesuitval bestreden door het inzetten van stipuren waarbij de zieke docent vervangen wordt door een collega. Wat betreft de financiële positie is er een taakstelling verdeeld over twee schooljaren, waardoor deze doorloopt tot het schooljaar 2017-2018.

5.4 Onderwijs in Enschede

Identiteit en Imago

Een kleine school met een duidelijke gereformeerde identiteit wordt aantoonbaar gewaardeerd door ouders die kleinschaligheid en betrokkenheid zoeken. In dat opzicht blijkt de vestiging Enschede een school van betekenis. Onderlinge communicatie en zichtbaar werken aan onderwijskwaliteit zijn twee concrete punten die door ouders als 'sterk verbeterd' worden gekwalificeerd.

Toch staat de vestiging onder druk. Met 150 leerlingen blijkt de kleinschaligheid van grote invloed op de hervonden stabiliteit en kwaliteit. Het is opvallend hoe sterk het imago van de school aan verandering onderhevig is en hoe snel dat ten positieve of ten negatieve kan ontwikkelen. Verdere samenwerking met het aanleverend po is een weg waarlangs ook afgelopen jaar gewerkt is aan imagoverbetering. Ouders blijken erg betrokken en zien de school graag blijven bestaan.

Vanuit de genoemde betrokkenheid en kleinschaligheid trekt de school een hoger aantal leerlingen die specifieke ondersteuning nodig hebben. Daar ligt een spanningsveld als we kijken wat de school ook daadwerkelijk kan bieden. Om kwaliteit te waarborgen wordt aan de ene kant samengewerkt met de aanleverende basisscholen en aan de andere kant met het interconfessionele Bonhoeffer College. Er wordt actief gebruik gemaakt van het expertisecentrum rond leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte. Beide samenwerkingen zijn gericht op goede zorg en resulteren in een doorlopende leerlijn op de onderwijs-ondersteuning.

Onderwijs en meer

De vestiging Enschede heeft een basisarrangement toegekend gekregen, waarbij is benoemd dat de school aantoonbaar vormgeeft aan het omgaan met verschillen. Deze ontwikkeling vormt de rode draad bij de school en onderwijsontwikkeling.

Vanuit een ingericht steunpunt zijn de leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte goed in beeld. Van daaruit worden docenten ook gevoed met relevante informatie om in de klas recht te doen aan de groeiende verschillen tussen leerlingen. De doorlopende lijn met het primair onderwijs is vooral geborgd langs het thema handelingsgericht werken. Op dat vlak is er ook expertise uitwisseling georganiseerd.

De stabiliteit in het personeelsbestand zette zich voort met de komst van een nieuwe schoolleider, die is aangetrokken vanuit het regionale primair onderwijs. Handelingsgericht werken en het denken in leerprofielen krijgt steeds meer vorm. Leerlingen krijgen daarbinnen de keuze als het gaat om de mate van ondersteuning die zij nodig hebben.

Schitteren in en met de omgeving

Er wordt gewerkt aan maatschappelijke bewustwording en betrokkenheid via de maatschappelijke stage en via projecten. Ook is er een kerstbazaar georganiseerd. Deze activiteiten staan enerzijds in het teken van onderwijs en leveren tegelijk een maatschappelijke bijdrage door geld te genereren voor het goede doel.

Professie en Passie

De inhoudelijke thema's van de Greijdanusbrede schoolontwikkelingen krijgen ook in Enschede een vervolg. Concreet is er een inhaalslag gemaakt op de digitale ontwikkelingen doordat alle docenten met een digitale device werken en er voorbereidingen zijn getroffen nog in het komende voorjaar de eerste leerlingen te voorzien van een tablet of notebook.

De beschreven schoolontwikkeling wordt ondersteund door verdere samenwerking met het plaatselijke PO. Er wordt daarbij sterk ingezet op het didactisch handelen in een doorlopende leerlijn po-vo. Dat is terug te zien in de lessen en blijft de centrale focus bij individuele en gezamenlijke ontwikkeling.

Er ontstaat meer en meer stabiliteit in het personeelsbestand. Alle medewerkers zijn geïntegreerd en ook de komst van de nieuwe leidinggevende heeft hieraan bijgedragen.

De twee docenten die zijn opgeleid tot beeldcoach volgen nu een opleiding Didactisch coachen als verdieping op hun eerdere opleiding. Binnen de vestiging zetten zij de opgedane expertise in om samen te werken aan goed docentschap.

Organisatie en financiën

De omvang van de school leidt telkens tot druk op de begroting. In relatie met de onderwijsontwikkelingen wordt er ingezet op andere organisatievormen van onderwijs. De klassieke klassenstructuur blijkt niet houdbaar binnen de vestiging. Het leidt tot te kleine klassen.

De Greijdanusbrede ontwikkelingen en de vertaling ervan naar de vestiging biedt nieuwe kansen ook anders naar deze organisatievormen te kijken. Het doel is in het schooljaar 2017-2018 te starten met nieuwe vormen die financieel ook verantwoord zijn en tegelijk bijdragen aan de onderwijskundige ontwikkelingen.

6. Professie en Passie

De uitkomst voor de pijler 'Professie en Passie' moet zijn: Greijdanus-professionals die met elkaar leerlingen, collega's, de school en de omgeving laten schitteren. In de operationele en geplande doelen in 'Professie en Passie' realiseren we de doelen van akkoorden tussen de VO-Raad en OCW.

Professie en passie krijgt in het licht van alle veranderingen in het onderwijs een nieuwe betekenis. Juist de ontwikkelingen die er zijn om het onderwijs meer persoonsgericht te maken en meer te richten op algemene vorming, maatschappelijke inbedding en ontwikkeling van de leerling als navolger van Christus, betekent voor docenten en andere medewerkers dat ze zeer uitgedaagd worden om vanuit eigen professionaliteit nieuwe inhoud te geven aan onderwijs. Dat vraagt niet alleen professionaliteit en innovatie maar ook gedrevenheid en passie om meer te doen dan wordt gevraagd omdat we dat belangrijk vinden en ondertussen ook de doelen te behalen die van iedere school worden gevraagd.

6.1 Doelen

Doelstelling van het personeelsbeleid zijn:

1. Voorwaarden creëren zodat medewerkers vanuit de verbinding met de grondslag en het identiteitsdocument van de school, vanuit professie en passie, als leermeester, rolmodel en vertrouwenspersoon, merkbaar bijdragen aan het realiseren van de missie van de school nl leerlingen laten "Schitteren in Zijn licht".

2. Leidinggevend en in staat stellen en ondersteunen bij het geven van uitvoering aan hun personeelsmanagement, zodanig dat medewerkers met passie en professie hun bijdrage kunnen leveren aan de doelstellingen van Greijdanus;
3. Zorg dragen voor goed werkgeverschap in de uitvoering van CAO, wetgeving, arbeidsvoorwaarden en arbeidsomstandigheden.

We geven personeelsbeleid vorm vanuit onze missie dat we Christus willen volgen. We hebben binnen onze organisatie 7 waarden beschreven waarlangs we daar vorm en inhoud aan willen geven. Deze waarden zijn:

- Groeien
- Verschil
- Samen
- Dienstbaar
- Verantwoordelijk
- Genieten

De uitwerking van onze visie op personeelsmanagement is beschreven in de nota 'Professie en Passie'. Met name de koppeling aan bovenstaande waarden maakt dit plan tot een ambitieus plan dat we per jaar verder vorm geven. Met het realiseren van onze eigen doelen in 'Professie en Passie' realiseren we de doelen van het sectorakkoord 2014- 2017 en grijpen we vooruit naar de doelen uit het plan VO 2020:

- Blijvend werken aan de passie om ons werk te doen voor leerlingen en daarin Christus te volgen als rolmodel, leermeester en vertrouwenspersoon.

- Een lerende houding en een lerende organisatie.
- Verdere professionalisering van leidinggevend en medewerkers die blijven groeien in hun professie en passie gericht op klantgerichte kwaliteit, professionele docenten, een organisatie gericht op eigentijds onderwijs, gepersonaliseerd onderwijs, brede vorming en maatschappelijke inbedding voor elke leerling.
- We willen dit stimuleren en bewaken door met iedere medewerker ieder jaar een waarderingsgesprek te voeren op basis van zijn of haar zelfevaluatie.
- We willen dat medewerkers voldoen aan de standaarden voor de beroepsgroep en aan datgene wat wij van de Greijdanus professional verwachten. Tot slot verwachten wij van onze docenten en leidinggevend dat zij deelnemen aan registratie.
- Verantwoording over de bijdrage aan de organisatie, over besteding van tijd en geld (o.a. voor studie, verlof etc.).
- Creëren van mogelijkheden om kwaliteit te laten bloeien waar dat het beste kan, door aandacht te geven aan:
  - o goede aansluiting op de arbeidsmarkt;
  - o interne en externe flexibiliteit en mobiliteit;
  - o levensfase gericht personeelsmanagement;
  - o goede introductie en mentorschap;
  - o goede arbeidsomstandigheden;
  - o mogelijkheden scholing en persoonlijke ontwikkeling.

6.2 Kader door waarden

We zijn een gereformeerde school. Dat betekent dat we verwachten dat alle mensen in de school zich willen funderen, laten inspireren en richten naar wat de God van de Bijbel met ons wil, vanuit de verbondsrelatie die Hij met ons is aangegaan. Heel kort duiden we dat met de woorden 'Christus volgen'. Medewerkers hebben hierin naar leerlingen een rol van voorleven en voorzeggen. Onder deze brede opdracht werken we met de waarden zoals in het schema rechts op deze pagina.

In een 'Identiteitsdocument' zijn ze uitgewerkt voor de hele organisatie. Toegepast op het personeelsbeleid spreken we kernachtig over 'Professie en Passie'. We willen een lerende cultuur en structuur versterken waarin 'Professie en Passie' kunnen bloeien. 'Professie en Passie' krijgen hun kleur door de hierboven genoemde 7 waarden. Die hebben we vertaald naar een verwachting van de Greijdanus professional. Zo geven deze waarden helderheid over wat we verwachten van een medewerker van Greijdanus. In het vernieuwde identiteitsdocument is er een aanvulling gekomen door een concrete zichtbare verwachting te beschrijven als rolmodel, leermeester en vertrouwenspersoon.

6.3 Functiemix

Op het gebied van de functiemix zijn afspraken gemaakt in het kader van het actieplan Leerkraft en de CAO. Na de bijstelling op basis van de rekentool zoals die is ontwikkeld in overleg tussen bonden,

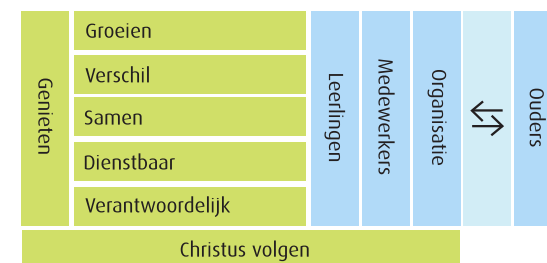
OCW en de VO-Raad hebben we onze streefcijfers voor 2020 vastgesteld. In het jaar 2016 heeft een uitgebreide evaluatie van functiemix plaatsgevonden met management, medewerkers en MR. De resultaten van deze evaluatie hebben geleid tot een bijgestelde regeling functiemix waarin het reeds bestaande beleid verder is geëxpliciteerd op doelgerichtheid en inzet van deskundigheid op gewenste functies en de kwaliteiten die nodig zijn in het onderwijs en voor de klas. Daarnaast is er veel aandacht voor een geobjectiveerde wijze van toekennen door middel van toepassing van de bestaande procedures voor werving en selectie. Tot slot is er meer nadruk op transparantie van vacature tot benoeming.

		LB	LC	LD	Totaal
2013	fte	129	72	40	240
2014	fte	128	61	52	241
2015	fte	130	64,5	49,5	244
2016	fte	183,1	87,8	60,1	331
	%	55,33	26,52	18,15	100%
Streefgetal 2020		160	78	55	239
Streefpercentages 2020	%	44%	33%	23%	100%

Streefgetallen functiemix.

6.4 Gesprekscyclus

Met alle medewerkers wordt jaarlijks een waarderingsgesprek gehouden gericht op waardering en ontwikkeling. De kern van deze aanpak is dat zelfevaluatie op basis van 360 graden feedback de basis en input vormt voor het gesprek. Aan de hand van o.a. competenties, kernwaarden en resultaten kan de medewerker zelf toetsen in hoeverre hij/zij

Greijdanus waarden.

voldoet aan de professionele eisen van Greijdanus en daar ook op te reflecteren. Medewerkers en leidinggevend worden hiermee in staat gesteld om zich te verantwoorden, samen te leren en te waarderen. Deze gesprekken worden gekoppeld aan het opstellen van een professioneel ontwikkelplan per medewerker in een cyclus van drie jaar.

6.5 Deskundigheidsbevordering

Greijdanus professionals blijven investeren in hun ontwikkeling. Greijdanus faciliteert en stimuleert dit.

Medewerkers worden gestimuleerd om het beschikbare budget daadwerkelijk in te zetten voor scholing en ontwikkeling voor jezelf of samen binnen het team. Door de hele school zijn professionele leer gemeenschappen (plg's) geformeerd die invulling geven aan deskundigheidsbevordering in de praktijk. Daarnaast zijn studiedagen georganiseerd voor het onderwijsgevend personeel onder andere gericht op kwaliteit van onderwijs en ontwikkeling van onderwijs in de richting van gepersonaliseerd onderwijs en digitalisering. Een aantal medewerkers is bezig met het behalen van de bevoegdheid. Er wordt gewerkt aan de verbetering van kwaliteit van leiderschap door van leidinggevend te vragen om een (hbo) master in schoolmanagement. Op deze wijze en ook door managementdagen wordt gewerkt aan verdere ontwikkeling van leiderschap.

Tot slot is er een opleiding ontwikkeld voor met name docenten gericht op een diploma christelijk onderwijs (DCVO) voor alle docenten om docenten daarmee te steunen in hun rol als rolmodel, leermeester en vertrouwenspersoon op het gebied van de gefor-

meerde identiteit. Met deze inspanningen willen we de professionele ontwikkeling van medewerkers en leidinggevend koppelen aan de eigen ambities en aan de ambities uit het onderwijsakkoord 2014-2017.

6.6 Opleiden in de school

Greijdanus participeert in een samenwerking met Windesheim en andere scholen voor vo in een partnerschap. Samen opleiden van goede docenten vormt daarbij het doel. In dat partnerschap (Windesheim, Greijdanus, Nuborgh College en Carmel College Salland) heeft zich een wijziging voorgedaan. Het Carmel College Salland heeft zich aangesloten bij een gesubsidieerde partner en daarmee de samenwerking verbroken.

Binnen de partnerschappen die met de lerarenopleiding van Windesheim samen opleiden vormgeven is het afgelopen jaar gewerkt aan een bekostigd model. Een vrij gegeven subsidie is daar aanleiding voor geweest. In 2015 heeft een aanvraag vanuit het partnerschap plaatsgevonden om bekostigde opleidingsschool te worden. Opmerkelijk is dat 8 van de 9 partnerschappen die een aanvraag hebben gedaan zijn afgewezen. De verlengde aanvraag in 2016 heeft geresulteerd in een verstrekte subsidie. Er is een projectplan geschreven om de gelden in te zetten op de te ontwikkelen punten.

Los van deze bekostiging is er vooral gewerkt aan de verbeterpunten zoals die zijn genoteerd bij de visitatie van de opleidingsschool in 2014. Daarmee is er een herkenbaarder structuur ingericht en heeft samenwerking meer vorm gekregen. Het gezamenlijk ontwikkelen van een module 'begeleiden van

onderzoek vaardigheden' is daar een voorbeeld van. Ook konden op de verschillende scholen studenten worden geplaatst. Greijdanus gaf plaats aan ongeveer 80 studenten die bezig zijn met een 2e graads lerarenopleiding en 3 studenten 1e graads.

Greijdanus is dit kalenderjaar aan de slag gegaan met het onderzoek BSL (begeleiden startende leraren), dat wordt uitgevoerd door de Universiteit van Groningen in samenwerking met hogeschool Windesheim. Dit initiatief heeft een looptijd van 3 jaar.

6.7 Arbeidsomstandigheden

Op basis van het vastgestelde Arbobeleid is uitvoering gegeven aan arbobeleid. Verantwoordelijkheden zijn helder belegd. Er is een schoolbrede risico-inventarisatie uitgevoerd en er zijn plannen van aanpak opgesteld.

Er is een Arbo-adviescommissie in het leven geroepen die op organisatieniveau de voortgang van de afhandeling van het plan van aanpak controleert en desgewenst de bestuurder adviseert. Op vestigingsniveau heeft een herinrichting van vertrouwenspersonen plaatsgevonden en is per vestiging een stuurgroep Arbo/BHV ingericht. Per vestiging is een coördinator BHV/preventiemedewerker aangesteld. Tot slot is met name voor de sociale veiligheid van leerlingen een coördinator leerling zorg aangesteld die de beleidsverantwoordelijkheid heeft voor leerlingzorg en sociale veiligheid van leerlingen. Met dit alles staat een stevige structuur voor het cyclisch verbeteren van arbeidsomstandigheden en veiligheid.

6.7.1 BHV

Elke vestiging beschikt over een bedrijfsnoodplan. Per vestiging zijn er voldoende mensen opgeleid voor de BHV-organisatie. Alle BHV'ers hebben de basistraining BHV gevolgd en volgen jaarlijks een herhalingstraining. Op deze manier worden kennis en vaardigheden actueel gehouden. Jaarlijks wordt er minimaal één keer een calamiteitenoefening gehouden. Na een calamiteitenoefening worden de geconstateerde knelpunten geëvalueerd en eventuele verbeterpunten verwerkt in het bedrijfsnoodplan. Iedere BHV'er ontvangt deze terugkoppeling. Per vestiging is er een aanspreekpunt BHV aanwezig en/of een stuurgroep BHV.

6.7.2 EHBO

Alle conciërges en LO-docenten zijn in het bezit van een geldig EHBO-diploma. Zij volgen jaarlijks de verplichte EHBO-herhalingslessen. Naast deze groep zijn er ook een aantal extra collega's die in het bezit zijn van een geldig EHBO-diploma. Wanneer er incidenten plaatsvinden, worden deze door de conciërges geregistreerd.

6.7.3 Schoolveiligheid

Op basis van een uitgevoerde risico-inventarisatie zijn nieuwe plannen van aanpak voor elke vestiging opgesteld waarin ook zaken rond sociale en fysieke veiligheid zijn beschreven voor zowel leerlingen als medewerkers. Sociale veiligheid voor zowel leerlingen als medewerkers is verankerd door een goede structuur van vertrouwenspersonen binnen en buiten de school.

Het thema veiligheidsbeleid heeft extra aandacht gekregen door een paar incidenten die voor teams en

vestigingen ook een aanleiding vormden om de fysieke en sociale veiligheid van met name leerlingen weer eens opnieuw te doordenken. Dat heeft ook geleid tot aanpak en verbetering van de veiligheid op een aantal terreinen.

6.7.4 Verzuimbeleid

Greijdanus geeft uitvoering aan verzuimbeleid gericht op preventie, verzuimen als het noodzakelijk is en werken als het kan. Daarbij wordt intensief samengewerkt met een Arbodienst met onder andere het spreekuur van de bedrijfsarts in huis. De lijnen tussen alle betrokkenen die met verzuim en verzuim-begeleiding te maken hebben worden zo kort mogelijk gehouden. De komende jaren zal meer aandacht besteed worden aan (vroeg) re-integratie van langdurig zieken en medewerkers die ziek uit dienst zijn gegaan. Medewerkers worden in de gelegenheid gesteld gebruik te maken van de diensten van de arboarts als zij dat wensen.

6.7.5 Privacy

De bepalingen omtrent de geautomatiseerde en niet geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens is vastgelegd in het Privacyreglement van de school.

Voor de geautomatiseerde verwerking van gegevens die nodig zijn voor de verdeling van leermiddelen is, in navolging van het convenant van de VO-raad, een overeenkomst gesloten met de leverancier. De beveiliging van gevoelige leerlinggegevens heeft een plek in de mentortrainingen. In verband met het steeds veelvuldiger gebruik van digitale middelen door medewerkers en leerlingen is een commissie ingesteld om de risico's in kaart te brengen en de voorlichting te verbeteren.

6.8 Statistieken

Ziekteverzuim	2016	2015	2014	2012-13	2011-12
Onderwijsteams	4,37	4,03	3,27	3,71	3,83
Ondersteunende teams	2,82	2,89	3,07	4,52	3,24

Het ziekteverzuim.

Aantal personeelsleden		Man		Vrouw		Eindtotaal		gem. partime %	
OOP		2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
	aantal	72	72	67	66	139	138	75,06%	75,61%
	fte	63,17	63,01	41,16	41,33	104,33	104,34		
OP	aantal	208	199	119	132	327	331	78,23%	77,14%
	fte	180,31	172,08	75,51	83,26	225,82	225,34		
Eindtotaal	aantal	280	271	186	198	466	469	77,29%	76,69%
	fte	243,48	235,09	116,67	124,59	360,15	359,68		

Het aantal personeelsleden in december 2016.

Aantal leidinggevenden	Man		Vrouw		Totaal	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Aantal	25	25	6	7	31	31
fte	24,7	24,59	5,45	6,35	30,15	30,94

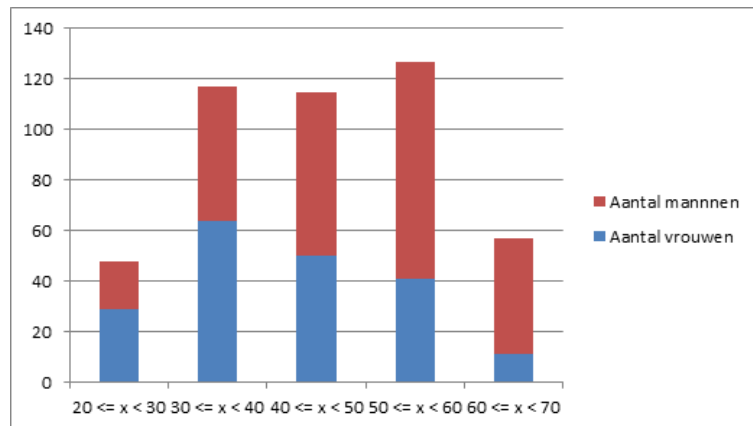
Het aantal leidinggevenden in december 2016.

Bevoegd lesgeven

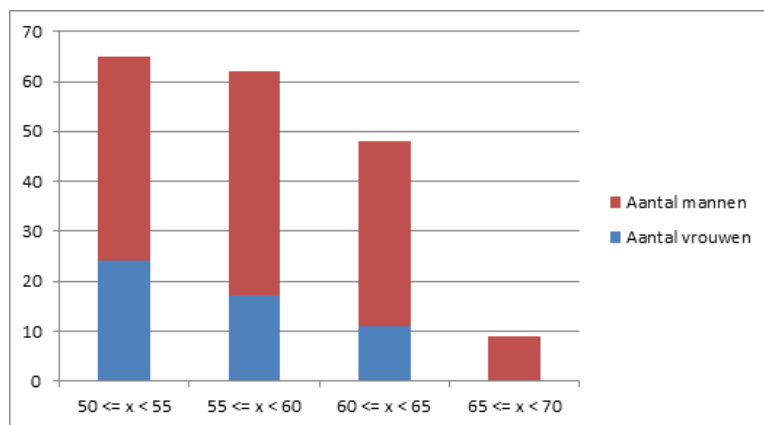
Vestiging	2016	2015	2014	2013
Zwolle	84%	83%	82%	82%
Hardenberg	82%	71%	71%	66%
Meppel	76%	74%	72%	62%
Enschede	81%	67%	74%	70%

Het percentage lessen dat bevoegd wordt gegeven.

Personeelsopbouw in december 2016 in aantallen.

Personeelsopbouw in december 2016 in aantallen 50 jarigen en ouder.

7. Ondersteuning

De uitkomst van de pijler 'ondersteuning' moet zijn: een ondersteuningsorganisatie die bijdraagt aan de doelstelling van Greijdanus en GO|ON, die kwalitatief hoogwaardig en buitengewoon doelmatig werkt.

7.1 MR

De Wet Medezeggenschap op Scholen (WMS) dateert uit 2008 is dus al bijna tien jaar oud. Vanaf die tijd is ook de medezeggenschap op Greijdanus volgens die wet ingericht. De wet is ondertussen al tien keer aangepast, in die zin dat er bevoegdheden zijn bijgekomen. Vaak als gevolg van wijzigingen in andere wetten, of de totstandkoming daarvan. Zoals de 'Wet Goed onderwijs, goed bestuur' in 2010, de Wet Onderwijstijd VO in 2013 en de Wet Passend onderwijs in 2014. Ook de documenten waarin de medezeggenschap op Greijdanus zijn geregeld groeien mee. Zo is in 2016 het medezeggenschapsstatuut aangepast en zijn de reglementen herzien. In het statuut wordt t.a.v. medezeggenschap het volgende uitgesproken:

Beide partijen zijn van mening dat door goed gebruik te maken van het middel van medezeggenschap de betrokkenheid vanuit de achterban bij de zeggenschap vergroot wordt. De medezeggenschapsraad biedt daartoe een unieke mogelijkheid, omdat in deze raad het personeel van de school, de ouders van de leerlingen en de leerlingen zelf gezamenlijk spreken met het bevoegd gezag, dat vertegenwoordigd wordt door het College van Bestuur. (In de vestigingen vertegenwoordigd door de vestigingsdirecteuren, red.)

Het bevoegd gezag ziet de medezeggenschapsraden als belangrijke overlegorganen, waarin in een open dialoog gezocht wordt naar draagvlak voor beleidsontwikkeling. De medezeggenschapsraden willen door middel van een open overlegvorm de beleidsontwikkeling van de school volgen, daarop inspreken en daaraan draagvlak verlenen. Daarnaast willen zij door middel van eigen initiatief en het proactief meedenken vorm geven aan het dragen van medeverantwoordelijkheid voor het beleid. (Deze laatste zin is nieuw aan het statuut toegevoegd).

Omdat voor de overheid alle vestigingen van Greijdanus één school vormen (op grond van een gemeenschappelijk Brin-nummer), kent Greijdanus 'alleen' een verplichte MR. Daarnaast is er voor gekozen om op alle vestigingen deelraden op te richten, die zich bezighouden met de zaken van de vestiging. Deze deelraden hebben voor een groot deel vergelijkbare bevoegdheden in de vestiging als de MR voor de school als geheel, en bestaan (behalve in Enschede) ook uit evenveel leden. Alle raden hebben ook in 2016 in volledige bezetting gedraaid. Het lukt dus nog steeds om gemotiveerde personeelsleden, ouders en leerlingen te vinden die zich voor de medezeggenschap in willen zetten. Daarbij zijn een aantal verhoudingen belangrijk: tussen de raden en het bevoegd gezag, tussen de MR en de vestigingsraden en tussen de geledingen van ouders, leerlingen en personeel. Daar zal in 2017 ook de verhouding tussen de raden en de Raad van Toezicht bijkomen. Dat is een gevolg van het 'Project Versterking medezeggenschap' zoals dat door de overheid is ingezet. Binnen deze

verhoudingen vinden regelmatig accentverschuivingen plaats:

- Zo is er binnen de raden steeds meer aandacht voor inbreng van leerlingen en ouders. En stellen die zich pro-actiever op. Ze hebben via de portalen ook meer mogelijkheden om met hun achterban te communiceren;
- Ook intensiveren de contacten tussen de MR en de vestigingsraden. Dat laatste vooral omdat ontwikkelingen binnen het onderwijs snel gaan, en er Greijdanusbreed nieuwe vormen worden gezocht om die ontwikkelingen vorm te geven. Gedacht kan worden aan de ontwikkelingen op het gebied van ICT en leermiddelen (laptoponderwijs), een onderwijsvisie die de leerling meer invloed geeft op het eigen leerproces, de eisen die gesteld worden aan schoolleiders, de ruimte die er is gekomen om zelf onderwijstijd in te vullen, de ontwikkelingen binnen de identiteit van Greijdanus en het gereformeerde onderwijs in het algemeen, de keuzes tot maatschappelijke betrokkenheid en inbedding, en - niet onbelangrijk - de verandering in de rol van de docent door al deze ontwikkelingen. Met natuurlijk alle financiële consequenties die dit heeft. Als het gaat om deze 'brede' ontwikkelingen is de MR de gesprekspartner van het bevoegd gezag. Maar de gevolgen voor de vestigingen zijn soms groot, en daarom is steeds meer afstemming nodig;
- De MR wordt steeds meer al in een beginstadium bij het beleid betrokken. Zo hebben leden van de MR in 2016 deel uitgemaakt van de verschillende verkenningsteams binnen (op de gebieden van de ook hierboven genoemde ontwikkelingen). Dit

heeft als voordeel dat er vanaf het begin invloed kon worden uitgeoefend op de uitkomst van het beleid.

De MR zoekt haar weg tussen de formele en de inhoudelijke verantwoordelijkheid als het gaat om medezeggenschap. Medezeggenschap draagt ook bij aan goed onderwijs voor de leerlingen. Deze verhouding komt daarom óók ter sprake als het gaat om de verantwoordelijkheid van leerlingen t.a.v. hun eigen leerproces, en hoe die het beste ingevuld kan worden. Het gesprek hierover is, mede naar aanleiding van de nieuwe onderwijsvisie, in volle gang. Het gaat dan om leerling participatie in brede zin. De waarden van Greijdanus spelen hierin worden een richtinggevende rol.

Wat betekende dit in 2016 concreet?

- De MR heeft, naast een positief advies t.a.v. de begroting en instemming met het jaarplan, ingestemd met
  - 0 het vakantierooster voor 2016-2017
  - 0 de invoering van Praktijkonderwijs (PRO) op Greijdanus Zwolle
  - 0 het aangaan van een samenwerkingsrelatie met een school in India
  - 0 de aanpassing van het leermiddelenbeleid (digitalisering van de lessen)
  - 0 de Richtlijn duurzame inzetbaarheid van medewerkers
  - 0 het scholingsplan voor schoolleiders
  - 0 de nieuwe functie van rentmeester voor de Vriendenstichting van Greijdanus
  - 0 de arbeidsvoorwaarden voor leerlingen die als

- medewerker gaan werken op school, via het Bureau van Waarden.
- Andere onderwerpen binnen de MR, maar nog niet afgerond of definitief mee ingestemd:
  - 0 het transitieplan (dat de gevolgen van de wijzigingen in de onderwijstijd regelt)
  - 0 de functiemix (de verhouding tussen LB-, LC- en LD-leraren)
  - 0 het arbeidsomstandighedenbeleid (mede n.a.v. een aantal kleine ongelukken op school)
  - 0 de nieuwe onderwijsvisie
  - 0 de plannen rond het Diploma Gereformeerd Voortgezet Onderwijs (voor alle medewerkers);
- De VMR van Meppel heeft actief meegedacht met de gelijktijdige ontwikkelingen op het gebied van huisvesting, digitalisering en onderwijsvernieuwing. Op het gebied van de lessentabel is bereikt dat die voor de bovenbouw niet werd aangepast, dat de vernieuwing per jaar zal worden aangepakt;
- De VMR van Zwolle heeft veel aandacht gehad voor het binnenklimaat van school, voor de verbouwing binnen school (en de gevolgen voor de liquiditeit) en voor de digitalisering van het onderwijs;
- De VMR van Enschede: ook op deze locatie worden nieuwe profielen bedacht voor het onderwijs, waarbij goed naar de gevolgen moet worden gekeken voor de vestiging, maar ook voor leerlingen, personeel en ouders. Alles in het teken van de vraag: wat voor school willen we zijn en voor wie? En hoe houden we toekomst voor deze vestiging?

- De VMR van Hardenberg heeft het afgelopen jaar veel aandacht gehad voor de financiële gevolgen van alle ontwikkelingen binnen het onderwijs en binnen Greijdanus. Hier zijn dus weer andere accenten, maar wel binnen het grote geheel van alle verschuivingen.

Al met al worden de ontwikkelingen binnen het onderwijs door de raden op de voet gevolgd, en ontstaat ook steeds meer een houding van actieve en kritische betrokkenheid. Hiermee zijn de raden een waardevolle overlegpartner voor het bevoegd gezag van de scholen.

Per raad wordt gemiddeld zo'n zeven keer per jaar vergaderd, maar als het nodig is worden extra vergaderingen uitgeschreven. Voorafgaand aan de vergaderingen is er meestal sprake van agendaoverleg met het bevoegd gezag. Naast de reguliere vergaderingen zijn er ook gezamenlijke vergaderingen van alle raden, of die van de voorzitters en secretarissen van alle raden. Dit in verband met de onderlinge communicatie en afstemming. De raden worden overkoepelend ondersteund door een ambtelijk secretaris.

De raden worden voldoende gefaciliteerd om hun werk te kunnen doen. Het gaat dan om uren voor het personeel, vacatievergoedingen voor ouders en leerlingen, maar ook om scholingsmogelijkheden. Jaarlijks wordt het WMS-congres bezocht (door zowel ouders, leerlingen als personeel) en worden er cursussen gevolgd bij bijvoorbeeld de AOb of bij de CNV. De medezeggenschap krijgt zo alle kansen om mee te groeien met het onderwijs, en op tijd in te springen op nieuwe ontwikkelingen. Ook in 2017 zal het daarvoor niet aan onderwerpen ontbreken.

7.2 ICT

In drie van de vier vestigingen werken de meeste leerlingen en medewerkers met Chromebooks. De Chromebooks worden centraal beheerd en zijn gekoppeld aan het Greijdanus-ID van de leerlingen en medewerkers. Voor de ondersteuning zijn op locatie voorzieningen getroffen, waarbij ook leerlingen worden ingeschakeld. De enorme toename van Chromebooks is succesvol ondersteund. De beheeromgeving van Google is daarvoor als bruikbaar instrument ingezet.

Het traject van professionalisering en ontwikkeling is formeel afgerond. Ook in 2016 zijn de producten verder ontwikkeld en verbeterd, waaronder de (externe) IP-infrastructuur en de voorzieningen in het Datacentre. Hierdoor behoren de problemen met VDI structureel tot het verleden en zijn de verbindingen met de verschillende locaties en internet op de toekomstige groei voorbereid.

Naast het personeels-, ouder- en leerlingenportaal is in 2016 het vriendenportaal in gebruik genomen. De portalen vormen nog steeds een integraal informatie- en communicatieplatform voor ouders, leerlingen, medewerkers en vrienden. Tegelijkertijd worden nieuwe ontwikkelingen bijgehouden en waar nodig geïmplementeerd.

Ook basisscholen zijn zich bewust van het belang van een goede website en het stimuleren van ouderparticipatie via tweezijdige communicatie. Steeds meer basisscholen maken actief gebruik van de webmogelijkheden die GO|ON biedt. Het afgelopen jaar zijn ook steeds meer experimenten gestart met tablets

en Chromebooks, welke voor het primair onderwijs input zijn voor een strategisch ICT-plan wat eind 2017 gereed moet zijn.

7.3 Facilitaire zaken

Jaarlijks worden huisvesting en facilitaire zaken waar mogelijk aangepast op nieuwe wensen vanuit het onderwijs binnen de verschillende vestigingen. De uitstraling van en de beleving binnen het gebouw wordt ook bij de schoolkeuze steeds belangrijker. Binnen de financiële middelen die we hebben, is dit jaarlijks weer een uitdaging en maken we keuzes in uit te voeren schilderwerk, vervanging van vloerbedekking, meubilair etc. Ook op het gebied van duurzaamheid hebben we inmiddels de nodige stappen gezet door bijvoorbeeld diverse isolatiemaatregelen te treffen en spaarverlichting toe te passen. Goed voor het milieu en de portemonnee.

Door de veroudering van ons gebouw in Zwolle zijn een aantal bouwkundige projecten opgepakt in 2016. Zo hebben we een nieuwe leerruimte voor het vmbo (opleiding Diensten en Producten) gecreëerd en hebben we een vervolg gegeven aan het project gevelrenovatie. Hiermee kunnen de uitstraling van het gebouw en het gevoel van comfort worden verbeterd en de exploitatielasten op het gebied van energie, onderhoud en schoonmaak worden verlaagd.

In Meppel konden we gelukkig in de zomerperiode beginnen met een lang verwachte uitbreiding van circa 700m² op onze huidige locatie. Deze uitbreiding kon in de kerstperiode 2016 worden afgerond. Met deze

uitbreiding kunnen we nu ook fysiek vorm geven aan het onderwijsconcept “Het nieuwe leren” en is ook de uitstraling en het gevoel van comfort enorm verbeterd.

7.4 Communicatie, Marketing en PR

‘Schitteren in Zijn licht’ is als motto van de school richtinggevend, ook voor de werkzaamheden van de afdeling Communicatie. Positionering (identiteit en imago), de werving van nieuwe leerlingen en communicatie met personeel en ouders zijn hierin speerpunten.

Marketingcommunicatie

De komst van een nieuwe directeur in Meppel, het vernieuwde onderwijsconcept (en bijhorende profilering van de school) en het feit dat we eind 2016 de school mochten verbouwen, heeft de PR en marketing voor de vestiging in Meppel goed gedaan. We hebben hard gewerkt aan een duidelijke(re) profilering van de school en de boodschap vertaald naar concrete middelen en activiteiten voor de voorlichtingsactiviteiten in het kader van de werving voor cursusjaar 2016-17. En met resultaat: de leerlingaantallen waren ver boven de prognoses!

Ook voor de andere vestigingen geldt dat de afdeling Communicatie marketingdata aanlevert en dat in samenspraak met de betrokkenen per locatie een nieuwe marketingstrategie wordt opgesteld. Dit wordt vastgelegd in marketingplannen per vestiging. Gedurende het hele cursusjaar worden de vestigingen ondersteund bij de uitvoering daarvan. We focussen daarbij op het profileren van de identiteit van de

school, onder de vlag van “schitteren in Zijn licht” en het profileren van het onderwijsaanbod. In Zwolle zetten we ‘cultuur, bèta, sport en levenskunst’ in de spotlights. In Hardenberg focussen we op de kwaliteit van onderwijs en meer op maatschappelijke verbinding. In Enschede is het afgelopen jaar veel aandacht geweest voor interne optimalisatie, waaronder het terugbrengen van rust en betere communicatie met ouders. Dit werpt ook positieve vruchten af. Zodra de basis op orde is kunnen we voor 2016-17 gaan focussen op het verbeteren van de marketingstrategie, onder andere met vernieuwde onderwijsconcept dat in ontwikkeling is.

Eén van de speerpunten in de marketingcommunicatie is het magazine voor nieuwe leerlingen. Dit jaar met ook wat digitale ‘features’. Bekijk *hier* de uitgaven van 2016-2017 per vestiging. Verder hebben we met studenten van Windesheim onderzoek gedaan naar rendement en efficiency, onder andere van de marketingcampagnes voor werving nieuwe leerlingen en pr strategie middels persberichten. Conclusie is dat we deze middelen zeer effectief inzetten en er een groot bereik mee realiseren. Verbeterpunten zijn online adverteren en op social media meer doelgroepgerichte content creëren.

PR en interne communicatie

Met PR dragen we bij aan de relatie en communicatie met de omgeving. Schitterende interne en externe initiatieven geven we een platform via landelijke en lokale media, onze website en sociale media. Afgelopen jaar hebben we dit ook concreet gemaakt

middels de pr/communicatie van de Vriendenstichting en het Bureau van Waarden, waar de leerling als medewerker een baantje binnen de school kan krijgen. De afdeling werkt zelf ook met leerling-reporters die een verslag in tekst, foto of video maken. Op deze manier realiseren we een groter bereik en effectief werken. Daarnaast heeft het verslag door een leerling voor de lezer ook iets extra's: het laat zien hoeveel talentvolle leerlingen we in huis hebben en waartoe jongeren in staat zijn.

Voor communicatie met ouders en personeel nog steeds veel gebruik gemaakt van de webportalen. Hiermee stimuleren en faciliteren we communicatie onderling en dragen we bij aan ouderbetrokkenheid. Momenteel wordt gewerkt aan de verdere ontwikkeling van de portalen en hebben we plannen voor het moderniseren van de lay-out van de website, onder andere voor het optimaliseren van het gebruik via mobiele telefoon of tablet. Nieuw in 2016 zijn de Greijdanus-nieuwsbrieven, een moderne variant van het jaarverslag. Met een tweemaandelijks nieuwsbrief over beleidsmatige thema's, passende bij de actualiteit van de organisatie, willen we vorm geven aan onze 'horizontale verantwoording'. Ouders informeren en betrekken bij beleid en actualiteit. Het veranderproces en de nieuwe onderwijsvisie, vorming en maatschappelijke inbedding staan komend jaar geagendeerd als thema's. Voor meer informatie klik *hier*.

Identiteit als 'sterk merk'

De school wil zich steeds sterker profileren als een christelijke school in alle haarvaten. De afdeling

communicatie adviseert en ondersteunt actief rond interne en externe communicatie om bij te dragen aan het (verander)proces voor het (door)ontwikkelen van identiteit. Centrale overlegmomenten – zoals MT, RvT, RvI, MR, studiedagen, teamoverleg etcetera – worden hiervoor zoveel mogelijk benut. Daarnaast worden persoonlijke en centrale communicatie, bijvoorbeeld via het portaal benut.

Identiteit als ‘sterk merk’ is niet alleen een Greijdanus-project; we werken hierin ook samen met GO|ON en zijn als school voorloper en actief lid in het LVGS-project ‘Identiteit als sterk merk’.

Vanwege de relatie met marketing en communicatie is het stafhoofd Communicatie projectleider identiteit en afgevaardigde van Greijdanus in het LVGS-project.

GO|ON

Vanuit het belang van de verbinding met het gereformeerd primair onderwijs –onder andere voor de doorstroom van leerlingen en relatie in het kader van het gezamenlijk werken aan en profileren van een ‘sterk merk’ - heeft de afdeling verder vorm gegeven aan werkzaamheden voor GO|ON. We ondersteunen de 21 PO-scholen met communicatiedienstverlening.

7.5 Vrienden van Greijdanus

In 2016 zijn een aantal bewegingen in gang gezet die de denkwijze van de Vriendenstichting op verschillende manieren een plek in de school geven. Het kapitaal dat jongeren te delen hebben wordt onderkend door de ontwikkeling van Bureau van Waarden. Het

kapitaal dat we als organisatie met onze omgeving te delen hebben is verkend door het Verkenningsteam Maatschappelijke Inbedding. Daarnaast zijn er ook in de opbouw van de Vriendenstichting slagen gemaakt door het instellen van vervoerscommissies, nieuwe manieren van werving van zowel Vrienden als financieel kapitaal, het ondersteunen van ouders met hoge vervoerskosten, het mogelijk maken van mooie (maatschappelijke) activiteiten en het ontwikkelen van een digitaal Vriendenportaal.

Digitaal Vriendenportaal

Samen schitteren in Zijn licht is de wens van de Vrienden van Greijdanus. Het Vriendenportaal is ontwikkeld als middel om laagdrempelig met Vrienden in contact te komen, persoonlijk kapitaal te delen, op de hoogte te blijven van het laatste nieuws en deel te nemen aan mooie evenementen.

8. *Blik vooruit, de toekomst*

Inhoudelijk

Er staan drie grote thema's in het jaarplan. Dit is tegelijk een aanzet voor een vernieuwd strategisch kader. De grote thema's zijn: de doorwerking van het vernieuwde Identiteitsdocument in:

- de vernieuwde onderwijsvisie,
- een vormingscurriculum en
- maatschappelijke inbedding (inclusief ontwikkelingen van de vriendenstichting).

Dit zal in 2017 de nodige activiteiten met zich meebrengen die voorbereiden op een veranderende school. In financiële zin betekent dit, dat er binnen de kaders van de begroting specifiek ontwikkeltijd in taken zal moeten worden benoemd. In bouwkundige zin kan het betekenen dat er aanpassingen gerealiseerd moeten worden. In personele zin kan het betekenis hebben voor het functiegebouw. Dit zal de schoolontwikkeling dus substantieel gaan kleuren.

Leermiddelen

Er ligt een sluimerend conflict over het contract met Van Dijk Educatie voor leermiddelen. Met de andere schoolbesturen in het doorbraakproject aanbesteding zetten we gezamenlijke stappen die recht doen aan de intenties van de aanbesteding en de tekst van het contract. VDE vindt dat er (veel) meer betaald moet worden dan wat wij rechtmatig vinden. Wij zijn van mening dat - erover heen kijkend - de aanbestedingsplicht voor leermiddelen in een markt die zo wordt gedomineerd wordt door 1 tot misschien 2 aanbieders, volstrekt averechts werkt gelet op de doelstelling van aanbesteding.

Een tweede punt wat van belang is dat we in de tweede helft van het jaar verwachten dat bijna iedere leerling en iedere docent beschikt over een device voor het leren. In onze praktijk is dat een Chromebook. Dat vergt grote financiële inspanningen en veel aandacht voor de ICT-omgeving. Maar ook veel mogelijkheden voor veel actueler en persoonlijker leren.

Leerlingaantallen en bekostiging

Landelijk wordt een nieuw systeem voor de bekostigingssystematiek voorbereid. Alle modellen die we tot dusverre hebben zien langskomen, vallen negatief uit voor de brede scholengemeenschappen zoals Greijdanus. Daarom houden we nog steeds rekening met tegenvallende inkomsten. Gelet op de landelijke aandacht voor kansenongelijkheid zou het contraproductief zijn om de categoriale scholen te bevoordelen in een nieuwe bekostigingssystematiek. Greijdanus groeit de afgelopen jaren tegen de verdrukking in. Daarmee is de financiële continuïteit sterker gegarandeerd. Vaste kosten kunnen worden verdeeld over meer leerlingen. Als het gaat om het saldo aan extra inkomsten in overheidsbekostiging en extra uitgaven als gevolg van in belangrijke mate de CAO dan lijkt dit redelijk in evenwicht. Daarmee voorzien we geen ingrijpende bezuinigingsoperaties.

Vereniging en vriendenstichting

De oprichter van de school, de Gereformeerde schoolvereniging Prof. Dr. S. Greijdanus, zal als de leden daarmee instemmen worden opgeheven. Veel taken zijn de afgelopen jaren - mede door wetgeving - al ondergebracht in de school. De betrokkenheid van ouders en andere geïnteresseerden, en de steun voor

gereformeerd onderwijs, krijgt een plek in de stichting Vrienden van Greijdanus. Daarmee zullen vermogensposities veranderen. In de geconsolideerde financiële cijfers zal dit niet zichtbaar zijn. Wel in die van de afzonderlijke rechtspersonen.

9. Financiën

9.1 Financiële resultaat

In deze paragraaf wordt eerst aandacht besteed aan het financiële resultaat over 2016. Daarna komt de continuïteitsparagraaf aan de orde waarin wordt vooruit gekeken naar de financiële positie in de komende jaren.

9.1.1 Resultaat 2016

De begroting gaf een resultaat te zien van € 294.000 negatief, het werkelijke resultaat bedroeg € 298.000 negatief. Ten opzichte van de begroting stegen de baten met € 1.426.000 en de lasten met € 1.433.000, per saldo een nadeel van € 7.000. De financiële baten en lasten stegen met € 3.000. De totale afwijking ten opzichte van de begroting komt hiermee op € 4.000 negatief. Conform het memo van afsluiten worden alleen die posten toegelicht die, ten opzichte van de begroting, meer afwijken dan 1% van de rijksbekostiging. In onderstaand overzicht worden de posten Rijksbijdragen, Overige baten, Personele lasten en Overige lasten cijfermatig en daarna tekstueel toegelicht.

De rijksbijdragen wijken in totaal € 836.000 positief af van begroot. Deze afwijking is op te delen in lumpsum (€ 399.000), doel subsidies (€ 186.000) en ontvangen doorbetalingen Rijksbijdrage SWV (€ 251.000).

- De Lumpsum geeft een verhoging te zien van zowel de personele als de materiële component, respectievelijk € 361.000 en € 38.000. De oorzaken van de verhoging liggen voor een deel in een

Rijksbijdragen

Lump-sum 399
Doelsubsidies 186
Doorbetalingen SWV 251

Overige baten

Personeel 303 88
Materieel 53 73

Personele lasten

Salarissen en soc. Lasten -694
Voorzieningen -267
Overige personeelslasten -94

Overige lasten

Kosten leerlingen. -113
Externe deskundigen -89
ICT -45 -43
Adm. Lasten -58 -66

Totalen

-43 -73
-116

Intern	Extern	Niet Voorspelbaar voorspelbaar		Incidenteel	Structureel
	399		399		399
	186		186		186
	251		251	71	180
303	88		391	342	49
53	73	53	73	43	83
	-694		-694		-694
	-267		-267	-114	-153
-94			-94	-47	-47
-113			-113		-113
-89			-89	-68	-21
-45	-43		-88	-43	-45
-58	-66		-124	-66	-58
-43	-73	53	-169	118	-234
	-116		-116		-116

hoger leerlingaantal. Begroot was een leerlingaantal van 3.675, in werkelijkheid bedroeg dit 3.694. Dit resulteert in een hogere subsidie van resp. €150.000 en € 20.000. Daarnaast is voor de personele lumpsum geen verhoging begroot over de periode januari t/m juli 2016 die in de najaarsbeschikking wel is toegekend. Per saldo een voordeel voor zowel de personele als de materiele component van resp. ca. € 211.000 en € 18.000.

- De doelsubsidies hebben o.a. betrekking op Lerarenbeurs, Leraar Ontwikkel Fondsen, Leer+ arrangement, Prestatiebox, Voortijdig School Verlaters en Leermiddelen. De belangrijkste afwijkingen zijn Prestatie box 2016 (€ 53.000), Lerarenbeurs (€ 64.000), Leer+ arrangement (€ 32.000) en Leraar Ontwikkel Fonds (€ 13.000).
- De resultaten van SamenWerkingsVerbanden over voorgaande jaren geven een incidenteel voordeel te zien van € 71.000. In de loop van 2016 zijn de inkomsten uit de diverse SamenWerkingsVerbanden beter in beeld gekomen, deze waren bij het opmaken van de begroting niet volledig bekend

De overige baten wijken € 517.000 positief af van de begroting.

- Uitkeringen UWV. Dit betreft uitkeringen zwangerschapsverlof ad € 158.000. Deze post is deels begroot ad € 44.000. Tegenover deze uitkeringen staan hogere kosten personeel i.v.m. vervanging. Deze post is niet voorspelbaar.
- De inkomsten van de GOJON partners zijn hoger dan begroot. De kosten zijn voor de zelfde omvang

ook hoger. Dit heeft hoofdzakelijk te maken met een stijging van de lonen en met vervanging wegens ziekte.

- De post detachering is € 140.000 is hoger dan begroot.
- De werkweken/excursies zijn niet volledig begroot. per saldo worden werkweken op 0 begroot. Zowel de uitgaven en inkomsten van werkweken en excursies zijn respectievelijk € 27.000 en € 26.000 te laag begroot.
- De inzet en gebruik van de afdelingen Ict en Repro is dit jaar toegenomen met € 30.000. Daarnaast is een incidentele omzet gerealiseerd van € 43.000, hier staan direct hogere kosten tegenover.
- In 2016 heeft een onderzoek plaatsgevonden naar afdracht van sociale lasten over voorgaande jaren. Dit onderzoek heeft geleid tot een teruggaaf per saldo van € 94.000.

De personeelslasten wijken € 1.055.000 negatief af van de begroting.

- De loonkosten zijn gestegen met € 790.000. In het begrotingsjaar 2015-2016 is geen rekening gehouden met een aanpassing in de cao. Daarnaast is de afwijking veroorzaakt door een stijging in de formatie met 0,4 fte, dat is € 37.000.
- De werkgeverslasten zijn daarnaast gestegen doordat er voor het gespaarde saldo van het persoonlijk budget van medewerkers een voorziening moest worden getroffen. Dit was voor de eerste 7 maanden van 2016 niet begroot en heeft een nadelig effect van € 110.000.
- Daarnaast wordt vanaf augustus 2016 gereserveerd voor een totaalbedrag van 75.000 voor de

eenmalige uitkering in april 2017. Deze eenmalige uitkering was in de begroting niet voorzien.

- De overige personeelskosten zijn per saldo gestegen met € 94.000.
- De belangrijkste afwijkingen zijn lagere externe cursuskosten € 87.000, hogere kosten extern geplaatste leerlingen € 46.000 en hogere kosten van inhuur extern personeel € 153.000.

De overige lasten wijken € 413.000 negatief af van de begroting.

- De werkweken zijn niet volledig begroot. per saldo worden werkweken op 0 begroot.
- De kosten van werkweken zijn € 37.000 te laag begroot. Ook de kosten van excursies zijn € 38.000 te laag begroot.
- De kosten van leermiddelen zijn € 38.000 hoger dan begroot. Als gevolg van de aanbesteding van leermiddelen wordt het hele budget besteed aan het uitbesteed boekenfonds.
- De post externe deskundigen is 89.000 hoger dan begroot. Onder deze post worden kosten verantwoord die betrekking hebben onderzoek, ondersteuning bij projecten, inrichten van bepaalde methoden van werken, testen en adviezen leerlingen etc. Bij de start van een project wordt bepaald of externe deskundigheid noodzakelijk is. Deze kosten laten zich vooraf lastig begroten.
- De kosten van ICT zijn € 88.000 hoger dan begroot. Oorzaken van de overschrijding zijn hogere onderhoudskosten € 44.000 en incidentele kosten € 43.000, tegenover de laatste post staan inkomsten.

- De administratieve lasten zijn € 103.000 hoger dan begroot. Door verdere inzet van administratie software is deze post gestegen met € 38.000. In het verslagjaar zijn door de Arbeidsinspectie 2 bestuurlijke boetes opgelegd voor totaal € 66.000.

9.1.2 Balans 31-12- 2016

Het balanstotaal bleef ten opzichte van 2015 exact gelijk. De posten met een grotere afwijking zijn de vorderingen met een afname van € 533.000 en een toename van de kortlopende schulden met € 652.000.

Treasury verslag

De aanwezige liquide middelen staan op een bankrekening bij de Rabobank en zijn vrij opneembaar. De middelen staan enerzijds in rekening courant (betaalrekening) en anderzijds op een spaarrekening. In 2016 zijn geen middelen via deposito's weggezet. Ook zijn er in 2016 geen beleggingen gedaan. Er is in 2016 geheel gehandeld volgens het treasurystatuut van de school.

9.1.3 Kasstroomoverzicht 2016

De investeringen zijn in 2016 hoger uitgekomen dan de afschrijvingen. De komende jaren zal door groot onderhoud de post voorzieningen gaan dalen. De in 2013 aangetrokken geldlening ad € 750.000 wordt jaarlijks met € 100.000 afgelost. Door de stijging van het werkkapitaal is per saldo de liquiditeit verbeterd met € 227.000.

9.2 Continuïteitsparagraaf

In deze continuïteitsparagraaf wordt inzicht gegeven in de financiële positie de komende jaren. De impact van belangrijke ontwikkelingen in beleid, omgeving of regelgeving worden hierin zichtbaar gemaakt. Een belangrijke variabele in de toekomstige financiële positie is de ontwikkeling van het aantal leerlingen.

Aantallen leerlingen en personele bezetting.

	T	T+1	T+2	T+3
Leerlingen (excl VAVO)	3752	3661	3661	3632
Management	29,1	29,1	29,1	29,1
Onderwijzend personeel	246,0	242,2	241,4	243,5
Onderwijsondersteunend personeel	73,7	73,7	73,7	73,7

De prognose voor het aantal leerlingen laat de komende jaren slechts een lichte daling zien. Zowel de instroom uit de reguliere achterban (de gereformeerde basisscholen) als de instroom van andere basisscholen blijft redelijk stabiel de komende jaren. Een substantiële daling van leerlingen door afname van de totale populatie VO-leerlingen in de regio wordt de komende 5 jaar niet verwacht. De personele bezetting zal wel dalen, omdat het huidige kostenniveau te hoog is.

Meerjarenbegroting

Het Greijdanus heeft een cyclus op schooljaar. Alles binnen scholen is geënt op schooljaar en daarom is de sturing in de cyclus hierop ingericht.

De meerjarenbegroting is onderstaand weergegeven op kalenderjaar. Als basis hiervoor is gebruikt de meerjarenbegroting op schooljaar die tegelijk is vastgesteld met de begroting over schooljaar 2016-2017. De berekening naar kalenderjaar is gedaan op basis van 5/12 cq 7/12 van de meerjarenbegroting.

In bovenstaande cijfers zijn vanwege de leerlingenprognose de rijksinkomsten aangepast (conform het aantal leerlingen dat hierboven is benoemd). Ook is het effect van de dalende inkomsten vanuit samenwerkingsverbanden verwerkt en het toekomstig effect van de afspraken NOA en herfstakkoord. De formatie-omvang is aangepast op basis van de ontwikkeling de leerlingaantallen en in de inkomsten.

De exploitatie van de jaren 2017 en 2018 geeft een negatief resultaat te zien. De dekking van deze negatieve resultaten komt uit de middelen die in 2013 zijn ontvangen vanuit het NOA.

Resultaat	2016	2017	2018	2019
Rijksbijdrage	30.125	29.174	29.291	29.021
Overige overheidsbijdragen- en subsidies	393	317	318	315
Overige baten	2.496	2.054	2.063	2.042
Baten	31.884	30.449	31.672	31.378
Personeelslasten	26.530	25.613	25.713	25.247
Afschrijvingen	1.043	967	970	938
Huisvestingslasten	1.712	1.420	1.370	1.370
Overige lasten	4.021	3.739	3.788	3.785
Lasten	33.306	31.739	31.809	31.340
Financiële baten en lasten	-6	-13	-13	-13
Resultaat	-298	-207	-150	25

Meerjarenbalans

In de meerjarenbalans zijn de resultaten van de meerjarenbegroting verwerkt (de resultaten zijn o.b.v. 7/12 en 5/12 verdeling toegerekend aan de kalenderjaren). Vanaf 2013 is de beschikking over een langlopende lening. Deze lening wordt vanaf 2015 jaarlijks met een bedrag van € 100.000 afgelost. Voor het overige wordt geen aanpassing in de financieringsstructuur voorzien. De komende jaren zal extra worden geïnvesteerd in gebouwen in verband met de aantrekkelijkheid, maar ook vanwege onderwijskundige ontwikkelingen. Ook zal het nodige aan gebouwonderhoud moeten worden gedaan. Hierdoor ontstaat de afname van de voorziening Groot Onderhoud.

	2016	2017	2018	2019
ACTIVA				
VASTE ACTIVA				
Materiële vaste activa	7.209	6.964	6.667	6.385
Financiële vaste activa	0	0	0	0
	7.209	6.964	6.667	6.385
VLOTTENDE ACTIVA				
Vorderingen	732	732	732	732
Liquide middelen	3.416	2.968	2.880	3.051
	4.148	3.700	3.612	3.783
TOTAAL ACTIVA	11.357	10.664	10.279	10.168
PASSIVA				
Eigen vermogen	3.938	3.640	3.433	3.283
Voorlopig resultaat	-298	-207	-150	25
	3.640	3.433	3.283	3.308
Voorzieningen	2.662	2.276	2.141	2.105
Langlopende schulden	558	458	358	258
Kortlopende schulden	4.497	4.497	4.497	4.497
TOTAAL PASSIVA	11.357	10.664	10.279	10.168

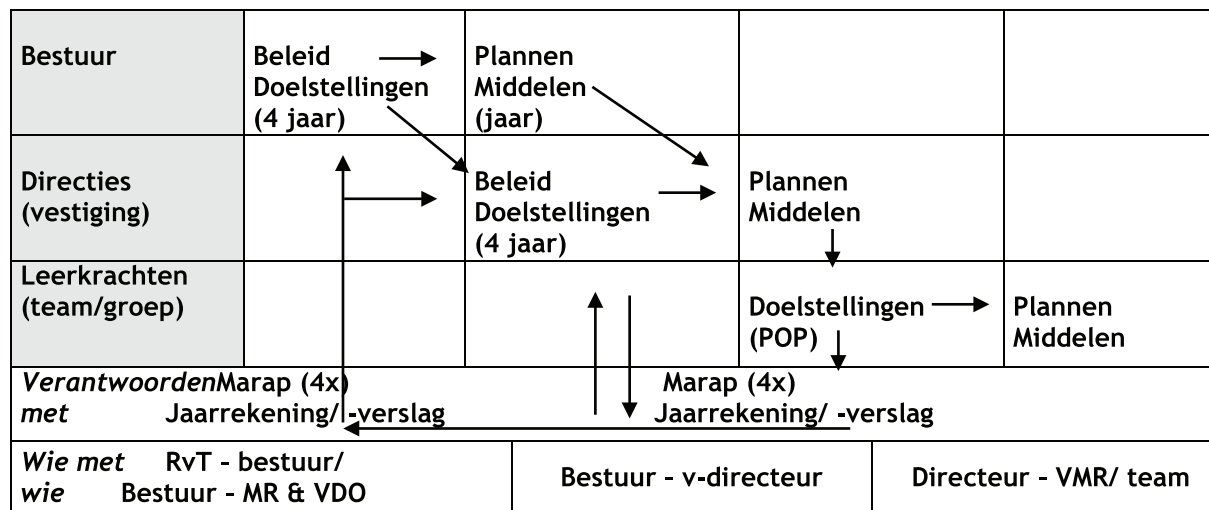
Interne risicobeheersing- en controlsysteem

Het risicobeheersingsysteem wordt vormgegeven binnen de P&C-cyclus. Voor de inrichting van (bij) sturing en verantwoording maakt het Greijdanus gebruik van het INK-managementmodel. Dit INK-model is gevuld op bestuursniveaus, maar ook op verschillende niveaus eronder. Zo ontstaat een breed pallet aan instrumenten die richting geven aan sturing of aanleiding geven aan bijsturing.

In het schema hiernaast staat de basis voor de besturingscyclus.

De rapportage (marap) is op de verschillende niveaus in de organisatie onderwerp van gesprek (RvT - bestuurder en bestuurder - vestigingsdirecteur) onderwerp van gesprek. Hier worden waar nodig bijsturingafspraken gemaakt.

In de P&C cyclus zijn op de hoofdonderdelen in het strategisch beleidsplan prestatie-indicatoren geformuleerd. Deze prestatie-indicatoren worden in rapportages of rapportagegesprekken gerapporteerd.

Risico's en onzekerheden

Een aantal risico's wordt voor de komende jaren onderkend:

1. De komende jaren is het doel om flinke stappen te zetten op het vlak van gepersonaliseerd leren. Eén van de ontwikkelingen hierin is dat alle leerlingen zullen gaan werken met een chromebook. Ruim de helft van de leerlingen heeft er al één in gebruik en het komende jaar zal dit naar 90% gaan. Deze beweging vraagt ook digitaal gepersonaliseerd lesmateriaal. De beoogde substitutie tussen de middelen die nu worden uitgegeven aan commercieel lesmateriaal en de chromebooks lijkt niet op elke vestiging haalbaar of wenselijk. Bovendien is de financiële impact van het nieuwe contract met de leverancier van lesmateriaal nog niet volledig helder. Over de interpretatie van de overeenkomst vindt het gesprek nog plaats.
2. De financiële gevolgen van passend onderwijs zijn inmiddels behoorlijk duidelijk. Wel is er voor de verschillende regio's een aantal risico's te benoemen. Voor de vestigingen Hardenberg en Meppel zijn er collectieve voorzieningen voor speciaal onderwijs die gezamenlijk gedragen worden. Wie voelt nu echt de prikkel om het aantal (V)SO leerlingen laag te houden? Dit geldt zowel voor eigen verwijzingen als voor de onderinstroom. Voor deze vestigingen geldt dat ook de lwoo leerlingen collectief wordt gedragen. Ook hier is het risico dat scholen te weinig prikkel voelen om het aantal lwoo-leerlingen laag te houden. Zo kunnen kosten voor het SWV en dus ook voor onze vestigingen oplopen. Waar zich mogelijkheden voordoen wordt dit punt bestuurlijk ingebracht bij de SWV's.
3. Het totaal aantal leerlingen Greijdanus-breed blijft redelijk stabiel. De daling voor het komende jaar is met name te zien in Zwolle en heeft te maken met de kleinere basispopulatie.
4. Het aantal leerlingen in Meppel is niet verder gedaald, zelfs licht gestegen, en de verwachtingen voor de komende jaren zijn positief. Het nieuwe onderwijsconcept slaat aan. Het is wel een flinke uitdaging voor docenten om dit nieuwe concept goed toe te passen. Er is een risico dat de vestiging het niet waar kan maken met mogelijk negatieve gevolgen voor het aantal leerlingen. Dit risico wordt niet heel groot ingeschat.
5. Het aantal leerlingen in Enschede blijft ook onder druk staan. De onrust die er vorig jaar was is er niet meer, maar het blijft kwetsbaar. Volgens de huidige meerjarenprognoses daalt het aantal leerlingen tot net boven de 120. Als het aantal onder dit aantal komt leidt dit tot een korting op de bekostiging met ruim € 150.000. Daarnaast moet er echt naar nieuwe vormen worden gekeken om het financieel betaalbaar te houden. De opgave om taakstelling van € 140.000 te realiseren is fors. Die slag zal het komende schooljaar moeten worden gemaakt.
6. De liquiditeit van Greijdanus staat door keuzes rond huisvesting en digitalisering onder druk. Mocht het Greijdanus onder de norm van 0,75 uitkomen, dan kan dit mogelijk leiden tot verscherpt financieel toezicht. Ook al worden de kengetallen meer in samenhang gewogen dan voorheen, dit risico moeten we zien te voorkomen.
7. De minister bereidt een vereenvoudiging van de bekostiging voor. De effecten van deze vereenvou-

diging zijn nog niet volledig duidelijk. Er bestaat een reële kans dat dit een negatief effect heeft op onze begroting.

Daar staan ook een aantal positieve zaken tegenover:

1. De stijging van het aantal leerlingen heeft zich de afgelopen jaren doorgezet. De school heeft een goede naam en aantrekkingskracht op bestaande en nieuwe doelgroepen. De komende jaren lijkt het aantal leerlingen zich te stabiliseren. Zoals het nu lijkt is krimp dus nog niet aan de orde.
2. Het eigen vermogen van de school is goed. De solvabiliteit van de stichting en de vereniging samen is rond 60%. Dit geeft ruimte om een aantal tegenvallers als gevolg van de hierboven genoemde risico's op te vangen.
3. Het economische klimaat is goed en er is weer een redelijke mate van stabiliteit in de rijksmiddelen die we ontvangen.
4. De kwaliteit van het onderwijs is goed. Alle vestigingen hebben een basisarrangement. Dit heeft een positieve uitstraling op het imago van de school.
5. Er vindt een steeds grotere samenwerking plaats tussen het gereformeerde basisonderwijs en het Greijdanus. Het is reëel te verwachten dat dit een positief effect heeft op het trekkingspercentage vanuit de eigen achterban. Ook geeft dit de mogelijkheid om kosten op andere terreinen door schaalvoordelen te verlagen.

Conclusies continuïteitsparagraaf

Greijdanus is financieel gezond. Dit blijkt ook uit de kengetallen in het onderstaande overzicht. De solvabiliteit blijft op peil en is voldoende om tegenvallers op te vangen. Uit onze jaarlijkse beoordeling van mogelijke risico's komt naar voren dat onze buffer voldoende is om ze op te vangen. De liquiditeit zit boven de nieuwe signaleringsgrens van 0,75 maar zal de aandacht moeten blijven houden. Noodzakelijk onderhoud aan gebouwen en de groei van de inzet van chromebooks zorgen voor een daling van de liquiditeit de komende jaren. Voor de komende jaren wordt een stijging van het aantal leerlingen verwacht. Er zijn dus geen drastische maatregelen in verband met krimp nodig.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Solvabiliteit	0,61	0,59	0,55	0,54	0,53	0,53
Liquiditeit	0,89	0,78	0,92	0,82	0,79	0,84
Huisvestingsratio	0,07	0,07	0,07	0,06	0,06	0,06
Weerstandsvermogen	18%	17%	0,12	0,12	0,11	0,11
Rentabiliteit	-0,002	-0,013	-0,009	-0,007	-0,005	0,001

Bijlage 1: Jaarrekening

Model A. Geconsolideerde balans per 31 december 2016 (x € 1.000,-)

(balans na verwerking resultaatsbestemming)

1	Activa	31-12-2016	31-12-2015
	Vaste activa		
1.2	Materiële vaste activa	<u>7.209</u>	<u>6.903</u>
		7.209	6.903
	Vlottende activa		
1.5	Vorderingen	732	1.265
1.7	Liquide middelen	<u>3.416</u>	<u>3.189</u>
		4.148	4.454
	Totaal activa	11.357	11.357
2.	Passiva	31-12-2016	31-12-2015
2.1	Eigen vermogen	3.640	3.938
2.2	Voorzieningen	2.662	2.916
2.3	Langlopende schulden	558	658
2.4	Kortlopende schulden	<u>4.497</u>	<u>3.845</u>
	Totaal passiva	11.357	11.357

Model B. Geconsolideerde staat van baten en lasten 2016 (x € 1.000,-)

	2016	Begroting 2016	2015
Baten			
3.1 Rijksbijdrage OCW	30.125	29.289	29.296
3.2 Overige overheidsbijdragen	393	320	373
3.5 Overige baten	<u>2.496</u>	<u>1.979</u>	<u>2.215</u>
Totaal baten	33.014	31.588	31.884
Lasten			
4.1 Personele lasten	26.530	25.475	25.289
4.2 Afschrijvingen	1.043	1.057	1.110
4.3 Huisvestingslasten	1.712	1.734	1.614
4.4 Overige lasten	<u>4.021</u>	<u>3.607</u>	<u>3.685</u>
Totaal Lasten	33.306	31.873	31.698
Saldo baten en lasten	<u>-292</u>	<u>-285</u>	<u>186</u>
5 Financiële baten en lasten	-6	-9	-13
Saldo exploitatie	<u>-298</u>	<u>-294</u>	<u>173</u>
	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>

Model C. Geconsolideerd kasstroomoverzicht 2016 (x € 1.000,-)

	2016	2015
4 Kasstroom uit operationele activiteiten		
resultaat uit gewone bedrijfsvoering	-292	186
Aanpassingen voor:		
- afschrijvingen	1.043	1.110
- mutaties voorzieningen	-254	226
	<u>789</u>	<u>1.336</u>
mutaties werkkapitaal:		
- vorderingen	533	-515
- schulden	652	-374
	<u>1.185</u>	<u>-889</u>
Ontvangen interest	31	24
Betaalde interest	37	37
	<u>-6</u>	<u>-13</u>
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	<u>1.676</u>	<u>620</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings materiële vaste activa	-1.349	-331
Kasstroom uit financiering		
Lening o/g	-100	-92
Kasstroom uit investeringen/financiering	<u>-1.449</u>	<u>-423</u>
Mutatie liquide middelen	<u>227</u>	<u>197</u>
Beginstand liquide middelen	3.189	2.992
Mutatie liquide middelen	<u>227</u>	<u>197</u>
Eindstand liquide middelen		
Liquide middelen	3.416	3.189

Grondslagen voor de geconsolideerde jaarrekening

Algemene toelichting

Kernactiviteit

De stichting heeft ten doel:

- a. het aanbieden en/of doen aanbieden van gereformeerd voortgezet onderwijs als bedoeld in artikel 2 van de Wet op het voortgezet onderwijs.
- b. het verrichten van alle verdere handelingen, die met het sub a genoemde in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.

Algemeen

Het bestuur van de stichting heeft het jaarverslag en de geconsolideerde jaarrekening opgesteld dd 19 mei 2016 in overeenstemming met de Nederlandse Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving waaronder richtlijn 660 en met inachtneming van de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek als ook met de regeling Jaarverslag Onderwijs van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de wijziging van de Regeling Jaarverslag Onderwijs.

Oordelen en schattingen

Bij de toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van de groep zich diverse oordelen en schattingen. De belangrijkste oordelen en schattingen, inclusief de bijbehorende veronderstellingen zijn toegelicht bij de posten waar deze van toepassing zijn.

Salderen

Een actief en een post van het vreemd vermogen worden gesaldeerd in de jaarrekening opgenomen uitsluitend indien en voor zover:

- een deugdelijk juridisch instrument beschikbaar is om het actief en de post van het vreemd vermogen gesaldeerd en simultaan af te wikkelen en
- het stellige voornemen bestaat om het saldo als zodanig of beide posten simultaan af te wikkelen.

Consolidatie

In de geconsolideerde jaarrekening worden opgenomen de financiële gegevens van de Stichting Gereformeerd Voortgezet Onderwijs voor Oost Nederland, de Gereformeerde Schoolvereniging Prof. Dr. S. Greijdanus, de exploitatiestichting Prof. Dr. S. Greijdanus en de Stichting Vrienden van Greijdanus per 31 december van het boekjaar. De posten in de geconsolideerde jaarrekening worden volgens uniforme grondslagen van waardering en resultaatbepaling vastgesteld.

Balans

Waardering activa en passiva

De activa en passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders is vermeld.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs, minus eventuele investeringssubsidies en verminderd met lineaire afschrijvingen gebaseerd op de verwachte economische levensduur.

De verwachte economische levensduur is als volgt:

Gebouwen	40 jaar
Verbouwingen	10 jaar
Meubilair	25 jaar
Meubilair met aanschafdatum na 01-01-2007	15 jaar
Machines (automatisering)	3-6 jaar
Machines (overig)	10 jaar
Overige inventaris	10 jaar
Leermiddelen	4 jaar

Gebouwen

Gebouwen waarvan het economisch claimrecht niet berust bij het bevoegd gezag worden niet in de balans opgenomen.

De activeringsgrens bedraagt € 500.

Studieboeken

De studieboeken worden geactiveerd tot en met het cursusjaar 2014-2015. Deze boeken worden tegen verkrijgingsprijs gewaardeerd, verminderd met lineaire afschrijvingen gebaseerd op verwachte economische levensduur. De economische levensduur van boeken is vastgesteld op 4 jaar. Indien nodig wordt rekening gehouden met extra afwaarderingen wegens incourantheid. Aan het eind van het cursusjaar 2014-2015 is de voorraad verkocht. Met ingang van het cursusjaar 2015-2016 is overgegaan naar een extern boekenfonds en worden de boeken telkens voor 1 jaar gehuurd.

Financiële vaste activa

De financiële activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Handelsvorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Eigen vermogen

De algemene reserve fungeert als buffer om de continuïteit van de school te waarborgen. Het exploitatiesaldo van een boekjaar wordt toegevoegd/onttrokken aan de algemene reserve. Het eigen vermogen en de daarin opgenomen delen worden in beginsel, tenzij de onderwijsinstelling de private herkomst ervan kan aantonen, verantwoord als publieke middelen. Indien een deel van het eigen vermogen is afgezonderd omdat daaraan een beperktere bestedingsmogelijkheid is gegeven worden deze als bestemmingsfondsen aangemerkt

In de toelichting worden het bedrag en de beperkte doelstelling van ieder bestemmingsfonds vermeld, alsmede de reden van deze beperking en alle overige voorwaarden die door de derden zijn gesteld. Indien de beperktere bestedingsmogelijkheid door het bestuur is aangebracht, wordt het aldus afgezonderde deel van het eigen vermogen aangeduid als bestemmingsreserve. De gelden voor LGF worden regulier in augustus voor het schooljaar daaraan voorafgaand ontvangen. Om die reden is in de bestemmingsreserve hiervoor een post opgenomen. Ook is hier het restant van de gelden voor doorontwikkeling verwerkt.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor concrete of specifieke risico's en verplichtingen, die op de balansdatum bestaan. Op de balans worden voorzieningen opgenomen indien:

- de stichting/vereniging een verplichting heeft (in rechte afdwingbaar of feitelijk);
- het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen noodzakelijk is;
- een betrouwbare schatting kan worden gemaakt van de omvang van de verplichting.

De voorzieningen worden gevormd door dotaties ten laste van de exploitatierekening. Vrijvallen van de voorzieningen worden ten gunste van de exploitatierekening gebracht. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde met uitzondering van de voorziening voor jubileumuitkeringen, deze wordt berekend tegen contante waarde.

Kortlopende schulden

Ministerie van OCW

Overschotten op geoordeelde rijksbijdragen mogen in de volgende jaren worden aangewend. Niet bestede geoordeelde gelden dienen bij beëindiging van het project aan het Ministerie te worden terug betaald. De niet bestede geoordeelde rijksbijdragen worden daarom als schuld verantwoord.

Tekorten op deze rijksbijdragen worden ten laste van de normatieve rijksbijdragen gebracht.

Alle overige schulden worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Voor zover niet te amortiseren valt, komt de geamortiseerde kostprijs overeen met de nominale waarde.

Langlopende schulden

Langlopende schulden worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Voor zover niet te amortiseren valt, komt de geamortiseerde kostprijs overeen met de nominale waarde..

Financiële instrumenten

Algemeen

De in deze toelichting opgenomen gegevens verschaffen informatie die behulpzaam is bij het schatten van de omvang van risico's die verbonden zijn aan zowel de in de balans opgenomen als de niet in de balans opgenomen financiële instrumenten.

De primaire financiële instrumenten anders dan derivaten, dienen ter financiering van de operationele activiteiten van de groep of vloeien direct uit deze activiteiten voort. Er is geen sprake van afgeleide financiële instrumenten (derivaten).

De belangrijkste risico's uit hoofde van de financiële instrumenten zijn het kredietrisico, het liquiditeitsrisico, het kasstroomrisico en het prijsrisico bestaande uit het rente- en marktrisico.

Het beleid van de groep om deze risico's te beperken, luidt als volgt:

Kredietrisico

De overige vorderingen uit hoofde van handels-debiteuren betreffen vorderingen op subsidie-verstrekkers en vorderingen op overige debiteuren. Het kredietrisico in deze vorderingen is beperkt.

Liquiditeitsrisico

Het risico dat toekomstige kasstromen verbonden aan een monetair financieel instrument fluctueren in omvang is minimaal, aangezien er per ultimo 2014 geen sprake is van langlopende vorderingen dan wel leningen.

Renterisico

De stichting heeft geen langlopende vorderingen dan wel leningen. Derhalve is er in beperkte mate sprake van renterisico's.

Marktrisico

Het marktrisico voor de onderwijsinstelling is minimaal. Wel ziet zij zich geconfronteerd met van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Dit risico wordt beheerst door specifieke aandacht voor deze regelgeving op te nemen in de reguliere bedrijfsuitoefening en periodiek constructief overleg met toezichthoudende instanties.

Het saldo van de liquide middelen is voldoende om aan de lopende verplichting te kunnen voldoen.

Liquide middelen, vorderingen en kortlopende schulden

Gezien de korte looptijd van deze instrumenten benadert de boekwaarde de waarde in het economisch verkeer.

Stelselwijziging

Na invoering van Lumpsum in 2006 ontstond de mogelijkheid om een vordering op Min.OCW op te nemen als FVA (Financiële vaste activa) of als NUBBV (niet uit balans blijvende verplichtingen/rechten), genaamd: Regeling onvoorziene gevallen. De vordering is destijds opgenomen voor een bedrag van € 1.286.000. De vordering is in deze jaarrekening afgeboekt ten laste van het eigen vermogen dmv een stelselwijziging. Het verloop ziet er als volgt uit:

	Boekjaar 2015 Voor stelselw.	Boekjaar 2016 Voor stelselw.	Boekjaar 2015 Na stelselw.	Boekjaar 2016 Na stelselw.
Materiele Vaste Activa	€ 1.286.000	€ 1.286.000	€ 0	€ 0
Eigen Vermogen	€ 5.224.000	€ 4.926.000	€ 3.938.000	€ 3.640.000

Staat van baten en lasten

Bepaling exploitatiesaldo

De bepaling van het exploitatiesaldo geschiedt op basis van historische kosten. De baten en lasten worden verantwoord in het jaar waarop zij betrekking hebben, ongeacht of deze hebben geleid tot ontvangsten of uitgaven in het verslagjaar.

De afschrijvingen geschieden tijdsevenredig op basis van de verwachte economische levensduur. Op aanschaffingen in het verslagjaar wordt naar tijdsgelang afgeschreven.

Rijksbijdragen

De normatieve rijksbijdrage per cursusjaar is naar rato van het aantal verstreken kalendermaanden opgenomen in de jaarrekening. De doelsubsidies zonder terugbetalingsverplichting worden in beginsel direct verantwoord als bate. Indien er in de komende perioden nog prestaties te leveren zijn c.q. kosten te maken zijn met betrekking tot het doel van de subsidie dan worden deze verantwoord onder de kortlopende schulden.

Overige overheidsbijdragen

In de jaarrekening zijn opgenomen huuropbrengsten van gemeentelijke overheden die betrekking hebben op de gebouwen die gefinancierd zijn met eigen middelen.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

Model D. Toelichting op het Geconsolideerd Eigen Vermogen (x € 1.000,-)

2.1. Eigen vermogen

	Stand per 31 december 2015	Mutatie Eigen vermogen 2016	Resultaat 2016	Stand per 31 december 2016
Algemene reserve				
2.1.1 Algemene reserve publiek	2.794	0	-179	2.615
2.1.2 Algemene reserve privaat	1.144	0	-119	1.025
	<u>3.938</u>	<u>0</u>	<u>-298</u>	<u>3.640</u>

Model G1. Geoormerkte doelsubsidies OCW en LNV

Omschrijving	Jaar	Kenmerk	Bedrag van toewijzing	Ontvangen tm verslagjaar	Prestatie afgerond
Studieverlof	2015	708828-1	133	133	Ja
Studieverlof	2016	776224-1	144	144	Nee
Zij-instroom	2015	705890-1	20	20	Nee
Leraar Ontw. Fonds	2016	LOF16-00044	21	21	Nee
Leraar Ontw. Fonds	2016	LOF15-0517	37	37	Nee
Leraar Ontw. Fonds	2016	LOF15-0250	37	37	Nee
Totalen			392	392	

I. Toelichting op de geconsolideerde balans (x € 1.000)

Vaste activa

1.2 Materiële vaste activa

	Aanschaf- waarde31- 12-2015	Afschrijving t/m 31-12-2015	Boekwaarde 31-12-2015	investering 2016	Afschrijving 2016	Bijzondere waarde vermindering	Boekwaarde 31-12-2016
1.2.1.1 Gebouwen	10.544	5.825	4.719	269	458	0	4.530
1.2.2.2 Meubilair	2.578	1.483	1.095	72	133	0	1.034
1.2.2.3 Apparatuur	1.387	1.039	348	108	103	0	353
1.2.2.4 ICT	3.823	2.722	1.101	899	492	9	1.499
	7.788	5.244	2.544	1.079	728	9	2.886
1.2.3 Studie boeken	20	2	18	0	5	0	13
Egalisatierekening	-966	-588	-378	0	-157	0	-221
Totaal	17.386	10.483	6.903	1.349	1.034	9	7.209

De post gebouwen betreft zowel verbouwingen als nieuwbouw. Van de gebouwen berust het economisch claimrecht bij de gemeenten.

In begin 2015 heeft de aanbesteding van studieboeken plaatsgevonden. Dit heeft geresulteerd in een extern boekenfonds. De voorwaarden voor het externe fonds hield onder andere in dat de aanwezige voorraad tegen boekwaarde (€ 474.000) door de leverancier zijn overgenomen.

Aan het begin van het nieuwe schooljaar is voor € 20.000 voor eigen rekening geïnvesteerd in studieboeken.

I. Vervolg toelichting op de geconsolideerde balans (x □ 1.000)

1.5 Vorderingen

	31-12-2016	31-12-2015
1.5.1 Debiteuren	415	558
1.5.6 Overige overheden	112	31
1.5.7 Overige vorderingen	0	584
1.5.8 Overlopende activa	205	92
Totaal	732	1.265

De vorderingen op debiteuren betreffen vorderingen algemeen (€209), op ouders voor wat betreft ouderbijdragen (€134) en kosten van vervoer (€ 96).

Per 31-03-2017 bedroeg het openstaande saldo € 194. Op de debiteuren is een voorziening ad € 24 (2015: € 25) wegens vermoedelijke oninbare posten in mindering gebracht.

De vordering op overige overheden betreft gemaakte kosten inzake nieuwbouw en huurinkomsten.

De overlopende activa hebben betrekking op vooruit-betaalde kosten.

1.7 Liquide middelen

	31-12-2016	31-12-2015
1.7.1 Kasmiddelen	3	3
1.7.2 Tegoeden op bankrekeningen	3.413	3.186
Totaal	3.416	3.189

De liquide middelen staan ter vrije beschikking.

I. Vervolg toelichting op de geconsolideerde balans (x € 1.000)

Passiva

2.1. Eigen vermogen

	Stand per 31 december 2015	Mutatie Eigen vermogen 2016	Resultaat 2016	Stand per 31 december 2016
Algemene reserve				
2.1.1 Algemene reserve publiek	2.794	0	-179	2.615
2.1.2 Algemene reserve privaat	1.144	0	-119	1.025
Totaal	3.938	0	-298	3.640

2.2 Voorzieningen

	Balans 31-12-2015	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Balans 31-12-2016
2.2.1 Onderhoudsvoorziening	2.252	271	663	0	1.860
2.2.2.3 Individueel keuzebudget	236	153	0	0	389
2.2.2.4 Jubileumvoorziening	277	51	54	0	274
2.2.2.5 Voorziening toekomstige uitkeringen	151	63	75	0	139
Totaal	2.916	538	792	0	2.662

De onderhoudsvoorziening is gevormd om groot onderhoud aan gebouwen gelijkmatig over de jaren te verdelen. Er is een meerjaren onderhoudsplan opgesteld in begin 2015. Dit plan wordt 1 keer in de 2 jaar herzien. Grondslag voor de voorziening is het meerjarenplan van 2015.

De onttrekking voor het jaar 2016 betreft het groot onderhoud aan wanden en vloeren, schilderwerk en onderwijskundige aanpassingen aan de gebouwen. Het deel van de voorziening met een looptijd korter dan één jaar bedraagt €686, het deel met een looptijd tussen de 1 en 5 jaar bedraagt €1.599. Het restant kent een looptijd langer dan 5 jaar.

De voorziening Individueel Keuzebudget vloeit voort uit de CAO VO 2014-2015. Hiermee krijgen werknemers de beschikking over 50 klokuren die hen in staat stelt keuzes te maken die passen bij hun levensfase. Medewerkers hebben de mogelijkheid deze uren te sparen. Daarnaast heeft een medewerker de mogelijkheid aanvullend 120 uren te sparen. In het beleid is opgenomen dat het recht om 120 uren te sparen geldt als dit specifiek door medewerkers is aangegeven. De voorziening betreft de gespaarde uren per 31-12-2016. Deze uren kunnen op een later tijdstip aangewend worden verlof, werkdrukvermindering of bepaalde doelbestedingen in geld.

De jubileumvoorziening is gevormd ten behoeve van toekomstige jubileumuitkeringen.

Ze is actuariael berekend. Hierbij is rekening gehouden met de sterftetabel voor mannen en vrouwen, toekomstig personeelsverloop en salarisstijgingen.

I. Vervolg toelichting op de geconsolideerde balans (x € 1.000)

2.3 Langlopende schulden

	Stand 01-01-2016	Aangegane leningen 2016	Aflossingen 2016	Stand 31-12-2016	Looptijd >1jaar	Looptijd >5jaar
2.3.5 Lening Rabobank IJsseldelta	658	0	100	558	458	158
Totaal	658	0	100	558	458	158

Op 7 november 2013 is een lening afgesloten bij de Rabobank IJsseldelta als gevolg van de gestelde liquiditeitseisen door het Ministerie van OC&W. De lening heeft een looptijd van 8,5 jaar tegen een rente percentage van 4,1% (5 jaar vast). De aflossing vindt

lineair plaats, € 8.333,- per maand achteraf. De 1e aflossing vond plaats op 31 januari 2015. Ten behoeve van deze lening is een pandrecht gevestigd op de inventaris en alle rechten en vorderingen uit hoofde van bedrijf of beroep.

2.4 Kortlopende schulden

	31-12-2016	31-12-2015
2.4.3 Crediteuren	1.045	623
2.4.4 OCW	229	196
2.4.7 Belastingen en sociale premies	987	991
2.4.8 Pensioenlasten	216	246
2.4.9 Overige kortlopende schulden	1.623	1.316
2.4.10 Overlopende passiva	397	473
Totaal	4.497	3.845

De schuld aan het Ministerie van OCW vloeit voort uit het (nog) niet geheel besteden van de bekostiging als gevolg van diverse subsidie regelingen. Besteding vindt plaats in het komende jaar.

De overlopende passiva betreft vooruit ontvangen ouderbijdragen. Deze bijdragen worden aan het beginjaar van het schooljaar in rekening gebracht en vallen maandelijks vrij ten gunste van de exploitatie.

De overige kortlopende schulden bestaan voor een belangrijk deel (€ 1.009) uit verplichtingen personeel.

Niet in balans opgenomen verplichtingen en regelingen

Per 31 december 2011 zijn verplichtingen aangegaan voor kopieermachines/printers met een looptijd van 36 maanden. Deze verplichting is aangegaan na Europese Aanbesteding voor een bedrag van € 397.000.

De overeenkomst is per 31-12-2014 met 2 jaren verlengd.

Per 1 augustus 2015 zijn verplichtingen aangegaan voor de schoonmaak voor de vestigingen Enschede, Hardenberg, Meppel en Zwolle. Deze verplichting is aangegaan na Europese Aanbesteding voor een totaal bedrag van € 748.000. De looptijd van de verplichting is 2 jaar met de optie van 2 x 1 jaar verlenging. De resterende looptijd bedraagt 7 maanden voor een bedrag van € 374.000.

J. Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten (x € 1.000)

3. Baten

3.1 Rijksbijdragen OCW

	2016	Begroting 2016	2015
3.1.1 Normatieve rijksbijdrage OCW	26.476	26.077	25.622
3.1.2.1 Geoordeelde subsidies OCW	184	97	219
3.1.2.2 Overige subsidies OCW	1.996	1.897	2.347
3.1.4 Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdrage SWV	1.469	1.219	1.107
Totaal	30.125	29.289	29.296

De normatieve rijksbijdrage OCW van €26.476.095,94 is toegekend met beschikking nrs.722170-2 en 722450-2.

uitkeringskosten organisatie ad € 74.839,49 met beschikkingnrs. 72400-1, 772885-1,77889-1 en 78180-1 zijn verantwoord onder de personele lasten.

De verrekening van uitkeringskosten collectief ad € 296.080,- met beschikkingnrs. 723639-2 en ODS-2016/190379M en de verrekening van

De geoordeelde subsidies OCW van € 184 hebben betrekking op de volgende geoordeelde subsidies:

Omschrijving	Jaar	Kenmerk	Bedrag van toewijzing	Balans 31-12-2015	Ontvangen in 2016	Baten 2016	Balans 31-12-2016
Studieverlof	2015	708828-1	133	94	0	94	0
Studieverlof	2016	776224-1	144	0	144	60	84
Zij-instroom	2015	705890-1	20	20	0	16	4
Leraar Ontw. Fonds	2016	LOF16-00044	21	0	21	0	21
Leraar Ontw. Fonds	2016	LOF15-0517	37	0	37	14	23
Leraar Ontw. Fonds	2016	LOF15-0250	37	0	37	0	37
Totalen			366	114	239	184	169

J. Vervolg toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten (x 1.000)

De overige subsidies OCW van € 2.301 hebben betrekking op de volgende doelsubsidies::

Omschrijving	Jaar	Kenmerk	Bedrag van toewijzing	Balans 31-12-2015	Ontvangen in 2016	Baten2016	Balans 31-12-2016
VSV vast	2016	711619-1	35	35	0	35	0
VSV vast	2017		22	0	22	0	22
VSV VO prestatie	2014	651752-1	10	10	0	0	10
VSV VO prestatie	2015	650818-3	14	14	0	0	14
VSV VO prestatie	2016	783851-1	14	0	14	0	14
Prestatiebox VO	2016	743208-1	768	0	768	768	0
Lesmateriaal	2016	771440-2	1.134	0	1.134	1.134	0
Leer+ arrangement	2016	744205-1	39	0	39	39	0
Innovatie effectmeting	2015	723306-1	5	5	0	5	0
Na/bijbscholing VMBO leerkr.	2015	721544-1	15	15	0	15	0
Totalen			4.697	79	1.977	1.996	60

J. Vervolg toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten (x € 1.000)

3.2 Overige Overheidsbijdragen

	2016	Begroting 2016	2015
3.2.1 Gemeentelijke bijdrage huisvesting	263	280	278
3.2.2 Overige overheidsbijdragen	130	40	95
Totaal	393	320	373

De gemeentelijke bijdragen huisvesting hebben betrekking op de ontvangen huurvergoedingen van 1 gemeente evenals vergoedingen van zakelijke heffingen. De overige overheidsbijdragen hebben betrekkingen diverse gesubsidieerde projecten.

3.5 Overige baten

	2016	Begroting 2016	2015
3.5.1 Verhuur	65	56	56
3.5.2 Detachering personeel	202	96	74
3.5.5.1 Ouderbijdragen	332	374	299
3.5.5.2 Ouderbijdragen, werkweken	353	300	318
3.5.6.1 Overige baten	170	16	75
3.5.6.2 Overige baten, keuken	29	30	29
3.5.6.3 Overige baten, ziekengeld	158	44	120
3.5.6.4 Overige baten, vervoer	205	235	223
3.5.6.5 Overige baten, algemeen	982	828	1.022
Totaal	2.496	1.979	2.215

De opbrengst detachering hebben voor een deel een structureel karakter, in de opbrengsten is € 40 als incidentele opbrengst aan te merken. De post ziekengelden is te laag begroot. Tegenover deze opbrengsten staan uitgaven personeel.

De overige baten hebben voor een deel betrekking op terugontvangen premies oude jaren € 93. De opbrengsten vervoer worden aan het begin van het schooljaar in rekening gebracht, de opbrengsten vallen op basis van gerealiseerde kosten.

J. Vervolg toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten (x € 1.000)

4. Lasten

4.1	Personele lasten	2016	Begroting2016	2015
4.1.1.1	Lonen en salarissen	19.649	19.086	18.661
4.1.2.2	Sociale lasten	2.768	2.665	2.573
4.1.2.3	Pensioenpremies	2.436	2.408	2.439
4.1.2	Overige personele lasten			
4.1.2.1	Dotatie voorzieningen	267	0	385
4.1.2.2	Vrijval voorziening		0	0
4.1.2.3	Overige kosten	1.410	1.316	1.231
		1.677	1.316	1.616
Totaal		26.530	25.475	25.289

Het Greijdanus College heeft haar pensioenen ondergebracht bij het Bedrijfstakpensioenfonds ABP. De regeling is een toegezegde pensioenregeling. De rechtspersoon heeft ingeval van tekort bij het bedrijfstakpensioenfonds geen andere verplichting dan toekomstig hogere premies.

De dekkingsgraad bedroeg per 31 december 2016 96,6%, en per 31 december 2015 97,2%.

Het gemiddeld aantal fte bedroeg in 2016 358,8 en in 2015 358,4.

J. Vervolg toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten (x € 1.000)

WNT-verantwoording 2016 Greijdanus

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Greijdanus van toepassing zijnde regelgeving: het WNT-maximum voor het onderwijs, klasse D.

Deze klasse-indeling is gebaseerd op de uitkomsten van de complexiteitsvragen die als volgt zijn vastgesteld:

Gemiddelde totale baten	6
Gemiddeld aantal studenten	3
Gewogen aantal onderwijssoorten	3
Totaal aantal complexiteitspunten	12

Het bezoldigingsmaximum in 2016 voor het Greijdanus is € 140.000. Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Het individuele WNT-maximum voor de leden van de Raad van Toezicht bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum, berekend naar rato van de duur van het dienstverband. Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geldt met ingang van 1 januari 2016 voor de eerste 12 maanden een afwijkende normering, zowel voor de duur van de opdracht als voor het uurtarief.

<i>bedragen x € 1</i>	M.J. de Jong
Functie(s)	Voorzitter CvB
Duur dienstverband in 2016	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0
Gewezen topfunctionaris?	Nee
Echte of fictieve dienstbetrekking?	Ja
Individueel WNT-maximum	€ 140.000
Bezoldiging	
Beloning	€ 112.162
Belastbare onkostenvergoedingen	€ 182
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 14.650
<i>Subtotaal</i>	€ 126.994
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-
Totaal bezoldiging	€ 126.994
Motivering indien overschrijding: zie	n.v.t.
Gegevens 2015	
Duur dienstverband in 2014	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband 2014 (in fte)	1,0
Bezoldiging 2015	
Beloning	€ 106.578
Belastbare onkostenvergoedingen	€ 189
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 15.031
Totaal bezoldiging 2015	€ 121.798
Individueel WNT-maximum 2015	€ 178.000

J. Vervolg toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten (x □ 1.000)

Toezichthoudende topfunctionarissen

<i>bedragen x € 1</i>	A. Hoogendoorn	J.A. Drieënhuizen – Kok	S.H. Koning – Klapwijk	M. Pool	H.W. Rietberg	G. Groen	S. Noordman
Functie(s)	Voorzitter	Lid	Lid	Lid	Lid	Lid	Lid
Duur dienstverband	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 – 15/6	15/6 – 31/12	15/6 – 31/12
Individueel WNT-maximum	€ 21.000	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000	€ 6.367	€ 7.633	€ 7.633
Bezoldiging							
Beloning	€ 6.000	€ 4.000	€ 2.893	3.306	-	-	-
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-	-	-	-	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-	-	-	-	-
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 6.000</i>	<i>€ 4.000</i>	<i>€ 2.893</i>	<i>3.306</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-	-	-	-	-	-
Totaal bezoldiging	€ 6.000	€ 4.000	€ 2.893	€ 3.306	-	-	-
Motivering indien overschrijding: zie	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2015							
Duur dienstverband in 2015	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12		
Bezoldiging 2015							
Beloning	€ 1.042	-	-	3.306	-		
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-	-	-	-		
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-	-	-		
Totaal bezoldiging 2015	€ 1.042	-	-	€ 3.306	-		
Individueel WNT-maximum 2015	€ 26.700	€ 17.800	€ 17.800	€ 17.800	€ 17.800		

J. Vervolg toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten (x □ 1.000)

4.2 Afschrijvingen

	2016	Begroting 2016	2015
4.2.2 Gebouwen	458	485	514
4.2.3 Meubilair, Inventaris en apparatuur	737	739	614
4.2.4 Studieboeken	5	0	175
4.2.5 Onttrekking egalisatierekening	-157	-167	-193
Totaal	1.043	1.057	1.110

4.3 Huisvestingslasten

	2016	Begroting 2016	2015
4.3.1 Huur	126	134	136
4.3.3 Onderhoud	231	272	203
4.3.4 Energie	335	335	292
4.3.5 Schoonmaakkosten	526	513	503
4.3.6 Heffingen	204	194	195
4.3.7 Dotatie onderhoudsvoorziening	271	271	250
4.3.8 Overige huisvestingslasten	19	17	35
Totaal	1.712	1.734	1.614

4.4 Overige materiële lasten

	2016	Begroting2016	2015
4.4.1 Administratie en beheerslasten	1.779	1.524	1.453
4.4.2.1 Inventaris en apparatuur lasten	193	167	182
4.4.2.2 Leermiddelen	1.312	1.273	1.349
4.4.4.2 Overigen, keuken	83	77	83
4.4.4.3 Overigen, vervoer	248	235	237
4.4.4.4 Overigen, werkweken/excursies	406	331	381
Totaal	4.021	3.607	3.685

J. Vervolg toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten (x € 1.000)

Accountantskosten

De ten laste van het boekjaar gebrachte kosten voor de externe accountant en de accountantsorganisatie, genoemd in artikel 1, eerste lid, onder a en e, van de Wet toezicht accountantsorganisaties, zijnde Van Ree Accountants zijn als volgt:

	2016	2015
Totale honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening	29	54
Totale honoraria voor andere controleopdrachten	0	0
Totale honoraria voor andere niet-controlediensten	0	0
Totale honoraria voor fiscale adviezen	7	19
Totaal accountantskosten	36	73

5 Financiële baten en lasten

	2016	Begroting 2016	2015
5.1 Financiële baten			
5.1.2 Rente spaarrekening	31	27	24
5.2 Financiële lasten			
5.2.1 Rente lening			
5.2.2 Rente lasten overig	37	36	37
Totaal	-6	-9	-13

Overige gegevens

1. Bestemming geconsolideerd exploitatiesaldo

Het exploitatie saldo ad. € -298 over het boekjaar 2016 is als volgt in de jaarrekening verwerkt:
algemene reserve publiek € -179, algemene reserve
privaat € -119.

2. Gebeurtenissen na balansdatum

In 2017 zal het besluit worden genomen de Gereformeerde Schoolvereniging Prof. Dr. S. Greijdanus op te heffen en de activa en passiva over te dragen aan de Stichting Gereformeerd Voortgezet Onderwijs voor Oost Nederland.

Enkelvoudige Jaarrekening

Model K. Enkelvoudige balans per 31 december 2016 (x € 1.000,-)

(balans na verwerking resultaatsbestemming)

1	Activa	31-12-2016	31-12-2015
	Vaste activa		
1.2	Materiële vaste activa	6.521	6.178
1.3	Financiële vaste activa	<u>1.000</u>	<u>1.000</u>
		7.521	7.178
	Vlottende activa		
1.5	Vorderingen	745	1.040
1.7	Liquide middelen	<u>3.381</u>	<u>3.028</u>
		4.126	4.068
	Totaal activa	11.647	11.246
2.	Passiva	31-12-2016	31-12-2015
2.1	Eigen vermogen	2.573	2.752
2.2	Voorzieningen	2.604	2.858
2.3	Langlopende schulden	1.458	1.558
2.4	Kortlopende schulden	5.012	4.078
	Totaal passiva	11.647	11.246

Model L. Enkelvoudige staat van baten en lasten 2016 (x € 1.000,-)

	2016	Begroting 2016	2015
Baten			
3.1 Rijksbijdrage OCW	30.125	29.289	29.296
3.2 Overige overheidsbijdragen	393	320	373
3.5 Overige baten	<u>2.306</u>	<u>1.706</u>	<u>2.133</u>
Totaal baten	32.824	31.315	31.802
Lasten			
4.1 Personele lasten	26.530	25.475	25.289
4.2 Afschrijvingen	1.005	1.019	1.072
4.3 Huisvestingslasten	1.818	1.840	1.706
4.4 Overige lasten	<u>3.677</u>	<u>3.307</u>	<u>3.491</u>
Totaal Lasten	33.030	31.641	31.572
Saldo baten en lasten	<u>-206</u>	<u>-326</u>	<u>230</u>
5 Financiële baten en lasten	27	24	20
Saldo exploitatie	<u>-179</u>	<u>-302</u>	<u>250</u>

Grondslagen voor de enkelvoudige jaarrekening

Algemene toelichting

Voor de grondslagen ten aanzien van activa en passiva en voor de opstelling van de winst-en-verliesrekening wordt verwezen naar het op pagina 40 en verder opgenomen onderdeel grondslagen.

Voor zover de posten opgenomen in de enkelvoudige jaarrekening niet nader worden toegelicht, wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening.

Model M. Verbonden partijen

Naam	Juridische Vorm	Statutaire Zetel	Code activi- teiten	Eigen vermogen 31-12-2016	Resultaat 2016	Verklaring art 2:403 BW	Deel- name	Conso- lidatie
Ger. Schoolvereniging	Vereniging	Zwolle	4	900	17	Nee	0%	100%
Expl. Stichting	Stichting	Zwolle	4	310	8	Nee	0%	100%
Vrienden v. Greijdanus	Stichting	Zwolle	4	-144	-144	Nee	0%	100%

Consolidatie 100% houdt in dat in de rapportage aan OCW de jaarrekeningen van de school, de Geref. Schoolvereniging, de Exploitatiestichting en de stichting Vrienden van Greijdanus volledig moeten worden geconsolideerd.

Model N. Toelichting op de enkelvoudige balans (x € 1.000,-)

1.2 Materiële vaste activa

	Aanschaf- waarde31- 12-2015	Afschrijving t/m 31-12-2015	Boekwaarde 31-12-2015	investering 2016	Afschrijving 2016	Bijzondere waarde vermindering	Boekwaarde 31-12-2016
1.2.1.1 Gebouwen	9.036	5.042	3.994	269	420	0	3.843
1.2.2.2 Meubilair	2.578	1.483	1.095	72	133	0	1.034
1.2.2.3 Apparatuur	1.387	1.039	348	108	103	0	353
1.2.2.4 Overigen	3.823	2.722	1.101	899	492	9	1.499
	7.788	5.244	2.544	1.079	728	9	2.886
1.2.3 Studie boeken	20	2	18	0	5	0	13
Egalisatierekening	-966	-588	-378	0	-157	0	-221
Totaal	15.878	8.700	6.178	1.348	996	9	6.521

De post gebouwen betreft zowel verbouwingen als nieuwbouw. Van de gebouwen berust het economisch claimrecht bij de gemeenten.

Met ingang van het schooljaar 2016-2017 is overgegaan op het gebruik van chromebooks. Alle andere vormen van devices zijn afgestoten.

Met ingang van het schooljaar 2015-2016 is er sprake van een uitbesteed boekenfonds. Incidenteel worden studieboeken voor eigen rekening aangeschaft.

Model N. Vervolg toelichting op de enkelvoudige balans (x € 1.000,-)

1.3 Financiële vaste activa

	31-12-2015	Verstrekkingsen	Aflossingen	31-12-2016
1.3.3 Overige leningen	1.000	0	0	1.000
Totaal	1.000	0	0	1.000

Overige leningen

Dit betreft een lening uitgegeven aan de Exploitatie-
stichting Greijdanus. De lening is uitgegeven voor
onbepaalde tijd zonder jaarlijkse aflossingsverplichting.
Het rente percentage bedraagt 6%.

De rente wordt per kwartaal achteraf voldaan.

Model N. Vervolg toelichting op de enkelvoudige balans (x € 1.000,-)

1.5 Vorderingen

	31-12-2016	31-12-2015
1.5.1 Debiteuren	319	333
1.5.6 Overige overheden	112	14
1.5.7 Overige vorderingen	0	597
1.5.8 Overlopende activa	314	96
Totaal	745	1.040

De vorderingen op debiteuren betreffen vorderingen algemeen (€209) en op ouders voor wat betreft ouderbijdragen (€110).

Per 31-03-2015 bedroeg het openstaande saldo € 138. Op de debiteuren is een voorziening ad € 24 (2015: € 25) wegens vermoedelijke oninbare posten in mindering gebracht.

De vordering op overige overheden betreft een te ontvangen huurvergoeding 2016.

De overlopende activa hebben betrekking op vooruitbetaalde kosten.

1.7 Liquide middelen

	31-12-2016	31-12-2015
1.7.1 Kasmiddelen	2	3
1.7.2 Tegoeden op bankrekeningen	3.379	3.025
Totaal	3.381	3.028

De liquide middelen staan ter vrije beschikking.

Passiva

2.1. Eigen vermogen

	Stand per 31 december 2015	Mutatie Eigen vermogen 2016	Resultaat 2016	Stand per 31 december 2016
Algemene reserve				
2.1.1 Algemene reserve publiek	2.794	0	-179	2.615
2.1.2 Algemene reserve privaat	-42	0	0	-42
Totaal	2.752	0	-179	2.573

Model N. Vervolg toelichting op de eenvoudige balans (x € 1.000,-)

2.2 Voorzieningen

	Balans 31-12-2015	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Balans 31-12-2016
2.2.1 Onderhoudsvoorziening	2.194	271	663	0	1.802
2.2.2.3 Individueel Keuzebudget	236	153	0	0	389
2.2.2.4 Jubileumvoorziening	277	51	54	0	274
2.2.2.5 Voorziening toekomstige uitkeringen	151	63	75	0	139
Totaal	2.858	538	792	0	2.604

De onderhoudsvoorziening is gevormd om groot onderhoud aan gebouwen gelijkmatig over de jaren te verdelen. Er is een meerjaren onderhoudsplan opgesteld in begin 2013. Dit plan wordt 1 keer in de 2 jaar herzien. Grondslag voor de voorziening is het meerjarenplan van 2013.

De voorziening Individueel Keuzebudget vloeit voort uit de CAO VO 2014-2015. Hiermee krijgen werknemers de beschikking over 50 klokuren die

hen in staat stelt keuzes te maken die passen bij hun levensfase. De voorziening betreft de gespaarde uren augustus t/m december. Deze uren kunnen op een later tijdstip aangewend worden verlof, werkdrukvermindering of bepaalde doelbestedingen in geld.

De jubileumvoorziening is gevormd ten behoeve van toekomstige jubileumuitkeringen. Ze is actuariael berekend. Hierbij is rekening gehouden met de sterftetabel voor mannen en vrouwen, toekomstig

personeelsverloop en salarisstijgingen.

De voorziening is contant gemaakt tegen een rekenrente van 2,5%.

Per ultimo 2015 is een voorziening gevormd ter dekking van de kosten die Greijdanus moet dragen als gevolg van ww-uitkeringen van ex-werknemers. Het aandeel van Greijdanus bedraagt 25% van de uitkeringskosten.

2.3 Langlopende schulden

	Stand 01-01-2015	Aangegane leningen 2016	Aflossingen 2016	Stand 31-12-2016	Looptijd >1jaar	Looptijd >5jaar
2.3.5 Leningen o/g	900	0	0	900	0	900
Lening Rabobank IJsseldelta	658		100	558	400	158
Totaal	1.558	0	100	1.458	400	1.058

De lening o/g betreft een schuld aan de Gereformeerde Schoolvereniging Prof. Dr. S. Greijdanus te Zwolle. De rentevoet van deze lening bedraagt 3%. De school is niet verplicht tot het doen van tussentijdse aflossingen. Er is geen onderpand verstrekt. Op 7 november 2013 is een lening afgesloten bij de

Rabobank IJsseldelta als gevolg van de gestelde liquiditeitseisen door het Ministerie van OC&W. De lening heeft een looptijd van 8,5 jaar tegen een rentepercentage van 4,1% (5 jaar vast). De aflossing vindt lineair plaats, € 8.333 per maand achteraf. De 1e aflossing vond plaats op 31 januari 2015. Ten behoeve

van deze lening is een pandrecht gevestigd op de inventaris en alle rechten en vorderingen uit hoofde van bedrijf of beroep.

Model N. Vervolg toelichting op de enkelvoudige balans (x € 1.000,-)

2.4 Kortlopende schulden			
		31-12-2016	31-12-2015
2.4.3	Crediteuren	1.035	623
2.4.4	OCW	232	196
2.4.5	Rekening courant	572	548
2.4.7	Belastingen en sociale premies	987	991
2.4.8	Pensioenlasten	216	246
2.4.9	Overige kortlopende schulden	1.729	1.240
2.4.10	Overlopende passiva	241	234
Totaal		5.012	4.078

De schuld aan het Ministerie van OCW vloeit voort uit het (nog) niet geheel besteden van de bekostiging als gevolg van diverse subsidie regelingen. Besteding vindt plaats in het komende jaar.

De overige kortlopende schulden bestaan voor een belangrijk deel (€1.009) uit verplichtingen personeel.

De overlopende passiva betreft vooruit ontvangen ouderbijdragen. Deze bijdragen worden aan het beginjaar van het schooljaar in rekening gebracht en vallen maandelijks vrij ten gunste van de exploitatie.

Niet in balans opgenomen verplichtingen en regelingen

De verplichtingen wijken niet af van de toelichting bij de geconsolideerde jaarrekening.

Model 0. Toelichting op de enkelvoudige staat van baten en laten (x € 1.000,-)

3. Baten

3.5 Overige baten

	2016	Begroting 2016	2015
3.5.1 Verhuur	65	56	56
3.5.2 Detachering personeel	261	121	127
3.5.5.1 Ouderbijdragen	288	279	267
3.5.5.2 Ouderbijdragen, werkweken	353	300	318
3.5.6.1 Overige baten	170	16	75
3.5.6.2 Overige baten, keuken	29	30	28
3.5.6.3 Overige baten, ziekengeld	158	44	120
3.5.6.4 Overige baten, vervoer	0	0	120
3.5.6.5 Overige baten, algemeen	982	860	1.022
Totaal	2.306	1.706	2.133

De opbrengst detachering hebben voor een deel een structureel karakter, in de opbrengsten is € 40 als incidentele opbrengst aan te merken. De post ziekengelden is te laag begroot. Tegenover deze opbrengsten staan uitgaven personeel.

De overige baten hebben voor een deel betrekking op terugontvangen premies oude jaren € 93.

4. Lasten

4.2 Afschrijvingen

	2016	Begroting 2016	2015
4.2.2 Gebouwen	420	447	476
4.2.3 Meubilair, Inventaris en apparatuur	737	739	614
4.2.4 Studietoeken	5	0	175
4.2.5 Onttrekking egalisatierekening	-157	-167	-193
Totaal	1.005	1.019	1.072

4.3 Huisvestingslasten

	2016	Begroting 2016	2015
4.3.1 Huur	232	240	242
4.3.3 Onderhoud	231	272	203
4.3.4 Energie	335	335	291
4.3.5 Schoonmaakkosten	526	513	504
4.3.6 Heffingen	204	194	195
4.3.7 Dotatie onderhoudsvoorziening	271	271	250
4.3.8 Overige huisvestingslasten	19	17	35
Totaal	1.818	1.840	1.720

Model 0. Vervolg toelichting op de enkelvoudige staat van baten en lasten (x € 1.000,-)

4.4 Overige materiële lasten

	2016	Begroting 2016	2015
4.4.1 Administratie en beheerslasten	1.683	1.459	1.362
4.4.2.1 Inventaris en apparatuur lasten	193	167	182
4.4.2.2 Leermiddelen	1.312	1.273	1.349
4.4.4.2 Overigen, keuken	83	77	83
4.4.4.3 Overigen, vervoer	0	0	134
4.4.4.4 Overigen, werkweken/excursies	406	331	381
Totaal	3.677	3.307	3.491

5 Financiële baten en lasten

	2016	Begroting 2016	2015
5.1 Financiële baten			
5.1.1 Rente lening u/g	60	60	60
5.1.2 Rente spaarrekening	31	27	24
Saldo financiële baten	91	87	84
5.2 Financiële lasten			
5.2.1.1 Rente lening o/g vereniging	27	27	27
5.2.1.2 Rente lening Rabo	26	28	27
5.2.2 Rente lasten overig	11	8	10
Saldo financiële lasten	64	63	64
Totaal	27	24	20

1. Bestemming enkelvoudige exploitatie-saldo

Het exploitatie saldo ad. € -179 over het boekjaar 2016 is als volgt in de jaarrekening verwerkt:
algemene reserve publiek € -179 algemene reserve
privaat € 0.

2. Gebeurtenissen na balansdatum

Geen.

Campus 5, 8017 CB Zwolle
Postbus 393, 8000 AJ Zwolle
038 - 469 8698

www.greijdanus.nl